

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1876. Första Kammaren. N:o 15.

Lördagen den 1 April.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades fyra protokollsutdrag för den 29 sistlidne Mars och protokollet för den 18 i samma månad, förmiddagen.

Upplästes ett af Friherre *Ramel* inlemnadt memorial af följande lydelse:

Jag anhåller om ledighet ifrån riksdagsgöromålen ifrån den 3 till och med den 19 April.
Stockholm den 1 April 1876.

Otto Ramel.

Denna anhållan bifölls.

Herr *Abelin* begärde och erhöll ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar från den 5 dennes.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag blifvit före kl. 1 utfärdadt till sammanträdets fortsättning kl. 7 e. m.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts den 29 sistlidne Mars bordlagda nådiga proposition angående förändring i tiden för utbetalande af det till åstadkommande af jernvägsförbindelse emellan landskapet Dalsland och Smaalenenes amt Norge beviljade anslag.

Föredrogs Herr *Wallenbergs* den 29 sistlidne Mars bordlagda motion, N:o 45, om bestämmande af Statsministerns aflöning till 24,000 kronor.

Första Kammarens Prot. 1876. N:o 15.

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre De Geer: Då förevarande motion afser att åt statsministern bereda en högre aflöning än den uti den Kongl. propositionen begärda, finner jag mig uppkallad att anföra de skäl, som synas mig tala för att icke frångå hvad Kongl. Maj:t föreslagit.

Den Kongl. propositionen utgår från samma uppfattning, som jag varit i tillfälle att uttala under öfverläggningen om sjelfva grundlagsförändringen, nemligen den att åtminstone för närvarande förefinnes ingen anledning att i något afseende sätta Statsministern i en högre ställning än den Justitiestatsministern hittills innehaft, och tillämpningen häraf jemväl i fråga om aflöningen bör vara egnad att i sin mån bidraga till lugnande af de farhågor, som förändringen på åtskilliga håll synes hafva väckt. För egen del anser jag också statsministern böra vara bäst belåten med att icke någon högre aflöning bestämmes, emedan i sådant fall icke kunna på honom ställas några anspråk att inrätta sitt lefnadssätt på annan fot än eljest, hvaremot, om aflöningen bestämmes hög, anspråken otvifvelaktigt komma att ställas ännu högre, och i fall meningen är att förhöja lönen för att möta dessa anspråk, tror jag, att — så paradoxoxt det än må låta — en högre aflöning blir otillräckligare än den nuvarande, då det i alla fall icke kan komma i fråga att sätta lönen så hög, att den kan möjliggöra en täflan med en rik godsegare eller en stor industriidkare. Den bästa löneförhöjning, som efter min tanke kunde beredas, vore att uttala, det denna lön blifvit såsom andra löner beräknad endast för Statsministerns egna behof och såsom ersättning för hans arbete, men icke för andra ändamål. Jag vill härmed icke hafva förnekat, att det kan vara förenadt med vissa fördelar att sätta en hög embetsman i tillfälle att hos sig se folk och, hvad man kallar, "föra stat". Ännu torde deruti ligga ett icke alideles ovigtigt medel att både vinna inflytande och anseende, men en annan fråga är, om ett inflytande, som vinnes på detta sätt, är af något verkligt värde. Vår tid börjar allt mer och mer växa från en sådan uppfattning och mig är sagdt, att i åtskilliga andra länder behöfva icke ministrarne, såsom sådana, utöfva någon slags representation — alltid dock med undantag för utrikesministern, af hvilken den internationela höfligheten fordrar, att han kan bereda umgänge åt de utländska sändebuden och umgås med dem på en jemngod fot. Derhän böra vi, såsom mig synes, söka komma äfven här i Sverige och jag kan icke föreställa mig att det skulle vara svårare här än annorstädes att göra ett sådant åskådningssätt gällande. Under den gamla ståndstiden ansågs det nödvändigt att förse Talmännen med taffelpenningar. Den nya Riksdagen har icke beviljat några sådana, och Kamrarnes Talmän hafva dock fullkomligt kunnat häfda sin ställning.

Efter min uppfattning skulle svårigheten att fylla statsministerplatsen snarare ökas än minskas genom ett bifall till Herr Wallenbergs motion.

Herr Wallenberg: Med stor uppmärksamhet har jag, såsom vederbort, afhört Herr Statsministerns yttrande om min motion, men jag kan för min del icke finna att uti det anförda ligger tillräckliga motiv för vare sig Stats-Utskottet eller Kamrarna att afslå den måttliga och billiga framställning, som jag tillåtit mig att göra.

Det första, hvarvid jag fäste mig, af Herr Statsministerns uttalande, var att "för närvarande" ej anledning förefunnes till lörens höjande. Med all aktning för det närvarande tror jag dock icke att vi böra efter personliga förhållanden fatta sådana beslut, som måste gälla under alla förhållanden. Om t. ex. statsministersposten innehafves och skötes på ett förtjenstfullt sätt af en person med de mest måttliga anspråk eller med en stor förmögenhet, så att han icke behöfver se på hvilken aflöning staten består honom, så är det två tillfälliga omständigheter, hvilka efter min tanke icke få tagas i betraktande vid bestämmande af den siffra, hvartill Riksdagen bör sätta aflöningen för den som innehar den förnämsta och viktigaste posten inom hela landet.

Med afseende å Herr Statsministerns yttrande, att ett bifall till Kongl. Maj:ts proposition bör bidraga "till lugnande af befintliga farhågor", så vill äfven jag med den öppenhet, som vederbör, tala om en annan farhåga som finnes, den att, sedan nu denna grundlagsändring blifvit genomförd, man icke gerna vill se den tillämpad, utan vill, att det skall vara en ändring mera till namnet än till gagnet; och för denna farhåga söker man ett motiv deruti att man synes vilja gifva Statsministern en så anspråkslös, nästan underordnad, ställning, på det att fordringarna på hans verksamhet också må bli ringa.

Hvad beträffar det yttrande, att Statsministern kan vara bäst belåten med att ingen representationsskyldighet må anses åligga honom, så vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att uti min motion det icke förekommer ett enda ord, som tyder på några anspråk att Statsministern skall lefva på en lysande fot, utan motionen afser blott att göra det möjligt för denne person att lefva utan att taga af egna medel och utan att hafva allt för mycket ekonomiska omsorger, som kunna rycka hans tankar från de viktiga statsangelägenheterna, åt hvilka han uteslutande bör egna sin tankekraft. Om vi skola tala om i hvilket förhållande den af mig föreslagna lönen står till kostnaden för ett gästfritt hus i hufvudstaden, så inser en hvar, med någon kännedom om prisleförhållandena, att man icke med 24,000 kronor kan åstadkomma något dylikt. Det kan således hvarken vara min eller någon annans mening att Statsministern skall hafva till åliggande att "föra stat".

Det har här anstälts en jämförelse mellan statsministern och utrikesministern och yttrats att denne sistnämnde behöfver visa gästfrihet emot diplomater. Derfor har jag också icke föreslagit någon nedsättning i lönen för utrikesministern, men det är mycket möjligt att ifall man sträfvar att införa en anomali i dessa förhållanden, d. v. s. att bestämdt tillbakavisa den tanken att Stats-

ministern skall hafva minst lika mycket i lön som Utrikesministern, så kan det väl hända att för att få rättelse derutinnan vid en annan riksdag blir väckt en motion, som afser, att Utrikesministerns lön måtte blifva nedsatt så att den kommer under Statsministerns.

Jag tror icke att man bör göra en stor fråga af en liten, ty några tusen kronor spela sannerligen icke någon rol uti statsbudgeten. Ehuru jag respekterar de grannlagenhetsskäl, som ledt regeringen och den person, hvilken blifvit kallad till statsminister, att göra en anspråkslös framställning, tror jag dock att man icke bör fästa sig dervid, utan betrakta saken sådan den är i och för sig och då kommer man lätt till det åskådningssätt att *ingen i statens tjänst varande person bör åtnjuta högre aflöning än Konungens främste rådgifvare*. Jag anhåller, att detta mitt yttrande måtte få åtfölja motionen vid dess remitterande till Stats-Utskottet.

Öfverläggningen förklarades slutad och motionen jemte yttrandena hänvisades till Stats-Utskottet.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 29 sistlidne Mars bordlagda utlåtande N:o 22, angående regleringen af utgifterna under riksstatsens åttonde hufvudtitel.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Första Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts den 29 sistlidne Mars bordlagda utlåtande N:o 5, i anledning af Herr O. E. L. Dahms motion N:o 20, angående fridlysning af småfogel.

Statsrådsprotokollens granskning.

Föredrogs ånyo Konstitutions-Utskottets den 27 och 29 sistlidne Mars bordlagda memorial N:o 2, angående fullbordad granskning af de i Statsrådet förda protokoll.

Herr von Geijer: Jag hoppas att Kammaren ursäktar, om jag, innan déchargebetänkandet lägges till handlingarna, yttrar några ord i anledning af den reservation, jag tagit mig friheten bifoga betänkandet. Jag gör det, dels för att i korthet angifva min uppfattning af grundlagens föreskrifter rörande Konstitutions-Utskottets åligganden, dels äfven för att i vissa afseenden något närmare belysa det ämne, hvarom reservationen handlar.

Om Konstitutions-Utskottet, vid granskning af statsrådsprotokollen, funnit, att emot en regeringens åtgärd kan göras anmärkning med någon portée, bör, enligt min åsigt, Utskottet icke underlåta att förhållandet för Riksdagen anmäla, äfven om anmärk-

ningen tydligtvis har för liten vikt och betydelse för att kunna föranleda Riksdagen att, på sätt säges i Regeringsformen § 107, i underdånig skrifvelse frambära sin önskan till Konungen, det han ville det eller de statsråd, hvilka anmärkningen gäller, från embetet skilja. Jag har under de flere år, jag haft Kammarens förtroende att vara ledamot i Konstitutions-Utskottet, städse vidhållit denna min uppfattning af grundlagens bud. Hittills har ej heller Konstitutions-Utskottet, de gånger jag varit med om déchargebetänkandets uppsättning, tydt grundlagen på annat sätt, men denna gång har jag råkat i en mot Utskottet oppositionell ställning — efter hvad jag tror, därför att Konstitutions-Utskottet nu tyder sin instruktion olika, mot hvad Utskottet förut gjort, när jag deltagit i dess förhandlingar.

Vid läsning af déchargebetänkanden under flere riksdagar och i anledning deraf förefallna diskussioner, uppstår lätt den tanken att Konstitutions-Utskottet låtit sig i tydningen af sin instruktion bestämmas af förhållanden, som för den samma äro helt och hållet främmande.

Vid de tillfällen, då ett eller flere statsråd varit Riksdagen misshagliga och Konstitutions-Utskottet, under protokollgranskningen icke funnit någon anmärkning af sådan vikt, att den rimligtvis kunde föranleda till begäran om statsråds entledigande, har Utskottet dock icke underlåtit att i déchargebetänkandet införa de anmärkningar af mindre betydelse, hvartill statsrådsprotokollen gifvit anledning; hvarvid de Konstitutions-Utskottets ledamöter, hvilka i Riksdagen fört Utskottets talan, städse, när så påfordrats, uppstått en sådan tydning af grundlagen, hvarigenom det skulle åligga Utskottet att för Riksdagen anmäla hvarje sak, som Utskottet funnit anmärkningsvärd, men ingalunda att ingå i bedömande af den verkan betänkandet sannolikt kunde komma att utöfva. Åter igen vid de tillfällen, då en lycklig harmoni varit rådande emellan regeringen och representationen, har Konstitutions-Utskottet alltid beslutit sig för ett s. k. rent och blankt déchargebetänkande; då har det hetat: "å en tafla med så pompös ram som Regeringsformens § 107 kunna icke inskrivas anmärkningar emot andra regeringsåtgärder än de, som för rikets väl eller ve varit af stor betydelse".

Jag tror mig icke säga för mycket, när jag påstår, att i fall den uti min reservation omnämnda anmärkningsanledningen, hvilken måste tillerkännas *någon* konstitutionell vikt, blifvit framsteld i Konstitutions-Utskottet under en riksdag, då representationen velat göra lifvet surt för ministären, hade anmärkningen gått in med pukor och trumpeter i déchargebetänkandet.

Nu står den blott i en reservation fäst vid mitt obemärkta namn och utan att någon enda af Konstitutions-Utskottets öfrige ledamöter antecknat sig såsom i den samma instämmande. Hvad denna senare omständighet angår ber jag emellertid att få fästa Kammarens uppmärksamhet deruppå, att det lättare kan hända med déchargebetänkandet än med andra Utskottsbetänkanden att en reservant står ensam och öfvergifven, oaktadt ett icke ringa

Statsrådspro-
tokollens
granskning.
(Forts.)

antal af Utskottets öfrige ledamöter, och bland dem framstående statsmän, i reservationen instämt. Det är nemligen förhållandet, såsom vi veta, att många anse rättigheten att få i déchargebetänkandet införa reservation sakna stöd i grundlagen.

Jag går nu att i vissa delar närmare utveckla den sak, hvarom min reservation handlar.

Genom den samma har jag sökt ådagalägga, att de i Kongl. brefvet den 28 November 1875 gifna bestämmelser rörande rättighet att uppbära de särskilda aflöningsemolumenten i dagafflöning (tjenstgöringspenningar) och hästunderhåll äro icke oväsentliga afvikelser från de grunder, hvaruppå Riksdagens beslut i ämnet sig stödja. Till dessa grunder hör, att dagafflöning (tjenstgöringspenningar) icke utgår utan för verklig tjenstgöring, och hästunderhåll blott för effektiva mönstergilla hästar.

Att Kongl. Maj:t i särskilda fall medgifver undantag häruti, förvånar ingen; det är då Konungen bedömer tjenstemannens behof efter billighetsgrund. Men *allmänna stadganden*, sådana Kongl. brefvet den 26 November 1875 innehåller, i följd hvaraf dagafflöning uppbäres under sjukdom och tjenstledighet viss bestämd tid, och hästunderhåll oförminskadt under hästvakans, stå icke väl till sammans med Kongl. propositionen förlidet år och Riksdagens i anledning deraf fattade beslut. Det Kongl. brefvet den 28 Januari 1876, hvarigenom officer medgifvits utfå hästunderhållet för hela innevarande år, utan att vara skyldig hålla tjenstehästar, är särskildt anmärkningsvärdt därför, att krigsministern, uti sitt Kongl. Maj:ts proposition vidfogade memorial den 9 Januari 1875 yttrat, att det varit önskligt, att officer, som skall vara beriden, kunnat till hästarne erhålla af kronan fourage in natura, men att saken icke låter sig anordna på detta sätt med nuvarande organisation, hvadan i stället fourageersättning blifvit i lönestaterna uppförd med 1 krona om dagen per häst. Med en dylik anordning, som tvifvelsutan varit önskelig, hade det icke gerna kunnat tänkas möjligt, att fouraget uttagits af officer, som icke haft någon honom tillhörig tjenstehäst. Hvarför skall saken betraktas ur en annan synpunkt blott därför att fourageersättningen utgår i kontant löneanslag? Allt för väl inser jag, att det kan finnas skäl för uppskof för anskaffning af tjenstehästar, t. ex. att officer, som skolat hålla tvenne sådana, fått anstånd med den ena (att han kunnat få slippa uppsätta någondera af de tvänne, hvarmed han skall vara försedd, har jag svårt att begripa) under viss tid, men hästunderhållet hade väl icke bort för samma tid få uppbäras. I det fall, att officer icke behöfver vara beriden, fastän tjenstehästar finnas för hans tjenstebefattning på stat upptagna, bör han frikallas från hållande af hästar, om han sådant önskar, men med skyldighet att afstå lönetillägg och fourageersättning. Det Kongl. brefvet den 28 Januari 1876 bereder en major vid artilleriet, när han är tygmästare och således aldrig sitter till häst, helt enkelt en löneförhöjning för innevarande år af 1,530 kronor.

Jag ber nu till slut att få nämna, att om de förhållanden, hvaruppå jag i min reservation fäst uppmärksamhet, blifvit af

Konstitutions-Utskottet anmälda, hade, enligt min tanke, en god och nyttig verkan deraf kunnat uppkomma.

Erfarenheten gifver vid handen, att anmärkning i déchargebetänkande, ändock att den icke ländt till någon åtgärd från Riksdagens sida, likväl blifvit af regeringen upptagen såsom en *observation*, hvaraf regeringen sedermera sig begagnat; en reservation är och blir deremot alltid en ropandes röst i öknen.

Statsrådsprotokollens
granskning.
(Forts.)

En anmälan från Konstitutions-Utskottet i den syftning, jag angifvit, torde sannolikt kommit krigsstyrelsen att betänka, att den vid löneregleringen sistlidet är skedda delning af löneemolumenten i fast lön och dagaflöning (tjenstgöringspenningar) är ingenting mindre än välbetänt för det ändamål, som dermed afsetts.

Då dagaflöning (tjenstgöringspenningar) är den del af löneemolumenten, som skall af tjenstemannen afstås, när han icke själf sin tjänst förrättar, så kan en dylik anordning icke vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, med mindre än att i alla de särskilda tjenstbefattningarna dagaflöningen (tjenstgöringspenningarne) är samma procent af löneemolumentens sammanräknade belopp. Men detta är långt ifrån förhållandet, hvadan ock, enligt Kongl. brefvet den 28 November 1875, minskningen i löneinkomst vid t. ex. sjukdom blir ojemförligt mycket känbarare för den ena tjenstegraden än för den andra. Detta visas bäst genom några exempel på tillämpningen af Kongl. brefvet den 26 November 1875 som jag skall hafva äran framställa; säker på min tydning af sagda Kongl. bref är jag dock icke, och, fastän det kan anses småaktigt, tillåter jag mig i förbigående omnämna att redaktionen af författningarne i det ämne hvarom min reservation handlar är så litet noggrann att Kongl. brefvets den 26 November 1875 *paragrafer* återopas i Kongl. brefvet den 28 Januari 1876 under benämningen *punkter* och kallas i generalordern den 1 Februari detta år rörande tjenstehästarnes redovisning i kvartalsrapporterna för *momenten*. Vid sjukdom under ett år förlorar underlöjtnant vid artilleriet mellan 40 och 50 procent, öfversten vid samma vapen 20 procent och öfversten vid indelta infanteriet endast vid pass 16 procent af aflöningens hela belopp. I detta liksom i flera andra fall har genom löneregleringen den indelta armén gynnats framför den värfvade. Enligt 1858 års lönereglering blef deremot både för militäre och civile embets- och tjenstemän löneafdraget bestämt till viss procent af den behållna löneinkomsten; och ungefärligen enahanda beräkningsgrund återfinnes i sedermera skedda löneregleringar, deribland äfven hofrätternas under denna riksdag. Det bör bemärkas, att Kongl. brefvet den 9 Mars 1858 angående löneafdrag för arméns embets- och tjenstemän är affattadt i nära nog fullständig öfverensstämmelse med Riksdagens i ämnet fattade beslut. Om nu, såsom jag sökt visa, löneafdraget icke billigtvis kan ske genom indragning af dagaflöningen (tjenstgöringspenningarne), torde löneregleringen i denna del behöfva ändras, hvilket, oaktadt dertill kan erfordras Riksdagens medgifvande, blifver för regeringen en ganska lätt sak.

Jag märker nu, att jag vida längre, än jag ämnat, tagit Kam-

Statsrådspro-
tokollens
granskning.
(Forts.)

marens uppmärksamhet i anspråk, och det är därför tid på att sluta.

Herr Hallenborg: Af alla 114 §§ i Regeringsformen tyckes verkligen den 107 § vara svårast att förstå, på samma gång som den vid genomläsning förefaller mig så lätt att tyda, att någon tvekan i sådant afseende icke gerna kan uppstå, i synnerhet om man ställer sig till efterrättelse 84 § Regeringsformen som föreskrifver, att grundlagarne skola efter deras ordalydelse i hvarje särskildt fall tillämpas.

Den ärade reservanten mot Utskottets betänkande har uttalat den uppfattning, att Konstitutions-Utskottet skulle kunna för Riksdagen anmäla äfven andra regeringshandlingar än dem, som enligt Utskottets uppfattning vittnade derom, att "Statsrådets ledamöter samfäldt eller en eller flere af dem, uti deras rådslag om allmänna mått och steg, icke iakttagit rikets sannskyldiga nytta, eller att någon föredragande icke med övöld, nit, skicklighet och drift sitt förtroendeembete utöfvat". Å andra sidan finnas äfven de som påstå, att Utskottet icke eger rätt att för Riksdagen anmäla någon regeringshandling utan att på samma gång tillstyrka Riksdagen att hos Konungen anmäla sin önskan, att han ville från Statsrådet och från embetet skilja den eller dem, emot hvilka anmärkning blifvit gjord, ehuru paragrafen ordalag deruti äro tydliga och klara, att Utskottet endast har att göra anmälan hos Riksdagen, som, om den finner rikets väl det kräfva, kan besluta en dylik anhållan. Så olika har denna paragraf blifvit tolkad, att man å ena sidan kommit till den yttersta stränghet och å den andra till den största undfallenhet med afseende å Utskottets tillämpning deraf.

Om Utskottet enligt grundlagen hade samma ställning inför Riksdagen som t. ex. revisorer inför ett bolag, nemligen att granska alla styrelsens åtgärder, och framhålla såväl de goda som de mindre goda och sedan från de förra, derest de befunnits öfvervägande, subtraherats de senare, såsom ett totalomdöme öfver förvaltningen hemställa om meddelande af full décharge, då hade säkerligen såväl hvad reservanten anmärkt som åtskilligt annat kommit att från Utskottet anmälas, men då inom Utskottet den åsigt om rätta tolkningen af 107 § är rådande, att intet annat regeringsbeslut än det, som kan visa, att den föredragande icke ådagalagt övöld, nit, skicklighet och drift vid sitt förtroendeembetes utöfning, eller att beslutet icke ländt till rikets sannskyldiga nytta, bör för Riksdagen tillkännagifvas, och då Utskottets majoritet med afseende å den i reservationen omförmälda regeringshandling, gjort sig den frågan huruvida denna vore af sådan beskaffenhet och dervid måst svara nej och sålunda saknat motiv för en anmälan sådan reservanten önskat, har Utskottet icke kunnat finna regeringsbeslutet så betänkligt att det borde för Riksdagen anmälas.

Hvad beslutet i öfrigt beträffar, skall jag icke tillåta mig att derom uttala något hvarken gillande eller tadlande omdöme, särdeles som jag hyser den förhoppning, att Herr Chefen för Landt-

försvars-departementet, derest han finner skäligt att öfver frågan yttra sig, skall kunna gifva en förklaring som bör vara tillfredsställande för så väl den ärade reservanten som öfrige af Kammarrens ledamöter, hvilka icke äro fullt belåtna med de ifrågavarande Kongl. brefven.

Jag anhåller, att betänkandet måtte läggas till handlingarna.

Herr Statsrådet Weidenhielm: Ehuru jag visserligen icke anser mig förpligtad att vid detta tillfälle ingå i något svaromål, bjuder mig dock aktningen för denna Kammare att med anledning af hvad reservanten yttrat i saken söka belysa de skäl på grund af hvilka jag tillstyrkt de bestämmelser uti ifrågavarande hänseende, som nu blifvit klandrade.

Den nya löneregleringen inom armén var en fråga af ganska omfattande natur och den var så mycket mera svårlöst som bestämmandet af de nya lönestaterna måste göras på det sätt att de, på samma gång som de blefve lämpliga till att inpassas uti en ny härordning, hurudan den än månde gestalta sig, skulle åt de nuvarande tjänstemännen vid armén sådan den för närvarande är organiserad dels genom rustning, dels genom rotering, dels genom värfning, dels äfven genom bevaring, lemna inom samma tjänstegrad lika stora aflöningsbelopp. Det är naturligt att, sedan den nya löneregleringen blifvit antagen, skulle, med anledning af dessa invecklade förhållanden, vid densammas tillämpning förekomma en mängd af särskilda detaljbestämmelser och jag kunde icke anse det öfverskrida min befogenhet, då jag antog att Riksdagen vid detta tillfälle såsom vid många andra förut lemnat afgörandet af dessa detaljbestämmelser åt Kongl. Maj:ts omsorg. Till dessa detaljbestämmelser hörde föreskrifter om och i hvad mån förut af Riksdagen gjorda medgifvanden i afseende å tjänstemans rätt att under sjukdom och tjänstledighet uppbära lön borde tillämpas på löntagare, som komma på de nya lönestaterna, och nog tillhörde det min befogenhet att vid ett sådant tillfälle, utan att öfverskrida anslagen och med bevarande af tjänstgöringens uppehållande, tillstyrka, att uti dessa forna bestämmelser gjordes de inskränkningar och ändringar, som af de nya lönestaterna rimligtvis kunde betingas. Det är visserligen sant, att det ligger i naturen af dagaföning och tjänstgöringspenningar att de icke få utgå annat än under tjänstgöring och de få icke heller i regeln af arméns tjänstemän under andra förhållanden åtnjutas, men jag har lika litet kunnat föreställa mig att medgifvanden, hvars rigtighet blifvit erkänd då det rört andra tjänstemäns intressen, såsom t. ex. Hofrätternas och Flottans, ensamt för armén icke skulle vara tillämpliga, som jag trott, att Riksdagen skulle kunna hysa en sådan uppfattning, då vid flere föregående tillfällen i sådana frågor Riksdagen medgifvit såsom rätt och billigt enskilda undantag från den allmänna regeln. Om man skulle vilja öfverräkna aflöningen för hvilken tjänsteman som helst inom armén, så måste man komma till den öfvertygelsen att med afseende å hans lefnadsställning han ganska väl behöfver lägga tillsammans både

Statsrådspro-
tokollens
granskning.
(Forts.)

fast lön, dagaflöning eller tjänstgöringspenningar, så vida summan skall blifva tillräcklig för en familjs tarfliga bergning. Det har också vid löneregleringens uppgörande icke ingått i krigsstyrelsens framställningar och säkert icke heller varit Riksdagens tanke vid löneregleringens beviljande, att en familjefader, derföre att han tillhörde armén, skulle vid första dags sjukdom sättas på ekonomisk förknappning eller förnekas att utan inskränkning i sin lön åtnjuta en enda dags ledighet för enskilda angelägenheter skötande. Innan den nya löneregleringen, som fördelade lönen i fast lön, dagaflöning och tjänstgöringspenningar blifvit införd, fans redan för armén bestämmelser om det afdrag på lön, som skulle ske för en tjänsteman, då han i följd af sjukdom eller annan orsak icke kunde tjänstgöra. Dessa bestämmelser visa tydligen, att man redan då betraktade en del af lönen såsom tjänstgöringspenningar. Ett sådant afdrag, hvars storlek bestämdes efter längden af hans bortovaro, fick dock icke börja att beräknas förr än efter vissa veckor eller månader från första dagen af en sjukdom och det är just dessa bestämmelser, hvilka af Riksdagen ansetts såsom både billiga och rättvisa, som ligga till grund för det Kongl. brevet af den 26 November 1875, med de modifikationer dock deri, som betingades af de nya aflöningsförhållandena. Sådana bestämmelser kunna ju efter olika individuel uppfattning bedömas på mycket olika sätt. Jag har t. ex. uti en insänd tidningsartikel sett, att dessa ansetts vara alltför hårda, då deremot reservanten nu ansett dem vara alltför milda och frikostiga. Då uppfattningarna äro så olika gifver det mig ett stöd för att anse, det de emellan dessa båda ytterligheter närma sig det eftersökta lagom.

Här har af reservanten anmärkning rigtats mot de medgifvanden, som gjorts åt officerare att under hästvakans få uppbara icke allenast fourage-ersättning utan äfven det särskilda lönetillägget för stallhyra och hästskötsel. Dessa båda aflöningsförmåner äro dock af helt annan natur än dagaflöning och tjänstgöringspenningar. Fourage upphandlar man icke rationsvis och det står heller icke till buds att köpa det hvilken dag på året som helst. Om det icke skall betinga ett oskäligt högt pris, måste köparen med omtanka välja tiden för inköp och icke blott för stunden förse sig med sitt behof. Om nu den af Riksdagen beviljade hjälpen för hästhållning, hvilken blifvit bestämd till 750 kronor per år, icke skall befinnas otillräcklig, — jag vill blott i förbigående anmärka att vid Generalstaben kosta officerarnes hästar öfver 1,000 kronor om året att underhålla — så får icke någon tillfällig hästvakans åstadkomma någon förminskning deruti. Officerens skyldighet att hålla häst bör snarast anses såsom ett slags passevolans.

Anmärkningen mot detta medgifvande torde vara desto mindre befogad, som dessa officerare under hela den tid, då de äro i mistning af egna hästar, likväl äro pligtige att föda antingen lånta eller hyrda hästar, ty de äro skyldige att infinna sig, fullt beridna till tjänstgöring när de påkallas. Den inskränkning, som finnes bestämd uti det Kongl. brevet, då en hästvakans varat i tre månader, är att betrakta såsom ett korrektiv mot alltför stor lojhet

i anskaffande af hästar och bidrager äfven till en kontroll öfver att det anbefalda antalet hästar verkligen finnes. En sådan skärpning i kontrollen verkade emellertid tidigt i vintras derhän att prisen på hästar stegrades ganska betydligt, hvilket väckte bekymmer hos hvar och en, som skulle skaffa sig en sådan. Detta gaf mig anledning tillstyrka Kongl. Maj:t att, i likhet med hvad som förut skett för Generalstaben, då den skulle uppställa sina första hästar, äfven bevilja de nuvarande officerarne anstånd på ett år för anskaffande af häst. Denna åtgärd var så mycket mera nödvändig som annars det behof, hvilket skulle fyllas, icke gällt allenast nya hästar för Generalstaben utan äfven omfattat en stor del hästar för den beridna infanteristaben och så många hästar hade det varit en ren omöjlighet att anskaffa till den 1 April innevarande år. Att det gjorda medgifvandet skulle kunna föranleda någon vinstgifvande spekulation genom att uppskjuta anskaffandet af häst, kan så mycket mindre komma i fråga som ett sådant allmänt uppskjutande ovilkorligen skulle åstadkomma en förnyad prisstegring, och dessutom äro tillfällen att få en god häst icke så allmänna, att det kan vara förenadt med någon uträkning att försomma detsamma. För öfrigt äro dessa officerare pligtige att tjänstgöra vid årets vapenöfningar och den kostnad, som kan vara förenad med att dervid begagna lånta eller hyrda hästar, torde icke motsvara vinsten af att dröja med inköp af egen häst.

Jag vill nu icke längre upptaga Kammarens tid, synnerligen som jag hoppas, att det sagda torde hafva tillräckligt visat befo-genheten af de klandrade bestämmelserna och att genom dem hvar-ken statens finanser blifvit betungade med några extra arfvoden eller något anslag användt utom det ändamål, hvartill det anslagits.

Herr von Geijer: Jag måste erkänna att jag icke af Che-fens för Landtförsvars-departementet yttrande funnit mig öfvertygad om origtigheten af den i min reservation framställda an-märkningen.

Hufvudsakligast tycktes han lägga vikt vid en omständighet som synes mig falla utom ämnet. Han torde — sade han — hvad de medgifna licenserna angår hafva träffat den rätta medelvägen, derföre att jag i min reservation funnit dem för stora, men för-fattaren af en tidningsartikel ansett dem böra utsträckas längre, på det löneafdraget vid tjänstledighet eller sjukdom icke måtte blifva alltför kämbart. Jag får fästa uppmärksamhet på att det är ur en helt annan synpunkt jag betraktat denna sak.

Jag har trott att de genom Kongl. brefven den 26 November 1875 och den 28 Januari 1876 medgifna licenser stå i strid med de grunder, hvaruppå Riksdagens beslut rörande löneregleringen sig stödja; men jag har ingenting emot att löneafdraget i många fall göres mindre än Kongl. brefvet den 26 November 1875 be-stämmer, blott att härom i vederbörlig ordning stadgas så att icke Riksdagens rätt i fråga om statsregleringen må kunna anses

Statsrådspro-
tokollens
granskning.
(Forts.)

för nära trädd. Detta framgick tydligen af sednaste delen af mitt anförande.

Uti Herr Krigsministerns anförande förekom en punkt som jag ber att särskildt få bemöta.

Han fäste uppmärksamhet på, att, genom tillåtelsen för officer att under viss bestämd tid slippa hålla häst, oakadt hästunderhållet utgår oförminskadt, har i sjelfva verket icke någon synnerlig fördel honom bereds, alldenstund han blifvit särskildt ålagd att vara beriden, när helst hans tjänst det påfordrar.

Jag får erkänna att jag icke rätt fattar hvad som egentligen menas med de i Kongl. brefven den 26 November 1875 och den 28 Januari 1876 samt i Generalorder den 1 Februari 1876 förekommande uttrycken "efter föreskrift beriden" och "författningens enligt beriden". Om det lämpligen låter sig göra i något fall att ålägga en officer att ovilkorligen, när så påfordras, vara försedd med duglig ridhäst till sin disposition, så vore det ju allra enklast att stanna vid denna föreskrift, ty att tillika göra det till en skyldighet för officeren att hålla visst antal mönstergilla egna hästar vore ju då fullkomligt öfverflödigt. Jag vet väl, att man hittills ansett, att t. ex. kavallerisubalternen vore skyldig icke allenast att alltid hålla tvänne mönstergilla hästar, utan ock tillika att vara beriden, när så påfordras, äfven om båda hästarne då tillfälligtvis voro sjuka. Men jag vet ock, att härmed icke räknats så noga, alldenstund vid mönstringar lånta vagnhästar städse brukat uppvisas såsom tjänstehästar för att fylla det föreskrifna antalet.

Numera trodde jag, att en annan ordning skulle komma att införas, så att å ena sidan hållandet af föreskrifvet antal mönstergilla egna hästar blef officerens skyldighet, hvaröfver kontroll utöfvades, men att å andra sidan den fordran icke längre ställes på honom, att han skulle ovilkorligen, när så påfordrades, hafva duglig ridhäst till sin disposition, fastän hans tjänstehästar för tillfället äro otjänstbara.

Männe icke de utfärdade befallningarne om officers skyldighet att hålla tjänstehäst och att vara beriden beteckna en vackling emellan olika grundsatser.

Herr Hedlund: Det synes mig ligga alldeles utom området för Riksdagens prörning att undersöka ändamålsenligheten af det Kongl. Maj:ts beslut, hvarom här är fråga. Jag tror icke att Riksdagen, äfven om den kunde utröna den saken, dertill egde rättighet, men deremot synes det mig ligga inom Riksdagens befogenhet att undersöka om de viktiga åtgärderna varit i enlighet med Riksdagens beslut. Det är således på denna senare punkt all tonvigt bör läggas; och i detta fall synes mig reservantens framställning icke egentligen blifvit af Herr Statsrådet och Chefen för Landtförsvars-departementet besvarad. Mig synes, att Herr Statsrådet i detta fall undvikit frågan men icke besvarat den. Reservantens andragande hvilat på den förutsättning, att Kongl. Maj:ts proposition angående löneregleringen för armén blifvit af

Riksdagen godkänd äfven med afseende på de ord, som lyda så: "det ligger i naturen af sådan aflöning, att den icke skäligen bör utgå utan under tjenstgöring". Man kan då säga, såsom jag hört uppgifvas, att det ligger en modifikation i denna tanke, med afseende på ordet *skäligen*. Så uppfattar jag det icke, utan jag fattar det så, att dermed menas att den icke med rimliga skäl kan utgå eller så att skäligen är liktydigt med rimligen. Jag tror att ingen, som tolkar svenska språket rätt, kan fatta det annorlunda. Sålunda har Kongl. Maj:t föreslagit, att denna aflöning icke bör utgå under andra förutsättningar än under tjenstgöring, och detta har Riksdagen godkänt. Då synes mig frågan endast vara den: står åberopade Kongl. bref i öfverensstämmelse med denna af båda statsmakterna antagna grundsats eller icke? Det faktiska resultatet af detta Kongl. bref är, att tjenstgöringspenningar få uppbäras äfven utan tjenstgöring. Det faktiska förhållandet är vidare, att fourage-ersättning får uppbäras för häst, om äfven sådan icke finnes. Jag tror, för så vidt jag förstår, att den frågan ännu är oafgjord, huruvida verkligen en sådan åtgärd af Kongl. Maj:t varit enligt med Riksdagens på Kongl. Maj:ts framställning grundade beslut. Om den icke det är, hvad har Konstitutions-Utskottet i detta fall bort göra? Reservanten har sagt, att åtgärden borde påkallat en anmälan enligt 107 § Regeringsformen, men Konstitutions-Utskottets ordförande har påpekat svårigheten att efter denna § finna någon lämplig rubrik. Då blir frågan: hafva icke Konstitutions-Utskottet och Riksdagen någon makt att i detta fall uttrycka ett ogillande af en åtgärd från Kongl. Maj:ts sida. Jag tror icke att hvarken Konstitutions-Utskottet eller Riksdagen sakna en dylik makt. Men frågan blir då, om de böra i ett fall som detta, som nu kan anses af ringa betydighet men för framtiden kan blifva betydelsefullt, anlita denna makt under den harmoniens tid, i hvilken vi lyckligtvis lefva, eller, med andra ord, skall man af politiska skäl låta en sådan anmärkningsanledning falla. Derom kunna meningarna vara ganska delade. Vi stå icke inom Sverige i den parlamentariska störsvana, der man uppoffrar sin mening i ett särskildt fall för harmoniens skull. Vi äro vana att regeringen icke tager hvarje mot dess förslag stridande beslut så ömtåligt, att den gör det till en kabinettsfråga. Jag har således föreställt mig att, om en verklig öfvertygelse i denna sak skulle föranleda till ett uttryck från Riksdagens sida, som innebure ett påpekande, att något här inträffat, som icke stode i full enlighet med ett af statsmakterna fattadt beslut, så behöfver icke detta ovilkorligt innebära en anmärkning mot regeringen, åtminstone icke af svårt slag. Jag tror, att Konstitutions-Utskottet här kunnat finna en medelväg. Det har visat sig från föregående riksdagar, att det gått för sig, men då Konstitutions-Utskottet nu icke velat göra det och då saken kommit derhän den nu är, kan man anse, att här förekommer något ad observandum sed non ad imitandum.

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre De Geer: Det är med anledning af den siste talarens påstående, att regeringen

Statsrådspro-
tokollens
gränskning.
(Forts.)

skulle hafva i strid mot den fastställda löneregleringen medgifvit löntagare att uppbära tjänstgöringspenningar äfven under sådan tid, då de icke gjort tjänst, som jag ber att få yttra några ord.

Man måste först göra klart för sig hvad tjänstgöringspenningar äro till sin natur. Att dermed i regeln måste menas, att tjänstgöringspenningar skola utgå till den, som gör tjänst, derom tror jag alla äro ense; men lika ense har man äfven hittills varit, att fall inträffa, då tjänstgöringspenningar böra få uppbäras äfven då den tjänstgörande icke är i tjänstgöring. Sådant har åtminstone medgifvits i alla dylika fall, der Riksdagen hittills fattat beslut. Jag ber att härvid få åberopa förhållandet med tjänstgöringspenningarne vid flottan. Vid 1873 års riksdag föreslog Kongl. Maj:t vissa vilkor för åtnjutande af dessa tjänstgöringspenningar, deribland att de skulle få behållas under semester, men afstås under sjukdom. Riksdagen fann det sista vilkoret för strängt och lemnade i stället åt Kongl. Maj:t att bestämma, då tjänstgöringspenningarne finge behållas. I fråga om Hofrätterna och andra civila verk har man utgått från den grundsatsen, att under tjänstledighet tjänstgöringspenningar icke skulle få uppbäras, då desamma behöfdes för någon annan, som förrättade tjänsten, men deremot få behållas under sådan semester, att ingen annan behöfde förordnas, och under ferier; och i det Stats-Utskottets betänkande, som blifvit framlagdt angående anslagen under Ecklesiastik-departementet, har Utskottet hemställt, att Riksdagen måtte öfverlemnna åt Kongl. Maj:t att närmare bestämma i de fall, då tjänstgöringspenningar under inträffad ledighet få uppbäras. Under sådana förhållanden fans ingen anledning för Kongl. Maj:t att antaga, det Riksdagen ensamt i afseende på armén ville hafva grundsatsen utan alla undantag genomförd, så att för hvarje dag, som tjänstgöring icke sker, tjänstgöringspenningarne skulle afstås. Erkänner man att undantag härifrån kunna ske, då återstår frågan huruvida undantagen i här anmärkta fallet äro större än skäligt kan vara och på andra håll egt rum. För min del tror jag icke att så är förhållandet, och säkert är, att dessa undantag icke föranledt en enda skillings ökad utgift för statsverket, utan hafva de till aflöningarne anvisade medel fullkomligen räckt till att bestrida utgifterna för den tjänstgöring, som ifrågakommit.

Herr Mannerskantz: Såsom ledamot af Konstitutions-Utskottet anser jag mig skyldig att sedan en öfverläggning derom här uppstått, något redogöra för min ställning till den nu föredragna frågan. Här har af en ledamot af Utskottet förut blifvit redogjort för de olika uppfattningar som sökt göra sig gällande vid tillämpningen af stadgandena i 106 och 107 §§ Regeringsformen. För min del får jag säga, att jag alltid uppfattat dem på det sätt, att det endast är i särdeles viktiga fall, som någon af de bestämmelser, som der äro gifna, böra komma i fråga att tillämpas. Det bör, efter min åsigt icke vara nog att man får någon eller några anledningar till anmärkning i ena eller andra afseendet, utan det måste vara *särdeles* betydelsefulla anmärkningar,

som man skall finna skäl göra, för att anse sig ha rätt eller pligt att påyrka vidtagandet af någon bland de åtgärder, som i de begge grundlagsparagraferna omnämnas; och det är ur den synpunkten som jag deltagit i den granskning af statsrådsprotokollen, som i år har skett och som gifvit anledning till nu föreliggande betänkande, samt dervid funnit att, ehuru anmärkningar visserligen kunnat göras och att det varit skäl dertill, kanske företrädesvis i nu afhandlade hänseende, desamma dock icke varit af den betydelsefulla beskaffenhet, att någon anmälan eller framställning derom i någon af de af grundlagen angifna riktningarne har bort eller kunnat ske. Det hade verkligen varit ett ganska anmärkningsvärdt förhållande, om de beslut eller bestämmelser, som på grund af Kongl. Maj:ts derom framställda nädiga proposition af sednaste Riksdagen uttryckligen hade fattats eller meddelats, angående den nya löneregleringen för armén, skulle på krigsministerns föredragning hafva blifvit öfverskridna; och om det kunnat visas att så verkligen skett, tror jag, att det då hade varit skäl att göra en anmärkning, som kunnat ansetts vara så vigtig, att den bort föranleda någon i grundlagen föreskrifven påföljd; men jag har ej kunnat finna sådan öfverträdelse nu vara skedd. Äfven efter min uppfattning är verkligen andan uti den framställning, som från regeringens sida vid sista riksdagen gjordes angående några hufvudsakliga villkor vid löneregleringens bestämmande i viss mån öfverskriden och jag måste, efter frågan kommit på tal, öppet uttala den öfvertygelsen att syftningen i det för Riksdagen då framlagda förslaget i flera väsentliga delar icke har blifvit följd, men några dylika uttryckliga bestämmelser hafva emellertid icke blifvit öfverskridna, ty Riksdagen gaf vid nämnda tillfälle icke något slags bestämdt uttalande derom att det från regeringen framställda förslaget skulle tillämpas i någon fullt noggrann utsträckning. Hade jag påträffat någon sådan bestämmelse, att denna lönereglering skulle ske efter precis samma grunder som för Riksdagen varit föreslagna, då hade jag karske kunnat finna anledning att förena mig om framställandet af en eller flera anmärkningar, då det nu befans, att man nödgats göra åtskilliga ganska väsentliga tillägg eller ändringar i löneregleringsförslaget, som ehuru nästan af nödvändigheten påkallade, dock voro delvis afvikande ifrån det innehåll, som hade blifvit Riksdagens pröfning underställt. Det fans brister i förslaget, som fordrade rättelse och som, om Riksdagen hade lemnat mera bestämda föreskrifter, det skulle varit en ovilkorlig förbindelse för regeringen att genom framställning till Riksdagen begära medgifvande att få rätta; men då inga sådana funnos, har föredraganden för Landtförsvarsdepartementet bort utan fullgiltigt skäl till grundlagsenlig anmärkning kunnat på eget bevåg företaga dem. Det måste emellertid medgifvas, att det för framtiden kan ligga någon våda i ett sådant förfaringsätt att ändra hvad som en gång bör anses vara fastställt, hvarigenom hela andan i ett regeringsförslag kan göras annorlunda än då det framlades, och jag tror också för min del att det af regeringen framställda förslaget till lönereglering för

*Statsrådspro-
tokollens
granskning.
(Forts.)*

armén, som antogs vid förra riksdagen, icke var i alla dess delar så fullt genomtänkt, som det bort vara och att det derföre vid sin fortsatta tillämpning kan komma att gifva nya anledningar till anmärkning och behöfliga rättelser; och då jag icke instämt i de inom Konstitutions-Utskottet gjorda anmärkningarne deremot, har det endast varit derföre att representationens begge Kamrar dels redan väsentligen hade gillat det ifrågavarande regeringsförslagets innehåll och dels genom sina beslut i ämnet vid förra Riksdagen icke hade gifvit så bestämda föreskrifter, att de icke kunnat tolkas så som nu skett. Jag har icke något vidare att tillägga; jag har endast ansett mig skyldig att yttra mig om Konstitutions-Utskottets förfarande i detta hänseende och, då den särskildt här afhandlade saken kommit på tal inom Kammaren, tillkännagifva min uppfattning af och ställning till frågan derom.

Öfverläggningen förklarades slutad och memorialet lades till handlingarne.

Anmälades och bordiades från nedannämnda Utskott samt Andra Kammaren ankomna memorial, utlåtanden och protokollsutdrag, nemligen från

Stats-Utskottet:

N:o 47, med förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut uti en fråga rörande anslag under Riksstatens Sjette Hufvudtitel;

Lag-Utskottet:

N:o 30, i anledning af väckt förslag om tillägg till 20 § i Kongl. Förordningen den 16 Juni 1875 rörande inteckning i fast egendom;

Andra Kammaren:

N:o 146, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 29, i anledning af erhållen återremiss af utlåtandet N:o 1, rörande Herr L. Torpadies motion om ändring i Kongl. Maj:ts nådiga Byggnadsstadga för rikets städer;

Första Kammarens Andra Tillfälliga Utskott:

N:o 6, i anledning af Herr H. Schönbecks motion N:o 7, om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande de med rektorsbefattningen vid Malmö högre elementarläroverk för-enade inkomster.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Lördagen den 1 April.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades 3 protokollsutdrag för sammanträdet å förmiddagen och protokollet för den 18 sistlidne Mars, eftermiddagen.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 27 och 29 sistlidne Mars bordlagda utlåtande N:o 27, i anledning af väckt förslag om antagande af förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom Norrbottens län att gälla jemväl för Vesterbottens län, med undantag af Lappmarkerna. Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.

Herr von Koch: Då man så här på eftermiddagen ofömodadt får ordet såsom den förste talaren i en fråga så viktig, som den förevarande, behöfver man kanske icke göra den vanliga ursäkten för den långt framskridna tiden eller lofva att fatta sig kort. Jag vågar deremot anhålla, att i början och innan jag finner Kammarens ledamöter församlade till något större antal än förhållandet var den 19 Maj 1874, då efter lagtida tiden för riksdagens afslutande en dylik fråga diskuterades, få göra en liten inledning, som jag väl annars skulle förbigått, men hvilken jag dock tror icke kunna skada, då enligt min tanke den angifver orsaken till den nu öfverklagade skogsförödelse i Norrland, dess förderfliga följder, klimatets förmodade försämrande derstädes m. m.

Jag hörde en gång Professor Mittermayer säga, att vår tids fel är att för mycket *generalisera*. Det har likaväl troligen varit alla tiders fel, att okunnigheten och kortsyntheten dragit slutföljder af *för få* fakta. Historien är gammal om den resande, som på första hotel han besökte i England genast antecknade: "Engelska värdshusvärdar hafva rödt hår". Det är först i vår senare klandrade *realistiska* tid, som man vill hafva några flera fakta, innan man bildar teorier. Man hade till följd af jordklyfningen efter franska revolutionen börjat allestädes inse, att delningen af åkerjord i smärre lotter vore fördelaktig för *jord-*
Första Kammarrens Prot. 1876. N:o 15.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

bruket, ehuru väl derom tvistades ganska mycket, i synnerhet i England, som, med afseende på Irland, knappast ännu velat medgifva rigtigheten af denna sats. Det är väl också ofelbart, att fri jordklyfning och fri jordsammanläggning är ett godt för åkerbruket. Men deraf drog man också i början den slutsatsen, att det skulle vara ett godt att sönderdela skogen, och det på en tid, då på många ställen skogarne mest voro gemensamma, bestodo af kommunal- eller kronoallmänningar, hvilka man då började att skifta. Erfarenheten på de ställen der *allmänningar* långt förut delats beaktades deremot icke. I *England* delades den första allmanningen 1709. Sedan under något öfver ett sekel skiftades allmanningarne i omkring 5,000 socknar. De flesta kalhöggos. Sådant inträffade ock tidigare än hos oss i Tyskland, men der lärde dem också erfarenheten åtminstone i södra Tyskland, att de kommuner, som delat sina kommunal-skogar, fått dem sköflade; ty *lätt fångat är lätt gånget*, och om man i hast får stora skogsmarker *till skänks*, är man icke mer angelägen att bevara dem, än jernvägsarbetarne eller schåarne den hastigt höjda daglönen. Dessutom har skogen det med sig, att, om den icke består af en liten täppa, belägen strax vid husknuten, utan ligger på större afstånd, såsom förhållandet är i allmänhet vid delning af stora skogar, så är det ofantligt svårt att akta den. Den egentliga hemligheten, hvarför det är så svårt att sköta skogen i smått, ligger i svårigheten att bevara densamma mot åverkan. Man hugger då ned den sjelf hellre än att låta granen eller den lösa befolkningen göra det. Deremot hade de kommuner t. ex. i södra *Tyskland*, som behållit sina skogar odelade, redan, enligt hvad jag kunde erfara på 30- och 40-talet, i dem egendom af ett högt värde, voro rika och besörjde sina flesta gemensamma utgifter med inkomsterna från skogarne.

Hos oss hade vi äfven i södra *Sverige* börjat med delning af en hop allmänningar, och dessutom infört så kallad afvittring i de norrländska landskapen, der inga allmänningar, men stora kronoskogar funnos. Misstagen buro snart sina följder. I Vester-götland t. ex. på skogen Trenningen och på Öland vid parken Rella Tall med flera ställen hade man sett följden af detta system, hvars vådor under en debatt om skogsfrågan framhölls af finansministern, då han, vid frågan om skogarnes delning, i ett anförande den 4 November 1862 yttrade: "Förderligheten af detta system har likväl blifvit af en sorglig erfarenhet så fullständigt ådagalagd, att man numera, såsom mig synes, borde hafva kommit till insigt om origtigheten af den grundsats, hvarifrån det utgick, eller det enskilda intressets otillräcklighet i detta hänseende. Såsom exempel på följderna af ett dylikt förfarande, och huru i åtskilliga trakter, der kronoskogar sålunda blifvit öfverlemnade åt enskilda jordegare, man sedermera, efter skogens hastiga förstöring, måst vidtaga kotsamma åtgärder för att återköpa marken, ber jag att få erinra om förhållandet med en kronopark i Vester-götland, som heter Trenningen. Enligt Rikets Ständers begäran blef denna park för några tiotal af år sedan delad

och afyttrad; skogen ödelades innan kort fullkomligt; och Rikets Ständer hafva nyligen funnit sig föranlätna att ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t, med uppföring af statsmedel, måtte söka återvinna den kala marken till kronan, för att ånyo derstädes uppdraga skog. Ungefär sammanhanda har också förhållandet varit med en annan kronopark på Öland, vid namn Rella Tall, hvilken under samma period blef fördelad i lotter och försåld till skatte. Äfven här blef skogen, såsom vanligt, genast nedhuggen, och som sedermera icke ens de åsatta kronoräntorna kunnat af en stor del lotter utgöras, hafva åtskilliga af dem fallit till skattevrak, och med anledning häraf hafva Rikets Ständer, dels förut, dels just vid denna riksdag funnit sig i den sorgliga nödvändigheten, att till en obetydlighet nedsätta räntan för den bortsålda, numera kalhuggna marken. Man ser häraf, hvart det leder, att i skogslagsstiftningen tillämpa falska grundsatser“.

Vid den första embetsresa jag gjorde i Norrland år 1850, då jag for genom åtskilliga delar deraf, från Östersund till Avasaxa, fann jag att, med undantag af ett par tre socknar, det var ungefär samma förhållande öfverallt, der *afvittringen* gått fram, att nemligen skogsmarken kalhöggs, så fort den var utlagd, och var till och med ofta skogen på förhand betingad af *sågverksegare* eller såldes på annat sätt för att få vara i fred. Laglydigheten har tyvärr aldrig varit och är ännu ej stark i de norrländska provinserna. I Norrbotten och Vesterbotten, dessa två län, som vi för närvarande hålla på att lagstifta för, der förekommo, enligt Skogstyrelsens sista berättelse år 1873 (af 666 åtal 401, af 358 sakfälda 201 i de 2 länen), flera åverkansbrott, än i hela det öfriga Sverige. Den konklusion, hvartill jag då kom och sedermera framstälde för vederbörande, var att man, för att påskynda *afvittringen*, som redan länge pågått, skulle inskränka sig till *inrösningsjorden* och af återstoden bilda större eller mindre distriktallmänningar, som skulle vara gemensamma för distriktet och skötas efter den, efter min tanke, enda fullt rationela grund, *att man ickeinge afverka mer, än högst hvad som årligen kan återväxa*. Inkomsten skulle utdelas till kommunerna, det vill säga hvart allmänningsdistrikts hemmansegare. Men man svarade härpå, hvad som ock i rättslig väg var det värsta, att då flera socknar redan fått afvittring, de andra erhållit ett slags löfte att jemväl bekomma sådan. Dessutom var redan då intresset hos sågverksegarne så starkt, att det knappt var värdt att öppna munnen i Norrland, så ofta det var fråga om något, som gick mot herrars sågverksegares intresse. Den tiden uppmuntrade dessa herrars skogsåverkan — jag säger det högt — och *då var endast fråga om att slippa lyda lagen*. Nu lyckas det icke mer att muta embetsmän och bortsända vittnen; men till sågverksegare har turen kommit att göra liksom alla klasser, hvilka för en tid flyta öfver, att yrka på undantagslagar, privilegier, att säga såsom nämndemannen sade till domaren, då denne förestälde honom att han ju fått sin rätt och dermed borde vara nöjd: “Min rätt, den kan väl ingen

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

neka mig, men si jag vill hafva litet mera jag“. Förr var det en tid brukspatronerna, som voro de mäktiga och på till och med sågverksegarne bekostnad fingo privilegier. De skaffade sig *de exportförbud* för t. ex. malm, tackjern, och när grufvegare och bergsmän ville hafva bort detta, utropade en bruksegare från sin bänk: “att man lika gerna kunde tänka på *export af den svenska matjorden*. Jernbruken hade på många ställen fått den utslutande rättigheten att köpa kol m. m. Afskaffandet häraf var ganska kinkigt. Jernbruken hafva sedan kommit under frihetens skydd i stället för undantagsstadgarnas; men nu har det dittills förtryckta intresset, eller sågverksegarne, rest upp hufvudet, och det är de, som skaffat sig dels mycket afverkning på kronans skogar, dels förstört desamma genom att uppmuntra skogsåverkan och sedermera, genom att begagna nybyggesförfattningarne, till att skapa nybyggen, utslutande för att komma åt skogen. Jag anhåller, för att styrka, huru sådane strömningar — till fördel för ett mäktigt intresse eller den för *alla* dylika gemensamma, hvad väl kunde benämnas “nämndemansåsigten“ — kunna periodiskt taga öfverhand öfver sunda förnuftet och rättvisan, att få läsa upp från E. G. Geijer p. 75 Litt.-bladet, huru t. ex. Bergskollegium en tid försvarade brukspatronerna. I sin berättelse till Kongl. Maj:t af år 1697 berömmar sig kollegium “att till skogshushållningens befrämjande, hafva utrifvit skadliga torp och nybyggen på skogarne (1649 och 1664 drefvos de med Carl XI:s tillåtelse i det öfre Wermlands skogar bosatta finnar undan med eld och svärd, såsom skadedjur), att hafva hindrat anläggningen af sågverk och hämmat utskeppningen af bräder“. Dess farhåga i detta afseende sträckte sig till rikets äfven aflägsnare och skogrikaste delar. Bergskollegium skrifer den 3 Maj 1736 till landshöfdingen i Gefle, angående förbud på tvenne sågqvarnar i norra Helsingland, emedan de skola vara Iggesunds och Ströms bruk till förfång, och kollegium af Bergmästarens relation säger sig väl förmärka, att med slika sågars olofliga uppbyggande intet annat afses, än att bruken till förfång, upp efter hela sjökusten uppsåga all mogen skog. Dock rekommenderar kollegium, i underdånig skrivelse den 23 Februari 1739, att granskog må “till bräder nobiliteras“. Upprepade äldre ansökningar af allmogen i Wermland och Norrland, att till sina utlagors betalande få sälja något timmer af sin skog, — af allmogen i flera landsorter, att varda befriad från det band, som inskränkte afsättningen af deras kol till vissa verk, — och af hela bondeståndet, såsom vid 1762, 1800 och 1809 årens riksdagar, om fri kolförsäljning, hafva blifvit bemötta med afslag.

Då var strömningen till förmån för brukspatronerna och mot de stackars sågverksegarne. Nu har det blifvit annorlunda, nu hafva desse stält så till, att de skola få flera privilegier än alla andra människor och utverkat exportförbud år 1874. Desslikes straff, som för stöld för den af äldre sågverksegare mest uppmade åverkan. Hejdas icke farten, torde väl hämnd snart tagas på jernbruken samt dylikas anläggning och kolning förbjudas, först

på grund af den kollektiva visheten och enigheten uti Norrbotten och sedan för följdriktighetens skull, uti det ena länet efter det andra, dervid ett landsting, en nämndeman mer röstar för ångsågen än för bessemersmidet.

Emellertid ville man, som nämnt är, icke lyssna till mitt förslag att inskränka afvittringen. Men många, som ansågo nödvändigt att göra något, ty det var icke blott den afvittrade skogen, som härjades, utan äfven på resten af kronoskogarne skedde den förfärligaste åverkan, och dessutom anlades nybyggen till förfärlig mängd, hvars innehafvare merändels alltid voro bulvaner, dem skogsegarne ditsatt för att åtkomma skogen. Dervid tillgick det, såsom en landshöfding yttrade sig vid 1862 års riksdag, på så sätt, att afvittringsstadgan uttyddes så *beskedligt*, att ehuru det deri föreskrefs att afvittringslandtmätarne skulle få afvittra 2,000—4,000 tunnland på hvar hemman, en och annan förklarade, att tilldelningen skulle ske efter *uppskattad* egomark, hvarigenom ett hemman kunde, i stället för 4,000 tunnland, få 10,000 å 12,000. Detta väckte naturligtvis bekymmer, ty den tiden hade kronan ännu icke fått några parker, för att åtminstone hafva dem i fred i Norrland, och det ledde dertill att, efter en mängd öfverläggningar vid föregående riksdagar, 1862 års Riksdag aflät en skrivelse i ämnet till Kongl. Maj:t, hvilken skrivelse Lag-Utskottet, ehuru det icke omnämnt densamma, väl icke kunnat ignorera, enär 1866 års skogsförfattningar och 1873 års afvittringsstadga för Lappland — hvars *skogbevarande* grundsatser de skogälskande(?) landstingsmännen dock icke synes älska — derpå grunda sig. Då denna fråga skulle komma före, visade Riksdagens fleste ledamöter af alla stånden stor ifver och höllo på under två dagar med enskilda öfverläggningar om hvad som vore att göra för att hindra skogssköfvingen i Norrland.

Jag har en särskild anledning att påminna mig detta, ty, sedan jag måst uppgifva några af mina mera vidt utgående planer, och vi derefter kommit öfverens, hade jag äran på Riddarhuset framföra och lyckades der genomdrifva de två hufvudsakliga besluten. Det var icke svårt, då vi förut voro ense, men förslaget mötte dock opposition i synnerhet af Grefve Carl Göran Mörner. Grefve Erik Sparre jemte åtskilliga andra, bland hvilka äfven slutligen finansministern och chefen för skogsstyrelsen biträdde detsamma. Rikets Ständer skrefvo *då* och hemstälde att: "Kronans öfverloppsmarker och sådana trakter af oafvittrade skogar i Stora Kopparbergs, Gefleborgs, Vesternorrlands, Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län, hvilka finnas dertill tjenliga, må för kronoparker förklaras, ställas under vård och förvaltning af Skogsstyrelsen samt behandlas efter sådana på vetenskapliga regler grundade hushållningsplaner, som afse skogens framtida bestånd och högsta afkastning; dock att hinder derigenom ej må läggas för afvittring af skogsanslag åt redan anlagda hemman och nybyggen".

"I sammanhang härmed och på det att ett beslut i förenämnda syftning icke må under den tid, som förflyter mellan beslutets

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

fattande och dess verkställande, föranleda åtgärder i motsatt riktning, dymedelst att för kronan lämpligt belägna marker åt enskilda sökande upplåtas till nybyggen, hvarigenom den afsedda regleringen blefve i väsentlig grad försvårad och stamhåll för oloflig afverkning bereddes, hafva Rikets Ständer jemväl ansett nödigt, att det förbud mot nybyggens anläggande å öfverloppsmarkerna i de norrländska länen, intilldess undersökning och reglering af densamma försiggått, som genom Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Kammarkollegium den 25 Maj 1860 meddelats, måtte utsträckas jemväl till kronans blifvande öfverloppsmarker i Stora Kopparbergs län samt oafvittrade skogar i Stora Kopparbergs. Vesterbottens och Norrbottens län, att gälla intilldess undersökning försiggått, huruvida öfverloppsmarkerna i sin helhet eller de oafvittrade skogarne till någon del må för kronoparker förklarar“.

Detta var egentliga ursprunget dertill att vi fått i behåll skogen på åtminstone kronoparkerna samt låg som sagdt till grund för och föranledde tillkomsten af 1866 års författning, hvilken dock inskränkte sig till sådana hemman, som bildats af nybyggen, genom stadgandet att på sådana hemman endast skulle få afverkas hvad som motsvarade återväxten. Derförutom följde af skrifvelsen flera författningar, som innehöllo goda föreskrifter om afverkningen och afvittringen i *lappmarkerna*, hvarigenom skogen der kunnat bevaras. Sägverksegarnes intresse var dock så mäktigt, att det den tiden icke var värdt att komma emot deras önskan med några förbud för de *afvittrade* skogarne nedanför lappmarkerna.

Jag har velat hafva detta nämndt för att visa, bland annat, att om jag, med de krafter som kunna vara mig öfriga, kommer att afstyrka den nu föreslagna lag, så är det icke därför, att jag ej vill taga vara på skogen — det har jag visat såväl i mitt offentliga, som enskilda lif — utan emedan jag anser, att det *sätt*, på hvilket man nu vill taga vara på skogen, *icke duger*. Och närpå vill jag begifva mig in på sjelfva saken.

På första sidan af betänkandet säger Lag-Utskottet: “I fråga om statens befogenhet att ingripa i den enskildes eganderätt kan, å ena sidan framhållas, att då ett af de förnämsta vilkoren för ett ordnadtt rättstillstånd är, att den enskilde i denna sin rätt njuter trygghet, staten, utan hvars skydd en sådan trygghet icke är möjlig, bör, så vidt sig göra låter, dertill medverka; men torde å andra sidan böra erinras, att, om det sätt, hvarpå den enskildes frihet att förfoga öfver sin egendom utöfvas, befinnes *vådligt för samhällets bestånd eller allmänt väl*, staten måste hafva både rätt och pligt att förekomma denna frikets missbrukande och ur sådan synpunkt bestämma dess utöfvande så, att den ej hotar samhällets tillvaro eller förnärmar andras rätt“.

I denna sats instämmer jag till fullo, men, förbehåller mig dock att få vara med om att pröfva, hvad som är “vådligt för samhällets bestånd eller allmänt väl“.

Då frågan om Norrbottenslagen den 19 Maj 1874 förekom till afgörande, var jag icke tillstädes, emedan jag då, den 16 Maj, begagnade mig af den permission, som jag vid den tiden hvarje riksdag — men också endast då — plägar begära. Jag vänder mig således nu egentligen emot Norrbottenslagen och detta äfven därför att handlingarne angående Vesterbottenslagen för mig åtminstone icke varit tillgängliga annat än i den resumé, som finnes i Utskottets betänkande, der de äro temligen knapphändigt relaterade, hvaremot, då det var fråga om Norrbottenslagen, Särskilda Utskottet, som behandlade detta ärende, bifogade fullständiga bilagor, nemligen vederbörande embetsutlåtanden, hvilka man likvisst, efter min åsigt, under diskussionen temligen ensidigt citerade. Jag fann till exempel icke, att någon i denna Kammare fäste sig vid en embetsmans, nemligen General-tulldirektörens, afstyrkande, som man kanske hade bort lyssna till, då han, efter hvad jag kan förstå, till stöd för sitt afstyrkande anfört ovederläggliga skäl, hvilka jag icke vill upprepa, då han nu sjelf är här närvarande och kanske torde yttra sig i frågan. Man åberopade väl att Landshöfdingen i Norrbottens län tillstyrkt förslaget antagande, men dervid är likväl att märka, att *han* förordade kraftigare och vidsträcktare åtgärder än hvad förslaget upptog. Han hade nemligen vid sitt tillstyrkande fogat några tillägg, som gingo ut på att använda fridlysningsprincipen såsom hjälpmedel; och hade de af honom föreslagna åtgärder blifvit gillade och antagna, så skulle stadgan troligen icke hafva blifvit så illusorisk, som den enligt min öfvertygelse nu är.

Om jag antager det som i öfrigt bör bevisas, att den afverkning af skog, som sker i Norrbotten, är vådlig för det allmännas bästa, så skulle man naturligtvis se till huru dessa vådor, om de äro hotande, kunna afvärjas och, om de redan inträffat, huru de skola botas. Genom det medel Utskottet föreslagit skulle verkställandet af lagen, om det annars kunde ske, leda till sådana fabulösa kostnader, att jag tror det aldrig kan ifrågakomma att använda så mycket, som dertill erfordras. Antaget likväl att man skulle lyckas att förekomma detta hygge och hindra utskeppningen af skogseffekter, så är man dermed icke hulpen, ty man har icke nått det mål, som man borde eftersträfvat, nemligen att hindra allt för stark afverkning och att, om sådan redan skett, befördra skogens återväxt. Det är nemligen icke förbjudet — ty så djerf har man likväl än icke varit — att verkställa kolning och anlägga bruk; och jag ber att i afseende härå få i minnet återkalla hvad under diskussionen om Norrbottenslagen i Andra Kammaren yttrades, att huru stora hyggena än må vara, så vore de dock icke till större skada, än om der anlades några större jernbruk, ty dessa ensamma skulle konsumera ungskog till ungefär hela det belopp, som går åt till sparrbygge icke blott i Norrbotten och Vesterbotten utan i hela riket.

Uti en liten broschyr, som här i Kammaren utdelats, har uppgifvits — hvad författaren funnit bestyrkt såväl af officiella uppgifter som af hvad han på stället erfarit — att ungskogen i den

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

sydligare delen af Norrland växer nästan lika fort som i rikets södra delar, men att ju längre norr ut man kommer desto långsammare går återväxten. Att då vilja tillämpa den för Norrbotten gällande lag äfven på Vesterbotten synes åtminstone icke vara påkalladt af likartade förhållanden uti de båda länen. För öfrigt vill jag i detta afseende hänvisa till hvad broschyrförfattaren uppgifvit.

Den föreslagna författningen har, jag upprepar det, ett radikalt fel, att om den skall tillämpas, kommer den att medföra ofantliga kostnader, och lyckas man äfven tillämpa den, vinner man icke det mål, som man bör äsyfta. Dessa båda argument torde kunna anses vara tillräckliga för att grunda det yrkande, som jag nu framställer, om afslag å betänkandet. Utskottets vice ordförande har i få ord sagt hvad som i denna fråga behöfver sägas, och jag ansluter mig helt och hållet till hans reservation, då man derigenom åtminstone skulle vinna något litet stillestånd till härnäst. Jag tror dock att det vore bäst om man nu kunde så uttömma denna sak att vi icke behöfde tala om densamma på några år, åtminstone icke i den form, som den nu framkommit. Jag skall derföre taga mig friheten att tillägga några ord angående ett ämne, som man under den för öfrigt grundliga debatten 1874 i Andra Kammaren om Norrbottenslagen icke fick utredt, ehuru väl i nämnda Kammare funnos vetenskapsmän, som derom kunnat afgifva upplysningar. Jag afser härmed hvad som i dessa frågor antagits, såsom alldeles gifvet, nemligen att borthuggandet af skogen inverkar på klimatet, egentligen på nederbörden. Under den tid jag var embetsman och på samma gång riksdagsman, ansåg jag för min pligt att undersöka dessa förhållanden och att söka taga reda på huruvida nederbörden är beroende på skogstillgången och huruvida skogens borthuggande skulle, såsom man påstod, göra all odling nästan omöjlig. Det resultat jag kom till — efter att i synnerhet hafva följt med en flerårig strid, som i detta ämne fördes uti "Journal des economistes" emellan skarpa kämpar och skickliga vetenskapsmän på båda sidor — var, att der öfversvämningar kunna befaras genom hastig snösmältning böra höjder icke kalhuggas, derom blefvo *alla ense* — ej i öfrigt om mycket. Men att det icke kunde bevisas, att skogshygget i *vegein* hade den verkan att det förminskade nederbörden, utan att detta berodde till stor del på andra kända orsaker. Det förnämsta exempel som härvid kan anföras är England, som är nästan kalhugget, men hvars bördighet och regnmängd icke aftagit. Om vi jemföra England med Sverige, så finna vi att medeltalet tum af regn, tror jag, i Sverige är 17, då det i England är 34. Detta kommer till någon del af dess mera vestliga läge. I detta afseende kan jag anföra såsom exempel hvad England beträffar att regnmängden i Devonshire är 50 tum, då den i Essex är 18 tum, och att angående Sverige Bohusläns kala klippor och Halland, som synes vara temligen uthugget, hafva 24 tums regn under det att de skogrika provinserna Norrbotten och Vesterbotten och äfven Kalmar län icke hafva mera än 13 å 14 tum. Oberoende af nederbördens ringhet

kan åkerbruket och kreaturskötsel blomstra, hvarpå jag såsom exempel kan anföra Torneådalen, som är en af de bördigaste trakter jag sett, samt Kalmar län, hvars fruktbarhet är ganska betydlig. Det torde också vara en allmänt erkänd sanning att det är svårare att bevara sig för *mycket* regn, än *litet* regn, ty mot torka hjälper dock betydligt gödsel. Innan man derföre går in på den frasen, att ett land blir obeboeligt, om dess skog bortugges, bör man se efter, huru sig dermed verkligen förhåller. Hvad som är gifvet är, att det icke går an att hugga bort skyddsskogen vid hafskusten, ty der växer icke någon skog åter med mindre än att man gör sig mycket besvär och uppdrager skog från mycket små plantor; men inuti landet blifver jorden ofta bördigare genom skogens borthuggande och de utdikningar vid odling som i sammanhang dermed företagas och hvilka minska frostländigheten. Planterar man sedan skog å sådan utdikad mark, som ej bör odlas, så växer skogen förträffligt; och jag vill på tal här om nämna att jag under mina resor i nordliga Sverige funnit bland annat skogarne i Finnbygden mellan Kalix och Haparanda utgöras af mest små illa medfarna björkträd, då deremot på andra ställen af samma trakt, der man egnat mera omsorg såväl åt jordens odling som skogsskötseln, skogen vuxit särdeles vacker, såsom till exempel omkring Avasaxa.

Mycket mera skulle visserligen kunna vara att tillägga, men jag bör icke längre upptaga den nu temligen fullsatta Kammararens tid, utan ber endast att få anhålla om bifall till Herr von Gegerfelts reservation.

Friherre De Geer, Carl Emanuel: Till en början ber jag att få uttala min tacksamhet till Utskottet för innehållet af det betänkande, som nu föreligger till afgörande. Det innehåller nemligen förslag till stadga angående åtgärders vidtagande till förekommande af afverkning till afsalu af undermålig skog, för såvidt icke afverkningen bedrifves så att den öfverensstämmer med "grunderna för en god skogshushållning", ty i sådant fall är och bör den vara tillåten.

Afverkningen af undermålig skog har af både in- och utländske män på senare tiden bedrifvits i vidsträcktare mån och i större skala än hvad jag anser förenligt med mitt fäderneslands sanna nytta. Den lag, som nu är i fråga att antagas, afser inskränkning i denna afverkning; och jag kan icke finna annat än att i och för sig en lag, som går i den rigtningen, är både god och riktig. Jag vet visserligen att betänkligheter yttrats mot antagandet af densamma, men alla dessa betänkligheter äro i mina ögon af en särdeles underordnad betydelse i jämförelse med möjligheten af, för att icke säga vissheten om, en framtid utan riklig tillgång på skog.

När nu dessutom den provins, som här är i fråga, sjelf vid mera än ett tillfälle begärt att få denna lag för sig gällande, så finner jag för min del mig föranlåten att hos Herr Talmannen anhålla om bifall till nu föredragna betänkande.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Herr Burman: Såsom norrländing och skogsegare anser jag mig böra, om än i största korthet, uttala min åsigt i denna fråga. Under loppet af 30 år har jag dels för andras och dels för egen räkning sysselsatt mig med skogsaffärer och har sålunda någon insigt uti detta ämne; och hvad kustsocknarne i Vesterbotten angår har jag en temligen stor lokalkännedom, samt kan försäkra att det sätt, hvarpå skogsafverkningen der bedrifvits, särdeles inom Skellefteå socken, är, lindrigast sagdt, i hög grad oroäckande.

Jag kan försäkra, att invånarne i Vesterbotten äro lika ömtåliga och måna om sina fri- och rättigheter som invånarne i någon annan af Sveriges provinser. Då nu Vesterbottens invånare, representerade af länets hushållningssällskap, landstinget och Landshöfdingeembetet, likväl hafva ansett sig nödsakade att hos statsmakterna anhålla om hjälp och skydd mot öfverdrifven afverkning af ungskog, och detta ehuru de nog samt inse, att detta förmynderskap — jag kan icke kalla det annat — medför ganska stora obehag, trakasserier och omkostnader, så anser jag åtminstone det vara min pligt att instämma i det slut, hvartill Utskottet kommit, och yrkar jag derföre bifall till Lag-Utskottets nu föredragna betänkande.

Herr af Geijerstam anförde skriftligen: Den år 1874 under Riksdagens sista dagar antagna särskilda lag för Norrbottens län synes hvila på den princip, att den enskilde måste för allmänt väl underkasta sig inskränkningar i eganderätten. Jag vill ingalunda neka det berättigade i en sådan princip, så mycket mindre, som densamma tillämpning verkat mycket godt — vi hafva densamma att tacka för upptäckten och bearbetningen af våra förnämsta malmfyndigheter och möjligheten att kunna anlägga de för våra kommunikationsförhållanden så viktiga jernvägarne.

Utförandet af en sådan undantagslag är dock en ytterst grannlaga åtgärd, och om man med sin röst skall bidraga dertill, måste man vara fullt förvissad om, att lagen från det allmännas synpunkt är berättigad och att den leder till det mål, som med densamma är afsedd.

Som jag för min del alls icke är öfvertygad om, att de restriktiva bestämmelser, som den så kallade Norrbottenslagen innehåller, leda till det åsyftade målet, en förnuftig skogshushållning, så måste jag motsätta mig det förslag om denna lags ytterligare utsträckning, som Lag-Utskottet nu föreslår. Jag anser ej lagstiftningen vara berättigad att på samma gång den vill bibehålla och beskydda eganderätten, så långt ingripa i nyttjanderätten, att den rent af förbjuder dess utöfvande på det sätt, som må finnas fördelaktigast. Befinnes det för det allmänna nödvändigt, att egendomen skötes på ett särskildt sätt, så kan lagstiftningen afhända, exproprieras densamma; så skulle här, om skogsbestånden i Norr- och Vesterbotten skulle befinnas i klimatskt hänseende, eller af andra skäl, vara af nöden att bibehållas på ett visst sätt, staten kunna säga: vi exproprieras så mycken

skog, som för detta ändamål är nödigt, och sköta den så, att det afsedda ändamålet blifver uppnådt; egaren får då full ersättning för sin egendom, och har intet att beklaga sig öfver; staten skulle, om allt sköttes rätt, ej heller härfpå förlora. Men att staten skall förordna: "Ni skall sköta eder skog så, att deraf uppkommer sågtimmerträd", och det äfven, om fördelaktigare skulle vara att förkorta omloppstiden och afverka yngre träd, kan jag ej anse berättigadt. Staten skulle då ålägga skogsegaren förlust, liktydig med en skatt till andra samhällsmedlemmars förmån, och på den vägen vill väl ej Riksdagen ingå.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

En fridlysning af skogen kan ej fostra en skogshushållning efter rationela grunder. En sådan uppkommer endast genom att skogen får värde och bär de med densamma förenade omkostnader, och den uppkommer då af sig själf; skogsegaren är ej så blind, att han ej ser sin egen fördel. Skulle hinder läggas för att kunna draga den med afseende på handelsförbindelserna största möjliga afkastning af skogen, så kommer man slutligen till det skogshushållningssätt, som man ännu ser på en eller annan ort, der virke till följd af transporterernas dyrhet eller omöjlighet, ej kan afsättas; derifrån afskeppas hvarken timmer eller sparrar, pitprops eller träd i någon form, utan både ung och gammal skog huggas ned, marken svedjas, man får en rågskörd, och de halfbrända trädstammarne få ligga och ruttna, emedan det är för dyrt att föra bort dem.

Visserligen föreskrifver Norrbottenslagen i sin 3 paragraf, att så kalladt undermåligt virke får efter tillstånd af vederbörande revierförvaltare användas, men bestämmelserna derom äro sådana, att dermed äro förenade mångahanda omständigheter, hvilka kunna leda till trakasserier, hvarförutom de ytterligare föröka kostnaden för den skogshushållning, som egaren vill på sin egendom följa, att de åtminstone ej äro för ändamålet befrämjande. Jag tager mig friheten särskildt omnämna detta, emedan motionären i ämnet påpekat 3 paragrafen i Norrbottenslagen såsom stöd för sitt i motionen afgifna yrkande.

För min del får jag säga, att jag hellre tager absolut förbud för att afverka skog till annat ändamål än husbehof, än att jag, för att få sköta min skog, skall gå till revierförvaltaren och från honom till skogsstyrelsen, och kanske från skogsstyrelsen till revierförvaltaren igen, innan jag får veta, om jag kan med fördel afverka yngre skog, som måste bort.

Författningen talar i sina första paragrafer om "undermåligt" virke, och bestämmer detta till mindre än 7 decimaltum 16 fot från storändan. Hvarför är detta "undermåligt"? Naturligtvis derfore att det ej duger i sågbänken, — men nu veta vi, att sådant kan användas till behof, der virke af mindre dimensioner är passande, för att ej tala om den för bergsbruket så viktiga kolveden; jag kan ej finna att något virke är "undermåligt", som kan användas till behöfliga ändamål, och vill man, om transporten bär sig, förbjuda en jernverksegare söder om Vesterbotten att

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

förse sig med kol från de orter, som hafva kolved till öfverlopps? Sådant är ju i uppenbar strid mot all ekonomi.

Med reservanten mot Utskottets förslag, Herr von Gegerfelt, instämmer jag, att för befordrande af rationell skogshushållning lagstiftaren bör egna sin omsorg åt åstadkommandet af återväxt på afbrukade trakter, och är jag för min del öfvertygad om, att endast genom att i första rummet tänka på återväxten, kan en verklig hushållning med skog ega rum — och då jag för öfrigt med honom instämmer i nödvändigheten att se tiden an och iakttaga verkningarne af den lag, som föga mera än ett år egt gällande kraft, får jag yrka afslag å Lag-Utskottets nu föredragna betänkande.

Grefve Horn: Lag-Utskottet har vidlyftigt sökt deducera statens befogenhet att ingripa i de enskildes rätt att disponera sina skogar. Denna befogenhet har redan för flera år sedan blifvit af statsmakterna pröfvad och afgjord, och jag anser det derföre numera vara ett axiom, att staten eger en sådan rätt. I anledning af nu föreliggande motioner tror jag, att man behöfver besvara egentligen tvenne frågor. Den ena frågan är: *har skogssköfvingen tagit öfverhand i så vidsträckt grad, att lagstiftarens mellankomst fördras?* och den andra frågan är i sådant fall: *hvilka åtgärder böra vidtagas för att hämma denna skogssköfving?* Hvad den första frågan beträffar, tror jag, att den under nuvarande förhållanden är lättast besvarad. Att skogen under de sista åtminstone 50 åren blifvit planlöst vanvårdad kan ingen jäfva. Anledningen till denna misshushållning ligger ifrån början i det förhållande, att skogen förr icke lemnade någon afkastning. Skogsprodukterna hade nemligen icke något värde. Skogen var ett oting, som dess egare ansågo böra undanrödjas för att derigenom åstadkomma några års bete och dåliga skördar. Emellertid ändrade sig dessa förhållanden hastigt nog. Tider kommo, då skogen fick värde, då industrien uppblomstrade och behöfde dessa skogar, och således kommo också tider, då skogen afverkades för ett annat ändamål än förut, nemligen för en vinning, som förut icke fans. Dessa äro i allmänhet de förhållanden, som hafva föranledt, att skogarne blifvit för hårdt anlitate, och dessa förhållanden förefinnas ännu; och öfverafverkningen kommer att fortgå ända till dess att skogsegarens eget intresse visar honom den väg, hvarpå han skall vandra. Hittills har dock icke den enskilde vårdat sig om att återplantera sin skog. Han har tänkt som så: det dröjer alltför lång tid, innan en återplantering kan bära frukt. Han har ansett sig hafva nog af det närvarande, men den tid kommer snart nog, då den enskilde icke har nog skog och då han skall finna med sin fördel öfverensstämmande att till skogsplantering använda mark, som icke kan för annat ändamål begagnas. Emellertid hafva skogssköfvingarne tagit öfverhand och må hända behöfver det allmänna hufvudsakligen på vissa orter lägga sig emellan för att i någon mån hindra, att dessa sköfvingar icke skola taga alltför mycket öfverhand. Det är då vi skola tillse, huru denna

öfverafverkning skall kunna hämmas. Till en början tror jag, att vi böra tillse, att sådana lagar, som bidraga till sköfvingen af skogarne, som framtvunga denna sköfving, blifva undanröjda. Hvad dessa lagar beträffar, hafva vi 101 § i Skiftesstadgan, som innehåller, att vid de skiften, der den ene skiftesdelegaren får mindre skog än han förut hade, skall han ega att afverka på annans mark, som fått mera skog. Det är visserligen sant, att denna lag äfven stadgar att denna skogsliqvid företrädesvis skall ske genom penningar, men der står också, att, derest *olägenhet* förefinnes för en sådan liqvid, bör ersättningen utgå med skogsprodukter. I allmänhet är det *olägligt* att skaffa penningar, och därför ske sådana liqvider i allmänhet icke med penningar, utan med skog. *Detta* är min och, såsom jag tror, äfven de flestas erfarenhet, och jag anser därför, att det vore helsosamt om detta stadgande blefve förändradt. — I öfrigt hafva vi en stängselförfattning som innehåller stadgande om stängselvitsord, ett stadgande, som efter mitt förmenande i de flesta fall är alldeles onödigt. Detta stängselvitsord föranleder till skogens sköfving, och finge man bort detta vitsord skulle mycket vinnas för att spara våra skogar.

Hvad jag hittills nämnt har haft afseende på de enskildes skogar, men äfven många andra lagar finnas, som inverka på skogshushållningen, ehuru i mindre grad. För öfrigt hafva vi i afseende på statens skogar ett stadgande, som gifver anledning till ett stort missbruk af äfven dessa skogar, nemligen boställshafvares och arrendatorers af statsdomäner rätt att till husbehof använda skogen. I detta fall hafva dessa boställshafvare och arrendatorer nästan bättre rätt än staten sjelf. Staten afbrukar nemligen skogen efter afsyning, men boställshafvarne och arrendatorerne utan en sådan afsyning. De ega rätt taga ett dyrbart träd, som står nära intill bostaden, och äro i det fallet icke bundna deraf, att ett sämre träd finnes på kanske några alnars afstånd derifrån. De hafva icke intresse af att vårda boställets eller domänens skog, och så länge detta varar komma dessa domäner att i afseende på skogshushållningen blifva vanvårdade. Finge man deremot andra dessa lagar, tror jag, att mycket dermed skulle vinnas, ehuru kanske icke allt, som i det afseendet vore behöfligt. I öfrigt kan staten dels gifva ett godt föredöme genom plantering, dels ock bereda premiering, tillgång till undervisningsanstalter eller något dylikt och derigenom befrämja skogstillväxten och skogskulturen.

Sedan emellertid statsmakterna hafva godkänt den satsen, att staten eger att i viss mån ingripa uti skogshushållningen äfven å de enskildes skogar, så hafva två speciallagar angående enskilda skogshushållningen redan blifvit inom riket utfärdade. Det må tillåtas mig, att i korthet omnämna dessa lagar, hvilka båda hafva en viss inverkan på denna fråga. Den första lagen, som utgafs, var *Gotlandslagen*. Denna lag går i en helt annan riktning än den senare lagen. Den stadgar nemligen, att om en skogsägare missbrukar sin till skogsbörd egnade mark, skogen skall sättas under förbud, så att den icke får användas i vidsträcktare mån än till husbehof. Olyckan är med denna lag, som i öfrigt

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

har mycket goda afsigter, att stadgandena i densamma äro ofullständiga. Det är nemligen deri bestämdt, att sedan anmälan blifvit af vederbörande gjord om skogsafverkning i för långt drifven skala, skogsegaren skall höras och att derefter skogstjensteman skall förordnas att förhållandet på stället undersöka. Först sedan detta skett, kan Konungens Befallningshafvande meddela förbud mot vidare skogsafverkning. Detta gör, att när en anmälan om obehörig skogsafverkning skett, man först skall höra skogsegaren. Man ålägger honom vid vite, som ofta försittes, icke en gång utan två, tre gånger, att inkomma med förklaring, och ofta först sedan han blifvit ålagd flera verkande viten, angifver han sin förklaring. Under tiden har han emellertid afverkat så mycken skog, att någon sådan knappast finnes kvar, och när skogstjenstemannen kommer för att undersöka förhållandet, är saken i allmänhet klar. Ett förbud utfärdas visserligen, men kommer då för sent. Hade det deremot i denna lag blifvit stadgadt, att interimförbud genast efter ingången af en utredd anmälan finge meddelas och att skogsegaren kunde åläggas återplanteringsskyldighet, tror jag, att man skulle hafva temligen makt med honom, men sådana stadganden finnas icke, hvarföre också denna lag, sådan den nu är beskaffad, är utan synnerlig nytta. Länsstyrelsen på Gotland har derföre begärt, att Regeringen ville stadga, att sedan skogstjenstemannen blifvit förordnad att utresa för att undersöka förhållandet, interimförbud måtte få meddelas samt derefter, och sedan frågan blifvit pröfvad, skogsegaren kunde åläggas återplantering. Denna fråga är nu beroende på Riksdagens afgörande, men jag tror, att om dessa vilkor bifallas, Gotlandslagen skall blifva en god lag.

Den andra speciallagen är den nu ifrågavarande *Norrbottenslagen*. Vi känna alla, i hvilken riktning den går, nemligen att utförelse af träd under vissa dimensioner icke får ske vare sig inom eller utom landet och icke heller försågning ega rum af träd under vissa dimensioner, allt detta dock endast rörande barrträd. Det faller sig temligen tydligt, hvad erfarenheten också visat, att denna lag skall vara svår att kontrollera och att, om också detta kunde ske, det skall föranleda så stora kostnader, att fråga är, huruvida icke hvad man vinner i ena afseendet icke förloras i ett annat. Denna lag har i öfrigt åtskilliga fel. Den omöjliggör visserligen icke, men försvårar åtminstone, en förnuftig skogsskötsel och konsekvensen af denna lag är den, att då man antager, att industrien alltid behöfver en viss myckenhet skogsprodukter, och den förut varit van att för fyllnad af detta behof vända sig till Vesterbotten, så, om denna marknad hämmas, söker den sig en marknad på ett annat ställe. Industrien söker att fylla sitt behof och skall lyckas deruti, ehuru kanske för drygare betalning. Resultatet blir emellertid alltid, att landet i sin helhet blir på skog lika mycket sköfladt, om vi fastställa en lag för Vesterbotten som om vi icke fastställa den.

Till följd af det förhållande jag påpekat eller att skogsafverkningen går i för långt drifven skala, tror jag, att det vore väl om staten mellankomme med hämmande stadganden mot skogs-

sköfvingen, men jag tror icke, att staten skall partielt eller för vissa delar af landet stadga några lagar i detta afseende, utan om sådana lagar skola stiftas, böra de gälla för hela riket.

Hvad som egentligen vållar, att skogen förödes, är afverkningen af detta rundvirke eller pitprops, som i så oerhörd skala bedrifves och hvarvid ungskogen far sitta emellan och gå till utlandet för ett rampris af i medeltal 20 öre för hvarje träd. Finge dessa träd växa ännu någon tid, skulle de vara värda många gånger så mycket, och det är derföre jag tror, att det är en nationalförlust att tillåta, det denna afverkning får ega rum. Det skulle måhända kunna verka godt om ett rent tullförbud mot utförsel till utlandet af rundträd under vissa dimensioner kunde meddelas, men jag medgifver, att det ligger en våda i ett sådant stadgande, då det kan förändras vid hvarje riksdag. Då således icke detta lämpligen bör ske, tror jag, att en lag någorlunda i likhet med Gotlandslagen, men med bjertare bestämmelser i afseende på ett berättigande för Länsstyrelsen att meddela interimsförbud och ålägga återplanteringskyldighet, skulle vara lämplig. Det vore ju möjligt att en längre tid än 30 à 40 år icke skulle erfordras för att en sådan lag behöfde blifva gällande, ty detta skulle bero derpå, om det enskilda intresset under tiden vaknat och jag tror, att detta med tiden kommer att vakna af sig sjelft. Vi hafva sett att i det sydligaste Sverige detta intresse redan vaknat. I Skåne hafva nemligen många af de större egendoms-egarne och äfven några af de mindre börjat återplantera den mark, som hufvudsakligen är egnad åt skogsskötseln; och jag tror, att denna åsigt kommer att sprida sig allt längre och längre och så småningom äfven bära frukt längst upp mot norden.

Till följd af de åsikter, jag nu uttalat, finner jag för min del icke lämpligt, att Norrbottenslagen skall för Vesterbotten tillämpas och anhåller derföre om afslag å Utskottets betänkande.

Herr Grafström: Jag hade tillfälle att för några år sedan erhålla kännedom af en beräkning som i engelska parlamentet gjordes af den store finansministern Gladstone, nemligen den huru lång tid skulle åtgå, innan Englands hittills såsom outtömliga ansedda stenkolsgrufvor skulle vara uttömda. Han kom till det resultat, att, om jag minnes rätt, efter ungefär 150 år skulle det icke längre i England finnas en tunna stenkol. Man tröstade sig likväl då dels med den tanken, att omsorgen om hvad då skulle göras, tillhörde en kommande generation, och dels med den förhoppning, att den i vår tid så uppfinningsrika vetenskapen skulle till dess hafva uppfunnit ett sätt att åstadkomma värme genom något annat än genom förbränning af stenkol. Jag tror, att det icke vore någon särdeles svår uppgift för en svensk finansminister att beräkna huru lång tid det skulle åtgå till exempel med hänsyn till Vesterbottens län, innan der icke mera funnes någon skog, förutsatt att skogsafverkningen fortginge i samma progression som under de 20 sista åren; men jag tror ej, att det vore lika lätt för oss som för engelsmännen vid det anförda fallet

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Ports.)

att trösta oss vid tanken på en sådan framtidstafva. Ty finnes ingen skog mera i Vesterbotten, så vore i och med detsamma hela detta land ödelagd. För den odling, som der under många missgynsamma omständigheter tum för tum skrider fram, är af nöden ej endast att mark rödjes genom skogens nedhuggning utan äfven att skog får stå kvar för att skydda de mången gång späda skördarna. Också hafva fosterlandsvänner behjertat denna omständighet, och tid efter annan hafva förslag väckts, för att genom statens mellankomst söka hindra en skogsafverkning, som skulle hafva så olyckliga följder i framtiden. Det är också i följd af sådana bemödanden, som två skogskomitéeer blifvit tillsatta. Och den åsigten med afseende på hithörande förhållanden tyckes åtminstone gjort sig gällande, att en gemensam skogslag för hela riket med dess långsträckta läge och deraf härflytande olikartade klimatförhållanden icke är lämplig utan att det bör finnas särskilda lagar för skogshushållningen för särskilda delar af riket. Men då sådana lagstadgar icke kunna undgå att vidröra en mängd ganska ömtåliga förhållanden och särskildt den privata eganderätten, har man ansett, att man borde gå ytterst försigtigt till väga, och att icke någon sådan lagstiftning skulle införas förr än de särskilda länens myndigheter enhälligt förenat sig i en önskan om densamma. På så sätt hafva vi nu redan fått åtskilliga separatlager för skogshushållningen, nemligen den s. k. Gotlandslagen, Lappmarkslagen samt Kongl. Förordningen af den 29 September 1874 angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å skog inom Norrbottens län. Nu är fråga om att taga ytterligare ett litet steg fram på samma bana. Jag vill nu icke yttra mig, huruvida icke grundade anmärkningar skulle kunna göras emot den lag, som för närvarande gäller för Norrbottens län och som nu är i fråga att utsträckas äfven för Vesterbotten. Allt menskligt har ju sina fel, och det är mycket möjligt att man skulle kunna uttänka ett bättre sätt att förekomma den hotade skogssköfvingen. Ja, jag vågar hålla före, att det öfverklagade onda genom den föreslagna lagen icke väsentligen skall hämmas. Men något synes mig dock vara bättre än intet; och då nu Vesterbottens län genom sina myndigheter, landstinget och de särskilda kommunerna, nästan enhälligt begärt att denna lag skulle tillämpas äfven för dem, synes det mig som de blott begärt att komma i åtnjutande af den allra enklaste rättvisa. De hafva ingått till Kongl. Maj:t med underdånig begäran, att proposition i detta ämne måtte till Riksdagen aflåtas; men Kongl. Maj:t har icke funnit den gjorda framställningen innefatta tillräcklig anledning för Kongl. Maj:t att aflåta sådan proposition; och har också framlagt åtskilliga grunder därför, hvilka för mig — jag får bekänna det — icke varit öfvertygande. Jag tror att det skulle lända till sakens fromma i någon ringa mån, om jag skulle kunna lyckas för Kammaren framlägga mina betänkligheter i afseende å dessa af Kongl. Maj:t anförda skäl, då det måhända kunde visa sig, att dessa petitioner dock haft något mera skäl för sig. Kongl. Maj:t säger, "att fråga om utvidgning af det område, inom

hvilket förbud mot utförsel af ungskogsvirke finge ega rum, om ock af särskild vigt för Vesterbottens län, likväl, enär inskränkning af det område, från hvilket dylikt virke finge utföras, måste stegra efterfrågan derå och afverkningen deraf från den återstående skogsmarken inom riket, väsentligen anginge äfven de öfriga med skärskild skyddslag icke försedda norrländska länen samt andra delar af riket, der mera betydande skogsmark förefunnas, och denna fråga således måste ur synpunkten af hela landets väl betraktas.“ Det synes mig, att detta skäl skulle kunna vändas emot lagstiftningen för Norrbottens län också, ja emot all separat skogslagstiftning; ty det är alldeles gifvet, att om någon särskild lag, på ett eller annat sätt hämmande en industri, blir gällande för någon viss del af riket, måste den återverka på de öfriga delarne. Att detta kommer att ske, om den ifrågavarande lagen utsträcker äfven till Vesterbottens län, är alldeles klart; men en inverkan eger onekligen rum på de öfriga delarne af riket, äfven om den gäller blott för Norrbottens län. Frågan är väl helt enkelt den, huruvida Vesterbottens län vore i någon olika ställning till Norrbottens län, så att en annan skogslagstiftning för det länet skulle anses vara erforderlig än för Norrbottens län; men jag, för min del, tror, att de båda länen äro så likställda, att om en lag är nyttig för Norrbottens län, så är han det äfven för Vesterbottens län; ty omöjligen kan man bevisa, att det skydd, som Norrbottens län fått, icke äfven vore behöfligt för Vesterbottens län. Jag har till och med hört sägas, att jordmänen i Norrbottens län skulle vara bättre än i Vesterbottens län, och således skulle man deraf kunna draga den slutsats, att Vesterbottens län, ännu mera än Norrbottens vore i behof af skydd för sin skog, hvars återväxt ju äfven är beroende af jordmänen beskaffenhet. Jag anser således, att antingen är lagen för Norrbottens län skadlig och bör då afskaffas, eller också är den nyttig och bör då äfven komma att gälla för Vesterbottens län.

Dessutom har det förefallit mig besynnerligt, att de, som ansett, att afverkningen af undermåligt virke skulle vara en vinstgivande industri, skulle hafva något emot, att densamma hämmades i Vesterbottens län; ty följen skulle ju blifva, att denna industri flyttades till andra delar af riket och deri vore ju intet ondt. Jag vill, för min ringa del, erkänna, att delar af vårt land finnas, der en sådan industri med mycken fördel skulle kunna bedrivas. Men om så är, hvad skada hafva dessa provinser af att samma industri förbjödes i en annan provins, der helt andra förhållanden ega rum? Men kanske denna industri är skadlig? Är det då rätt, att en provins' skogstillgång lemnas till sköfving, på det att andra provinser skogstillgångar må under tiden ostördt få tillväxa? Om nu så skulle vara, att Vesterbottens skogstillgångar af flera skäl just böra företrädesvis skyddas, med hvad skäl kan då den föreslagna lagen nekas? Vidare säger Kongl. Maj:t, “att om verkningarna i detta och i andra hänseenden af den för Norrbottens län meddelade undantagslag ännu icke hunnit vinnas någon erfarenhet, som kunde föranleda Kongl. Maj:t att

Den s. l. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

ifrågasätta, det Riksdagen redan nu skulle fråga den åsigt, som vid 1874 års riksmöte inom densamma gjort sig gällande, eller att tillämpningen af nämnda lag tills vidare ej borde utöfver Norrbottens län utsträckas.“ Detta är en åsigt som jag funnit upprepad af några reservanter. Man vill se verkningarne af denna lag, innan man tänker på dess utsträckning. Jag har sökt att kunna förstå, hvad det kunde vara för verkningar, som man icke kan förutse utan endast genom en längre erfarenhet kan inhemta, men jag har icke lyckats att få denna sak klar för mig. Jag kan tänka mig, att, då man bygger en jernväg, man vill vänta sedan man byggt ett stycke för att se, huruvida den kan bära kostnaderna, innan man bygger vidare. Jag kan också tänka mig, att, om man vill anlägga en skola, man icke genast anlägger ett fullständigt läroverk utan upprättar till en början ett par klasser för att se, huruvida skolan blir besökt. Detta kan jag förstå; men då det gäller en lagstiftning och särskildt en lagstiftning för ett så speciellt fall som det ifrågavarande, kan jag icke begripa hvad det är för verkningar som man icke på förhand kan inse. Kongl. Maj:t har i Norrbottenslagen sagt, att undermåligt virke må icke utskeppas; och någon annan verkan kan denna Kongl. förordning väl icke hafva, än att undermåligt virke icke utskeppas, utan får ostördt växa till. Detta blir helt enkelt följden, så vida Kongl. Maj:ts vilja skall efterleivas. Och att Kongl. Maj:ts vilja icke skulle efterkommas, derpå tviflar väl ingen ibland oss. Jag kan således icke heller i detta skäl finna något hinder för denna lags tillämpning äfven i Vesterbottens län. Slutligen säger Kongl. Maj:t, “att ett vidsträcktare utförselförbud för virke af ifrågavarande beskaffenhet måste anses vara af nu rådande förhållanden vida mindre påkalladt, än vid de för dylik utförsel ovanligt gynnsamma konjunkturen, under hvilka Riksdagen ansett detsamma icke böra komma i fråga.”

Jag är glad att Kongl. Maj:t erkänt, att denna lag åtminstone behöfves, då en större afverkning inträder; således är en större afverkning skadlig, men då måste ju deraf följa, att en mindre afverkning åtminstone är mindre skadlig, och om så är, om för närvarande något för provinsen skadligt eger rum till följd deraf, att det ifrågasatta förbudet der icke finnes, så kan jag omöjligen finna, att den omständigheten, att detta för närvarande sker endast i en mindre skala, vore ett skäl, hvarföre man skulle vänta med utfärdandet af ett sådant förbud. Är det illa att undermåligt virke i någon mån afverkas och skeppas, så är det väl icke skäl att vänta med åtgärder, syftande att förhindra sådan skeppning, till dess att sådant virke i ännu högre grad utskeppas än nu. Tiden synes mig derföre just *nu* vara inne att genom lagstiftningen hindra detta. Dessutom kan ju en sådan lagstiftning ej undgå att ingripa störande i åtskilliga affärsförbindelser, och således lämpligare företagas, under en tid, då dessa förbindelser äro till antalet färre, än under en tid, då de ökats till en stor mängd. Således kan jag ej heller finna detta, af Kongl. Maj:t

anförda, sistnämnda skäl gifva giltighet för afslag på de petitionerandes underdåniga hemställan.

Hvad slutligen angår det omtalade ingreppet i eganderätten är det sant, att så är fallet. Dock hvarje regel, som ordnar menskliga förhållanden, måste hafva sina undantag.

Det finnes också en mängd lagstadganden, som ingripa i den enskilda eganderätten, t. ex. fiskeristadgan, jagtstadgan m. fl.

För närvarande ligger på Riksdagens bord ett förslag att taga småfoglarne i skydd. Jag senterar detta förslags syfte och jag har för min del ej något emot att det skulle gå igenom. Men det kan väl ej nekas vara ett ingrepp i min eganderätt, att jag icke skall hafva rätt att fånga en grönsiska på min äng. Detta är visserligen en småsak; men det hindrar dock den enskilde att fritt föfoga öfver sin egendom. En hvar, som är stadsbo, vet också allt för väl huru byggnadsordningar kunna mången gång ganska våldsamt gripa in i den enskildes eganderätt. Dessutom, mine Herrar, icke är det då vi, som skola uppträda såsom målsmän för de olägenheter, som genom denna lagstiftning komma att drabba innevävarne i Vesterbottens län. Jag är fullt öfvertygad, att de lika väl som vi hafva öppna ögon för dessa olägenheter; men då de nu underordna sina enskilda intressen under den allmänna välfärden och anse det vara stor fördel för länet att få denna lag, så är det väl icke vi som skola säga: detta fån I icke göra; det privata intresset är det förnämsta; länets intressen skola komma först i andra rummet. En sådan uppfattning synes mig icke värdig riksförsamlingen. Jag har mycken aktning för sjelfstyrelse; och tror, att, när en folkvilja har så bestämt uttalat sig som här är fallet, riksdagen bör respektera den. Man må icke allt för våldsamt ingripa i sådana saker. Det är från landstingen, som vi hafva våra mandat, och redan detta är en omständighet, som kan gifva oss anledning att i allmänhet sätta värde på de åsikter, som af landstingen uttalas. Jag yrkar bifall till Lag-Utskottets betänkande.

Herr Stråle: Det skäl, som under den nu pågående debatten blifvit anförda emot Lag-Utskottets föreliggande betänkande, synas mig haft en temligen fullgiltig tillämpning på vårt land i allmänhet, då jag undantager Gotland, för hvilket en särskild speciallagstiftning är gällande, och de båda nordligaste länen af vårt land, der förhållandena i flera väsentliga hänseenden äro ganska olika med det öfriga landet. Redan 1868 års skogskomité fäste uppmärksamheten derpå, att de två nordligaste länen befunno sig i en särskild ställning. Från komitébetänkandet torde jag få uppläsa följande ord, sådana Utskottet anför dem:

“I de två nordligaste länen åter, der sågverksrörelsen länge bedrifvits i betydlig omfattning och der den åtkomliga skogstillgången vore jembeförelsevis mindre, finnes en mängd sågverk, som redan nu för sin rörelse begagnade alla träd, hvilka möjligen kunde bära afverknings- och utdrifningskostnaden. Äfven handsågning medtog i dessa orter ej ohetydligt af omogen skog. Ringa vore

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

likväl beloppet af det omogna virke, som försågades, i jemförelse med de oerhörda kvantiteter deraf, som genom sparrhygget inom Norrbottens län och de nordligast belägna socknarne af Vesterbottens län förbrukats. Denna gren af skogshandteringen, sträckande sig till träd af allenast några tums diameter och företrädesvis rigtad mot den mest lofvande ungskogen, hade, under jemn tillväxt, inom de båda sistnämnda länen nått den höjd, att den under ett af de senare åren omfattat nära en tredjedel af hela afverknningen derstädes, och under den senaste tiden hade detta sätt att tillgodogöra skogen på sina ställen anlitats med en ifver, gränsande nästan till en fullkomlig besinningslöshet“.

Jag medgifver att, om det icke redan finnes en speciallag för Norrbottens län, skulle jag finna det motstånd och den tvekan, som hos åtskilliga yppat sig, förtjena allt afseende; men då det nu finnes en särskild lag för Norrbottens län, och det väl icke kan bestridas, att en betydlig del af Vesterbottens län befinner sig i hufvudsakligen samma förhållande som Norrbottens län, hvad är det väl då för fullgiltiga skäl att vägra detta landskaps invånare, hvars landsting, kommuner och riksdagsmän upprepat sina hemställanden om hjälp, att komma i åtnjutande af det skydd, som Norrbottens län redan fått.

De uppgifna förhållandena, hvilka blifvit vitsordade af vederbörande embetsmyndigheter, äro allmänt kända; och jag anhåller att ytterligare få meddela, hurusom en länet tillhörande person, som jag med fullt skäl anser vara trovärdig och opartisk, uti ett mig nyligen tillhandakommet enskildt bref omförmält, att från Skellefteå tullkammare-distrikt utskleppats år 1874 öfver en million sparrar under 6,4 tum ända ned till 4 tum i fyrkant och derunder. Skeppningen af sparrar från samma plats under år 1875 var visserligen mindre till följd af de tryckta konjunkturerna, men brefskrifvaren antager att, då prisen stiga, sparrhygget åter kommer att florera. Brefskrifvaren tillägger dessa ord: “man kan ej i korthet omtala allt det elände, som är och blifver en följd af denna ungskogens utrotning“. Vid sådant förhållande hemställer jag, huruvida det kan vara skäl att nu afslå Lag-Utskottets betänkande; och får jag derföre, för min del, yrka bifall till det samma, dock under uttryckligt förklarande, att jag anser, att ifrågavarande partiela lagstiftning endast bör tillämpas för Vesterbottens och Norrbottens län.

Herr Reutersvärd: Då jag år 1874 hade den äran att tillhöra det särskildta utskott, som hade att behandla såväl en Kongl. proposition som enskilda motioner rörande skogsvården inom landet, och jag då med min röst biträdde den åsigt, som gjorde sig gällande inom Riksdagen att skaffa Norrbotten en särskild skogslag, torde det tillätas mig att i detta ämne yttra några ord.

Vi veta alla, att Riksdagen två särskilda gånger ingått till Kongl. Maj:t med anhållan att få en komité nedsatt för att utröna förhållandena äfvensom framställa förslag, huru skogshushållningen inom landet borde på ett lämpligt sätt ordnas; och af

dessa komitéer hade den senast eller år 1868 tillsatta det speciela uppdraget att för Norrland särskildt yttra sig. Hvar och en, som haft tillfälle att genomläsa och opartiskt begrunda de framställningar och upplysningar, som denna komité lemnat, måste med mig instämma deruti, att det är hög tid att lagstiftningen träder emellan för att i någon mån hjälpa de hittills pågående skogssköflingarne inom de nordligaste länen. Jag vill icke trötta Eder, mine herrar, med att ur komitéens berättelse påpeka de förhållanden, som äro af den mest behjertansvärda beskaffenhet, utan endast upplysa, att Lag-Utskottet har åberopat hvad som kan vara alldeles tillfyllestgörande för att stadga sin åsigt i denna fråga. Lag-Utskottet åberopar 1868 års komitébetänkande och säger, "att den misshushållning, för hvilken de norrländska skogarne varit utsatta, måste, om den finge fortgå, förr eller senare medföra allmän skogsbrist", och sedermera fortsättes med beskrifningen på huru tillståndet för närvarande är. För min del säger jag, att, om ett län icke önskar få en separatlag i en ekonomisk fråga, sådan som denna, skulle det aldrig falla mig in att vilja påtvinga det en sådan lag, men då landsting, hushållningssällskap, kommuner, petitioner i massa, Konungens Befallningshafvande, Skogsstyrelsen, enskilde riksdagsmän och slutligen Lag-Utskottet hafva tillstyrkt, att Vesterbottens län skulle komma i åtnjutande af samma skogslag som Norrbotten, så förefaller det mig vara temligen strängt, om Riksdagen skulle begagna sin rätt och säga: att vi förstå detta bättre än ni sjelfva. Detta vore ett bevis på att länets invånare icke sjelfve förstå sitt eget intresse bättre än vi här kunna bedöma det. För min del säger jag, att, då Norrbottenslagen en gång blifvit af Kongl. Maj:t sanktionerad och detta län är tillfredsstäldt med denna lag samt Vesterbottens län, som haft tillfälle att se, huru denna lag verkat, önskar att få densamma fastställd, så vore det nästan ett missbruk af Riksdagen att säga: denna sak förstå vi att bedöma bättre än ni sjelfve. På dessa skäl anhåller jag om bifall till Utskottets betänkande.

Herr Gahn: Jag vill börja mitt anförande med berörande af den fråga, hvarmed den siste talaren slutade, nemligen huruvida de önsknigar, som gjort sig hörda från Vesterbottens län, böra tillmätas ett så stort värde, att Riksdagen på grund af dessa bör besluta en så uti eganderätten ingripande åtgärd, som här är ifrågasatt. Jag tager mig friheten betvifla detta. Det är visserligen sant, att länets landsting och hushållningssällskap hafva dervid yttrat sig, men för att ingripa så, som här blifvit ifrågasatt, vill jag dock vara fullt förvissad, att detta är en, om icke enhällig, dock allmän önskan hos länets jordegare. Om det nu vore så, att detta är den allmänna önskan äfven hos jordbrukarne, hvilka väl i de flesta fall tillika äro skogsegare, då frågar jag, hvarför de behöfva lagstiftningens hjälp, om de sjelfva inse, att de så illa hushålla med sina skogar. Det vore detsamma, som att begära att lagstiftningen skall förbjuda mig att såra mig sjelf.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

För min del kan jag icke låta dessa opinionsyttringar, som i frågan inkommit till Kongl. Maj:t och Riksdagen, synnerligen inverka på mig vid pröfningen af lagens lämplighet, och är dessutom öfvertygad, att, om man skulle vädja till hela befolkningen, man skulle få höra en helt annan opinion. Man vet nemligen, huru lätt det är att tillskapa dylika opinionsyttringar, då det gäller något stort enskildt intresse, och för min del fäster jag i allmänhet litet afseende vid sådana. Då jag således icke kan vara öfvertygad om att det i denna fråga finnes någon allmän önskan hos befolkningen i detta län, skulle jag icke vilja med min röst medverka till ett sådant ingrepp i den enskildes hushållning med sin egendom, som här är i fråga.

Hvad vidare beträffar de så mycket omtalade skogssköflingarne i Norrland, så förefaller mig som man i det öfriga landet derom i allmänhet skulle göra sig en alldeles oriktig föreställning. Efter hvad jag funnit, är en efter Norrlands begrepp sköflad skog alldeles icke utan skog, utan dermed menas endast, att allt timmer och sådana träd som för tillfället kunna realiseraras är utlugget; men skog finnes nog kvar. Jag har mången gång frågat personer från dessa län, hvilka talat om skogssköflingen, om icke mindre träd och ungskog finnes kvar, och alltid fått till svar: Jo! nog finnes sådan, men den har intet värde, och allt timret är ju borta. I Vesterbotten har jag visserligen icke varit, men i andra trakter af Norrland har jag sjelf sett skogar, som man påstått vara sköflade, och der funnit ganska försvarlig mindre skog eller hvad man i bergslagstrakten kallar "mogen kolskog".

Men det är mycket sant, att timmer icke finnes der kvar. Då vill jag se till, hvad detta kan verka i klimatiskt afseende. Är det endast timret eller den grofva skogen, som skyddar marken för afdunstning och gör att skogen attraherar regnet? Nej, det vågar jag bestrida. Det är icke den gröfsta timmerskogen, som i detta afseende har största inflytandet, ty då skogen är grof, står den gles och har förlorat en stor del af sin barr- eller löf-massa. Det är den medelåldriga skogen, som har den rikaste barr- eller löfmassan, och som följaktligen gifver den mesta skugga och förmår längst kvarhålla fuktigheten i marken. Så vidt man icke kan bevisa att marken är kalhuggen på betydligare sträckor, utan det verkligen finnes ungskog kvar, kan jag för min del icke se någon fara i klimatiskt afseende, om man också skulle något för starkt öfverafverka skogen. Det må visserligen vara ett ganska sorgligt förhållande, om någon norrländsk skogsegare drifver sin afverkning så oklokt, att han blir i saknad af byggnadsvirke eller sågtimmer för sitt eget behof; men om det under vissa förhållanden lönar sig lika väl eller bättre för honom att taga sin afkastning af skogen i form af sparrar än i form af sågtimmer och bjelkar, så må det väl stå honom fritt att ställa sin skogshushållning på kortare omlopp, likasom vi i mellersta Sverige, då vi sköta våra skogar för bergshandtering, icke ställa dem på så långt omlopp som fordras för timmer, eller 150 å 200 år, utan på 60 å 90 år, jemte någon mindre del till behöfligt timmer och

på så sätt taga flera skördar kolskog under den tid, som skulle erfordras för en timmerskörd. Behandlar jag min bruksskog annorlunda, sköter jag min affär mycket illa och gör ren förlust.

Man har vidare talat om den virkesmassa, som speciellt ifrån denna provins skulle utföras i följd af den, som man påstår, ohejdadt pågående sparrhuggningen; men om man ser till huru stor denna massa verkligen är, skall man finna, att den utgör en försvinnande litenhet i förhållande till den skogsareal, som finnes inom provinsen. Enligt hvad Herr Wærns brochyr upplyser, utfördes under år 1873 från Vesterbottens län 606,819 sparrar, som i vedmassa utgör i rundt tal 3,000,000 kubikfot. Detta är ju en ren bagatell! Det är icke mer än som, förvandladt i kol, skulle, efter beräkning af 100 kubikfot vedmassa per läst, göra 30,000 läster kol, och detta åter icke mer än som årligen förbrukas för ett par större masugnar. Om nu två masugnar funnos i Vesterbotten, som förbrukade så stor vedmassa till kol, skulle väl det kunna ruinera provinsens skogstillgång? Vill jag vidare se till, huru stor skogsareal årlig afverkning af en sådan virkesmassa bör taga i anspråk, så skulle, med beräkning af 33 $\frac{1}{2}$ kubikfot per tunnland, hvilket ingalunda är någon hög afverkning, då man i bruksskogar vanligen beräknar 5 å 6 tunnor kol per tunnland, för en normal afverkning, med skogens bestånd, icke der-till erfordras mera än 89,000 tunnland ordinär skogsmark. Ja! detta är väl också en ren obetydlighet i förhållande till provin-sens hela skogsareal. Man synes alldeles glömma att skogen växer åter. Jag kan således icke för mig få klart, att denna sparreexport kan i någon mån verka oroande med afseende på skogsafverkningen inom provinsen.

Här har vidare under diskussionen talats om, att i vårt land skulle under de sista 50 åren pågått en så ofantlig skogssköfving. Talet härom är icke nytt, det har hörts i sekler! I en relation af någon äldre bergskollegii tjänsteman, har jag sett oförmä-las, huru man redan i Gustaf I:s tid klagade öfver skogarnas sköf-ling i bergslagsorter; men ännu finnes skog kvar tillräckligt för att medgifva oss att drifva en långt större bergshandtering, än man då ens kunde ana. Man bör också härvid ihågkomma huru annorlunda skogarna i allmänhet skötas nu än endast för 50 år sedan, och att skogens bättre skötsel också berättigar till större afverkning. Då högg man ned den skog man för tillfället behöfde, utan något synnerligt afseende på eller begrepp om hvad som fordrades för en god återväxt, eller någon tanke på åter-plantering. Nu är förhållandet helt annorlunda. I den mellersta delen af landet finnas väl högst få skogsegendorar, der icke skogen skötes på ett rationellt sätt, der icke betydliga arealer sås och planteras med skog. Man har numera funnit, att det lönar sig på detta sätt sköta skogen och derigenom kunna ställa den på kortare omloppstid än förr, hvarigenom man årligen kan taga större virkesmassa från samma areal, än då återsådden öfverlem-nades åt slumpen. Jag vågar således bestämdt påstå, att, åtminstone hvad mellersta landet beträffar, är skogsskötseln mycket

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. l. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten. bättre än fordomtima, och faran för skogsbrist långt mindre än förr.

(Forts.)

Man har visserligen också såsom ett skäl för denna skogslags tillämpning inom Westerbottens län åberopat, att det blott vore fråga om en speciallag för detta län särskildt; men kommer man väl in på den principen, att tillmötesgå opinionsyttringar från vissa trakter, så framkallade som de hvilka vi hafva här för oss, befarar jag, att vi få en ständig strid för att möta dylika försök litet hvarstädes, och det skulle vara ganska beklagligt, om sådana försök skulle i enstaka fall vinna framgång.

Jag skall icke tillåta mig att längre upptaga Kammarens tid. Af hvad jag anfört torde vara lätt att finna, att jag anser mig böra yrka afslag på Lag-Utskottets förslag.

Herr von Möller: Mot Lag-Utskottets förevarande förslag hafva en mängd anmärkningar blifvit framställda. Så har man ansett, att den ifrågasatta lagen vore en inskränkning i eganderätten; att den blefve för dyr att tillämpa; att lagen icke vore tillräcklig för ändamålet, utan borde innefatta äfven åläggande om återplantering; att den komme att försvåra en ordnad skogshushållning; att man borde afvakta resultatet af dess tillämpning inom Norrbottens län; och slutligen, att man icke kunde tillmäta landstingets, Konungens Befallningshafvandes, Skogsstyrelsens och hushållningssällskapets yttranden den vikt, visse talare velat dervid fästa. Jag skall icke söka att bemöta mer än några få af dessa inkast.

Hvad först beträffar anmärkningen om att lagen komme att göra ingrepp i eganderätten, så finner jag af lagförslaget 3 §, till hvilken den talare, som gjorde denna anmärkning, egentligen höll sig, att lagen endast gör inskränkning i eganderätten, då det gäller *skeppning* och *sågning* af sådant virke, som här kallas undermåligt. Skogens egare har rätt att använda detsamma för alla andra ändamål; och då han icke gerna lär använda virke, som, på sätt här står, håller 5 decimaltum vid roten, för sågning, är det hufvudsakligen blott med hänsyn till skeppning, som inskränkning sker i hans eganderätt.

Hvad vidare angår verkningarne af lagen inom Norrbottens län, så har jag vil ingen personlig kännedom derom, men jag har sökt förskaffa mig underrättelser derom af den person inom länet, som onekligen eger den största sakkännedomen, och han har sagt mig, att lagen under den korta tid, den hittills varit gällande, visat sig medföra en och annan fördel. Hemmansinnehafvarne i länet hade förut intet skydd mot åverkan af den talrika lösa arbetarebefolkning, som för den större skogsafverkningen tagits upp till länet. Då åverkan bedrefs af dessa arbetare, skedde detta företrädesvis på småtimret, emedan detta kunde med handkraft forslas till elfvarne, utefter hvilka de flottades till afsättningsorterna. Nu skall allt sådant timmer vara stämpladt, eljest beläggas det med beslag, och derigenom hafva hemmansinnehafvarne gent emot en dylik afverkning vunnit större trygghet för sin-

eganderätt, om denna också blifvit i någon mån inskränkt med hänsyn till utskjeppning, men också blott i detta enda afseende.

Hvad slutligen beträffar den siste talarens förklaring, att han ansåge landstingets, hushållningssällskapets och Konungens Befallningshafvandes yttranden icke böra tillmätas en sådan vikt, som flere talare tillagt desamma, får jag för min del säga, att jag icke hört något skäl, hvarför han vågade draga dessa de administrativa och kommunala myndigheternas yttranden i tvifvel. Vare sig nu dessa tvifvel må vara berättigade eller icke, tror jag dock att man kan vara utan oro i det afseendet; ty jag är fullt viss om att regeringen, när det blir fråga om att fastställa den ifrågavarande lagen för Vesterbottens län, icke kommer att gå till väga annorlunda, än då lagen antogs för Norrbottens län. Då hördes alla länets kommuner och instämde i hvad landstinget och Konungens Befallningshafvande förut yttrat. Vidtages äfven nu en sådan åtgärd af regeringen, synes det mig, att detta åtminstone bör kunna lugna de herrar, som betvifla, att de upprejade opinionsyttringarne af länets myndigheter uttrycka länets åsigt. För min del kan jag, då ett läns alla kommunala och administrativa myndigheter enstämmigt uttrycka den önskan att få inom länet tillämpad en speciallagstiftning, sådan som den nu för Norrbotten gällande, icke finna, att det tillkommer Riksdagen att upphäva sig till förmyndare för detta län och bekämpa dess önskingar blott och bart för några teoretiska satser och en viss så kallad princip. Jag kan därför icke annat än anse, att denna Kammare icke bör frångå det beslut, den fattade i samma ämne 1874; och med full tillförsigt att regeringen skall gå till väga nu på samma sätt som då, är det med allt lugn, som jag röstar för bifall till Lag-Utskottets förslag.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Herr von Ehrenheim: Då jag i olikhet med den siste talaren kommer att yrka afslag på detta lagutskottsbetänkande, så vill jag börja med att helt öppet erkänna, att jag gör detta derföre, att den för Norrbotten antagna lagen, hvilken ligger till grund för Utskottets förevarande förslag, efter min öfvertygelse icke är byggd på sådana lagstiftningsgrunder, som jag för min del älskar och önskar att se i våra lagar tillämpade. Det är en undantagslagstiftning af allra skarpaste natur. Genom den har icke blott eganderätten blifvit högst väsentligt inskränkt genom det band, som der lags på nyttjanderätten, icke blott en högst betydlig minskning i arbetstillfällen föranledts för den arbetande befolkningen, hvars behof i detta afseende man eljest alltid plägar behjerta; utan man har äfven, för att åstadkomma en bättre vård af skogarne, afvikit från den grundsats, man eljest mer och mer — ja! jag tror nästan att man nu mera kan säga fullständigt erkänt, eller att der egendom får af egaren förvaltas, der får den också af egaren tillgodogöras så fritt som möjligt och användas till det som är för honom ändamålsenligast eller i ekonomiskt hänseende fördelaktigast. Äfven från den grundsatsen har man här afvikit; ty man har medgifvit, att egendomen får af egaren, om man så

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

vill kalla det, förstöras, men man har sagt, att det får icke ske på det sätt, han anser för sig fördelaktigast. Jag är för min del öfvertygad, att ett sådant afvikande från allmänna lagstiftningsgrundsatser är vådligt icke blott med hänsyn till det ämne, som är föremål för en sådan undantagslagstiftning, utan derföre att derigenom representationen vänjes att förakta de allmänna lagstiftningsgrundsatserna. Dessa undantagslagar äro väl det anspråksfullaste som finnes, och hvar helst man möter dem, skall man finna, att från det ena steget tvingas man till, eller yrkas det åtminstone att man skall gå till det andra. Vi hafva en sådan dag i vår grufvelagstiftning, och hafva icke anspråk uppstälts på att få begagna utmålet äfven till uppförande af arbetarebostäder för grufvan, anspråk på att få tillgodogöra äfven sådana föremål inom utmålet, som icke äro inmutningsbara, blott derföre att man finner det nödigt att förfoga deröfver för att rätt väl kunna tillgodogöra sig det som är inmutbart. En sådan undantagslagstiftning är vidare expropriationsrätten, och hafva vi icke i dessa dagar sett, huru jernvägsbyggarna göra anspråk på att få exproprieras material för byggnaden derföre att de erhållit tillstånd att exproprieras sjelfva marken, der jernvägen framdrages? Jag är rädd för undantagslagstiftning, och jag får säga, att lika litet som jag utan den yttersta varsamhet vill öka denna lagstiftning i intensitet, lika litet vill jag utan den största varsamhet öka den i extensitet. Här är fråga om det senare, eller att utsträcka fältet för tillämpningen af en lag, som hvilat just på sådana skarpa avvikelser från de allmänna grundsatserna. Också finner jag, om jag granskar Lag-Utskottets betänkande, att sjelfva detta Utskott, då det tillstyrker saken, slutar detta sitt tillstyrkande på ett sätt, som nästan ser ut som ett tvifvel om riktigheten af den föreslagna åtgärden. Der heter nemligen, att det bör "åt Kongl. Maj:t öfverlemnas att med afseende på sig företeende omständigheter bestämma den tidpunkt, då den ifrågasatta lagen skall träda i gällande kraft". När eljest Riksdagen beslutar åtgärder, som medföra viktiga verkningar inom det ekonomiska området, såsom t. ex. när Riksdagen ökar bränvinskatten eller ökar tullen på socker och kaffe, skyndar Riksdagen med att tillämpa de nya bestämmelserna, emedan den anser öfvergångstiden farlig. Här hänger man lagen såsom ett Damoklessvärd öfver Vesterbotten och uppdrager åt Kongl. Maj:t att tillämpa den när han så finner för godt. När är det väl, meningen, att Kongl. Maj:t skall sätta lagen i gällande kraft? Är det, när åter en lysande konjunktur gör det för länets inbyggare fördelaktigt att tillgodogöra sina skogstillgångar? Är det då Kongl. Maj:t skall ingripa och göra ett slut på den pågående affärsverksamheten? Tron I, mine herrar, att de som köpt skog på viss tids afverkning och hafva rätt att nu afverka allt hvad som der finnes, tron I, att de komma att hushålla bättre på den skogen derföre att de veta att när som helst kan motses ett förbud att afverka hvad som är under ett visst mål? Jag föreställer mig, att detta kommer att hafva en alldeles motsatt verkan.

Här har vidare mycket skarpt betonats, att denna lag blifvit

begärd af Vesterbottens län, och att man bör gå länets önsknin-
gar till mötes. För min del får jag säga, att jag sätter allt för
högt den stats enhet, som utgjort Sveriges lycka i så många år-
hundraden, för att jag skulle vilja åter upplösa detta land i en
mängd af fylkesriken. Det må vara sant, att man på det eko-
nomiska lagstiftningsområdet kan inom vissa gränser medgifva
olika lagstiftning inom olika delar af landet; men det bör då ske
med den största varsamhet och endast under vilkor att de allmänna
grundsatserna för lagstiftningen iakttagas. Det bör vidare vara
ett vilkor, att icke den öfriga delen af landet kan deraf blifva
lidande, och, hvad detta senare beträffar, har det i det förevarande
fallet med styrka framhållits, att ju längre ned man sträcker af-
verkningsförbudet, desto mer ökar man också sannolikheten för
att afverkningen skall tilltaga i den öfriga delen af landet, der
förbudet icke gäller, desto högre ökar man frestelsen att der drifva
afverkningen utöfver hvad som är tillbörligt och önskvärdt. Detta
är således ingen fråga, som berör uteslutande Vesterbottens län,
utan som rör hela Sverige, och väl må Vesterbotten inför repre-
sentationen framställa sina räkningar i detta hänseende; men det
tillhör representationen att hålla på sin rätt att här såsom alltid
besluta efter allmängiltiga, för landet i dess helhet gällande grund-
satser.

Min öfvertygelse är, att det hufvudsakliga, som kan af staten
göras för skogens bestånd, är först och främst, att staten så tager
vara på den rika skogsegendom, den eger i alla delar af landet,
att staten allestädes må hafva en vacker och väl vårdad skog,
som ur alla de synpunkter, hvarur skogen kan blifva till nytta,
utgör en föresyn för de enskilde, och vidare att kommunikationerna
inom den ena som den andra delen af landet så befordras, att
skogen verkligen får ett värde. Den särdeles intressanta uppsats
af en ledamot i denna Kammare, hvarom vi alla haft tillfälle taga
kännedom, ådagalägger för mig åtminstone till fyllest, att orsaken
till skogsfördörelsen i Norrlands nordligaste delar hufvudsakligen
är brist på värde hos skogen, likasom att denna brist på värde
har sin hufvudsakliga grund deri, att i saknad af kommunikatio-
ner möjlighet icke finnes att tillgodogöra sig skogen på ett mera
rationellt sätt. I den syftning, jag nu angifvit, tror jag för min
del, att representationen gör bäst att söka främja skogshushåll-
ningen; men jag tror icke, att det kan ske genom särskilda lagar,
hvilka åsyfta att på detta område hindra den fria företagsamheten
och binda omtanken om eget väl och bästa.

På dessa skäl är det som jag för min del yrkar afslag å det
förevarande betänkandet.

Herr Almquist: De ledamöter af Kammaren, hvilka talat
för afslag på Lag-Utskottets betänkande, hafva hufvudsakligen
stödt sig på allmänna satser, på principer, som låta mycket bra
och hvilka det är mycket riktigt att tillämpa i frågor af allmän
beskaffenhet. Men de förhållanden, för hvilka här gäller att stifta
lag, äro undantagsförhållanden, och vill man icke i afseende å dem

*Den s. k. Norr-
bottenslagens
tillämpning i
Vesterbotten.
(Forts.)*

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

använda en annan lagstiftning än den som gäller för det allmänna, blir resultatet bakvänt och skadligt. Den talare, som yttrade sig först, redogjorde för en mängd lagstiftningsåtgärder, som för länge tillbaka efter hand vidtagits mot skogssköffingen i landet, alla byggda på allmänna grundsatser, och icke annat än jag fattade talarens ord, yttrade han, att med dessa lagar tilltogo åverkningarne öfver hela landet. Jag tror, att dessa allmänna satser, som man ständigt för på tungan, huru bra de än må låta, lätt nog här skola finnas alltför haltande.

Det är mycket riktigt, såsom den siste talaren yttrade, att skogens bestånd bäst befordras genom att skogen får sitt rätta värde och genom återplantering. Talaren kom på grund häraf till det resultat, att den främsta åtgärden, man borde vidtaga, vore att söka höja värdet å skogen inom Vesterbottens län och för sådant ändamål befordra länets kommunikationer; men innan dessa förbättrade kommunikationer, hvilka då förmodligen skulle åvägbringas genom jernvägsanläggningar och kanalisering, hunne komma till stånd, hinner den nuvarande skogen säkert tillintetgöras, och det flera än en gång. Frågan gäller nu just att bevara den ungskog som finnes, så att, när den gamla skogen redan blifvit borttagen, man icke också må förlora den unga; ty då blir landet fullkomligt skogslöst.

Den andra angifna utvägen att skydda skogens bestånd, eller att befordra återväxten genom sådd, säger man nu lagstiftningen allena böra befordra. Ja! detta låter mycket väl säga sig, då det gäller t. ex. Skåne, der skogen blir mogen på 70 till 80 år och efter 40 år uppnår den storlek, hvarom här är fråga, eller 5, 7 och 9 decimaltum i genomskärning vid storändan. Jag har sjelf varit i tillfälle att i Skåne se 40 år gammal skog, som hållit ända till 12 tum i dylik genomskärning. Under sådana förhållanden lönar det sig väl att besörja återsädd; men på orter, der skogen fordrar mera än 100 år för att komma till den storleken, vore det väl mycket begärtdt, att den nuvarande generationen skulle lägga ut pengar för att tre generationer derefter skulle erhållas halfmogen skog. Här äro förhållandena helt andra än i mellersta och södra Sverige, och då så är, hvilket icke lärers kunna bestridas, bör man icke fordra, att lagstiftningen skall vara för hela landet densamma, eller öfverallt baserad på allmänna principer. Det är just detta äflande att vilja bygga allt på allmänna principer, som gör vår lagstiftning så ofruktbar, ja olycklig. Utan praktisk blick och utan allt afseende på erfarenhetens rön, hänger man upp sig på dessa s. k. principer.

Man har här ansett sig böra ifrågasätta trovärdigheten af de yttranden, som äro afgifna från Vesterbottens län. Jag vet icke hvilka bevis man fordrar, då man vill fränkänna vitsord åt hvad hushållningssällskapet, landstinget upprepade gånger, och tvenne Befallningshafvande efter hvarandra yttrat, och som ytterligare blifvit bestyrkt af skogskomitén. Jag för min del anser det hvarken lämpligt eller skickligt, lika litet som jag skulle finna det för representationen värdigt, att på blotta suppositioner

underkänna yttranden, som myndigheter efter myndigheter afgifvit. Må man med allmänna satser och fraser aldrig så mycket bemantla sitt nekande att gifva denna provins det skydd, det nödvärn för dess skogar, som myndigheterna der upprepade gånger begärt; detta förringar dock icke i mina ögon betydelsen af en hel provins' genom dess myndigheter och representanter gång efter annan gjorda uttalanden, och då jag, såsom sagdt, icke anser mig ega någon grund eller ens vara berättigad att icke skänka dessa uttalanden tillit, anser jag mig också skyldig att göra hvad i min ringa mån beror för att understödja och befordra provinsens önskingar.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Det torde för ingen vara obekant, att, då allmogen och de smärre hemmansinnehafvarne i dessa orter afyttra sina skogar, detta merendels icke sker i deras eget välförstådda intresse. Det är lätt uträknadt och temligen allmänt erkänt, att de för sina skogar i allmänhet icke få större valuta, än att den utgör en ganska medelmåttig betalning för dagsverken och körslor, men för sjelfva skogen få de intet. Andock sälja de, och hvarför? Jo, egentligen därför, att det ligger ett helt annat intresse bakom deras. Sjelfva hafva de ingen fördel af att sälja, men handlanden, som köper af dem, han gör en god affär och begagnar alla möjliga utvägar för att förmå dem att afverka sin skog. Det är handelsintresset, som här, att jag så må säga, suger frukten, och detta intresse är fullkomligt likgiltigt för att Vesterbotten blir utan skog, utan skydd mot stormar och kyla. Sjelf har jag haft tillfälle se huru allt ifrån Umeå till Piteå all mögen skog blifvit sköflad. Tag nu bort också den unga skogen, och det blir der efter ett öde land. Representationen må härför vara likgiltig; men om de, som något känna till Vesterbotten och se på dess intresse, äro af annan mening, må det ursäktas dem.

Jag vill icke uppehålla Kammaren längre, utan upprepar blott hvad af en sakkunnig person blifvit mig meddeladt om den ifrågasvarande lagens verkningar i Norrbottens län. Det heter i detta meddelande, "att lagen redan verkat och med säkerhet verkar högst välgörande, i det att den under minimidimensioner varande, delvis försålda skogen får qvarstå och tillväxa; att kustbefolkningen ej blifver utan nödigt byggnadsvirke; att kommande generationer få sin rättmätiga andel af skogen; och att detta med rika naturtillgångar utrustade nordliga län kan blifva framgent beboeligt".

För min del yrkar jag bifall till Lag-Utskottets förslag.

Herr Wærn, Adolf Wilhelm: Jag ber att mot det föreliggande förslaget få uttala mina betänkligheter, som hvila hufvudsakligen på följande skäl. Först och främst anser jag det i praktiskt afseende högeligen olämpligt, emedan det omöjliggör för den enskilde skogsegaren att sköta sin skog rationellt och väl. Vidare gifver det anledning till rätt väsentliga orättvisor, i synnerhet mot sådane skogsegare, som köpa sin skog i spekulation för att med densamma drifva en affär i öfverensstämmelse med nu gällande lag, liksom mot sådane, som köpa skog för att af-

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

verka densamma. Man kan visserligen invända, att det skulle öfverlemnas till regeringen att bestämma tidpunkten, då den ifrågasvarande lagen skulle träda i verksamhet, och man kunde deraf draga den slutsatsen, att den lämpligaste tidpunkten skulle väljas för att förekomma, det förluster skulle uppstå. Men jag tror, man har den erfarenheten, att det behöfves blott ett ministerombyte och ett penndrag för att sådana beräkningar icke skola hålla stånd. Vidare kan man hålla det för alldeles säkert att det ifrågasvarande förslagens antagande ovilkorligen skulle komma att förringa skogsvärdet; och jag kan för min del icke frångå den åsigten, att ett godt skogsvärde är den främsta och egentliga bestämmande faktorn, för att vi någonsin skola komma till en ordnad skogshushållning i vårt land. Man får så mycket höra talas om, att så stor skogssköfving föregått i Sverige; och det har säkerligen äfven varit förhållandet. Det finnes få, som rest något i vårt land och icke sett dessa på många orter genom skogssköfving uppkomna kala höjder och öde slätter. Men jag ber att få fråga, om man kan antaga, att denna förödelse skulle hafva varit mindre om man varit förbjuden att skeppa virke utom landet. För min del tror jag det icke. Den beror egentligen och hufvudsakligen af brist på värde hos skogen. Då man icke kunnat erhålla någon inkomst af densamma, har man icke dragit i betänkande att utan vidare hugga ned den för olika ändamål, än för att odla, än för att möjligen få ett magert bete med mera. Först sedan man sett, att skogens värde kan sägas hafva tilltagit tvåfaldigt och trefaldigt mot förut, ligger deri en förhoppning på snart inträffande bättre förhållanden; ty det stigande värdet innebär en uppmaning att befördra återväxten, och det är på denna väg, som vår omsorg och våra sträfvanden böra riktas. Det ligger i människans natur att icke tänka sig århundraden framåt; man tänker på hvad som är fördelaktigast för en sjelf och ens barn, men stort längre sträcker sig icke den enskildes omsorg. Som exempel på att intresset för rationel skogshushållning aftager i samma mån som endast gammal skog får skördas och tilltager i den mån yngre skog får afverkas vill jag drifva denna sats till ytterlighet och påstår då, att, om våra furor och granar behöfde samma tid för att mogna som Wellingtonea gigantea eller 3 å 4,000 år, så skulle med säkerhet ingen menniska bry sig om att sköta sin skog, hvaremot om skogen är ligen med vinst kunde skördas liksom råg och hafre, så skulle ock hvarje skogsegare vara en durchdrifven forstman.

Såsom jag i början af mitt anförande nämnde är Lag-Utskottets nu föreliggande förslag äfven olämpligt i det afseende, att hvarje försök till rationel skogshushållning derigenom omöjliggöres. Jag kan nemligen tänka mig att skogseldar eller insektskador förhärja stora trakter. Efter timmerhuggning borttorkar ock vanligen betydligt af den förut skyddade ungskogen. Får nu den genom dessa anledningar sjuka eller döda yngre skogen ej säljas, så blir den ock kvarstående som ett dött kapital, samt hindrar annan skog att uppkomma. Äfven vid många andra tillfällen såsom då skogen står för gles, eller den yngre skogen

blifvit undertryckt och förlorat sin egentliga växtkraft, så är enda rationela sättet att sköta sin skog s. k. kallhuggning. Denna metod är emellertid för skogsegaren snart sagdt omöjliggjord, om han förbjudes afsätta annat virke än timmer. Sedan jag nu i korthet anfört mina åsikter i frågan beder jag att få bemöta en del af hvad föregående talare anfört. En af dem har på skogsfrågan hos oss velat tillämpa hvad Gladstone yttrade i engelska parlamentet, då han talade om stenkolen och beräknade huru länge de skulle räcka. Jag kan för min del icke finna någon jämförelsepunkt mellan dessa båda saker; stenkolen växa icke, men våra skogar kunna växa, om de ordentligt skötas. Emot den anmärkningen, att det föreliggande förslaget innebure ett intrång på eganderätten, har man åberopat expropriationen såsom ett dylikt af lagen medgifvet intrång. Det är nog sant; men här förefinnes den vigtiga skilnaden, att för expropriationen betalas det, och hvem skulle här betala dem, som icke få använda sin skog? Vidare har man påpekat de gällande inskränkningarna i rättigheten att jaga och fiska. Men fiskar och fåglar äro lefvande varelser, som flytta sig från det ena stället till det andra och på den grunden måste på visst sätt anses såsom gemensam egendom, en egenkap, som icke tillhör skogen. Man har mycket talat om landstingets i detta ämne uttryckta åsikter och sagt, att det vore skäl för Första Kammaren att bifalla lagförslaget, därför att åtskilliga myndigheter förordat detsamma. Jag kan för min del icke dela en sådan uppfattning; ty är man öfvertygad om att principen i sig själf är grundfalsk, så måste man väl vidgå, att den äfven är grundfalsk i Vesterbotten. En talare har anfört en skrivelse från Norrbotten, hvori förklarades, att lagen hade der visat sig mycket fördelaktig, emedan den förekommit skogsåverkan, och man har för öfrigt velat göra gällande, att lagen är till, därför att folk är så oförståndigt. Skogsåverkan afhjelpes genom bättre polis, och oförstånd hjälpes genom bättre skolor; men jag kan icke se, att dessa saker kunna afhjelpas genom det föreliggande förslaget. Jag kan för min del icke annat än på det högsta motsätta mig Lag-Utskottets gjorda hemställan.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Herr Widén: Då diskussionen redan pågått så länge, skall jag icke besvara Kammaren med något vidlyftigare anförande; men jag ber dock att få säga några ord, för att angifva de skäl, hvarför jag kommer att rösta för bifall till Utskottets förslag. Jag kan till en början icke dela de farhågor, en föregående talare uttryckt för en speciallagsstiftning i detta ämne. Om någonsin, måste det väl på det ekonomiska området för ett land, sådant som Sverige, vara på sin plats att speciallagar förekommer. Ett land med sådan utsträckning, som vårt, kan omöjligen drifva sin hushållning efter samma grundsatser i de nordliga delarne af landet, som i de sydliga. Samme talare klagade vidare öfver det ingrepp i eganderätten, som skulle ske genom denna lagstiftning; men hvad den saken angår, anser jag, att Lag-Utskottet gifvit

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

oss en så fullständig utredning och så goda skäl för sin åsigt, att vi böra finna oss deraf fullt lugnade.

Hvad för öfrigt sjelfva frågan vidkommer, så går Lag-Utskottets förslag ut derpå, att skydd måtte åstadkommas för ungs-kogen. Vore nu detta förslag af det innehåll, att det absolut förbjöde att nedhugga ungs-kogen, skulle man visserligen kunna deremot hafva betänkligheter; men om man läser 3 § i den föreliggande lagen, så finner man ju der för skogsegaren öppet lemnadt att gallra och sköta ungs-kogen på bästa sätt. Här är nu icke fråga om annat än att skydda ungs-kogen i så mätto, att den får tillräcklig tid på sig att växa till fullmogen skog, och detta är en grundsats, som, såvidt jag kan finna, måste af alla, hvilka haft skogsbruk och vunnit erfarenhet i det hänseendet, erkännas såsom riktig. Ingen enda större sågverksegare i Norrland, som har egna skogar, förfar på det sätt, att han hugger ned ungs-kogen i otid, utan han låter den mogna, för att på så sätt skörda den största vinst, och det är ju den grundsatsen, man vill införa i och med lagens tillämpning. Nu medgifver jag visserligen, att om det vore fråga att införa en sådan lagstiftning för våra mellersta och sydliga provinser, jag skulle deremot hysa stora betänkligheter. Förhållandena äro der helt annorlunda, och i allmänhet anser jag, att en lagstiftning af den prohibitiva natur, som den ifrågavarande, icke skulle vara hvarken behöflig eller rätt lämplig på orter med en högre kulturgrad och der man vet, att innehafvarne af skogsegendomarne hafva icke blott tillräcklig insigt, utan ock tillräckligt ekonomiskt oberoende, för att sköta sin egendom på bästa sätt. Men i Norrland, och särskildt i de nordligaste provinserna, förhåller det sig helt olika. Der äro skogsegendomarne fördelade i små lotter emellan ett stort antal smärre hemmans-egare, hvilka flerstädes befinna sig i knappa, för att icke säga nödställda omständigheter, och det är lätt att förstå, huru stor frestelsen för dem skall vara, när samvetlösas skogsköpare infinna sig och visa dem kontanta penningar, att afhjelpa stundens trång-mål genom att afyttra sina skogslotter, oafsedt att de eigenom beröfva sin egendom den skog, som deras barn och efterkomman-de borde hafva haft att lifnära sig af. Det är den allra största fara för jordbruket om en sådan sköfving kan få ega rum; ty skördarne äro i allmänhet der knappa och jordbruket kan icke gifva fullt uppehälle åt dess idkare, utan de måste hafva en bi-näring, en födohjelp från skogen. Få de i ett nu sköfla skogen på sina hemman, så har man att vänta sig, att det ena hemmanet efter det andra skall blifva skattevrak. Vi hafva icke så få exempel på, att sådana hemmansinnehafvare sköflat all skogen på sina hemman och derefter sålt dem åt fattiga stackare, som icke en gång kunnat utgöra skatterna till kronan och de andra på-lagor som åligga hemmanen. Det är dessa säregna förhållanden för de norrländska provinserna, som jag ber, att herrarne måtte taga i betraktande och icke låta sig hänföras af de åskådningar och den erfarenhet, herrarne kunna hafva från de mera lyckligt lottade sydliga orterna i vårt land.

I klimatiskt afseende ber jag att få erinra om, att dessa nordliga provinser äro i synnerligt behof af en riklig skog, för att i den ega en stormhatt mot de kyliga vestvindarne från Kölens isfjell. En sådan fara kan icke uppstå för de sydliga provinserna, och här är således också ett skäl för en särskild lagstiftning för de nordliga provinserna.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Nu talar man om att skydda skogen i dessa provinser genom att så skogsfrön och ställa skogsskötseln på återväxt; men den som närmare känner dessa orter, inser lätt de hardt när öfvervinnerliga svårigheter, som möta i detta hänseende. Efter min tanke måste en riktig och sund skogsvård i dessa provinser bestå deri, att man gallrar ut de öfverflödiga träden bland ungsbogen och afverkar den mognar skogen; men deremot tror jag icke, att man kan vänta sig att genom sådd vinna något särdeles för skogens bestånd.

Jag har gjort dessa anmärkningar, för att ådagalägga, att jag för min del anser mig hafva fulla skäl att rösta för den föreliggande lagen, och jag gör det med så mycket större trygghet, som de lokala myndigheterna på ort och ställe på det varmaste och lifigaste yrkat på lagens antagande för deras orter.

Herr Adelsköld: I likhet med en föregående talare ber jag att få hembära Lag-Utskottet min tacksamhet för den fullständiga utredning, som egnats min motion, och för det resultat, hvartill Utskottet kommit. Då jag väckte denna motion, och än mer, då jag sedermera med uppmärksamhet genomläste Utskottets betänkande, förestälde jag mig, att saken icke skulle väcka något synnerligt motstånd i denna Kammare helst sedan samma lag år 1874 af Kammaren blifvit godkänd för ett närgränsande län, der förhållandena voro fullkomligt enahanda som i Vesterbotten, och jag hade derföre trott mig icke behöfva upptaga Kammarens dyrbara tid med något yttrande; men då jag nu af diskussionen funnit, att, genom motionens väckande åtskilliga ömtåliga intressen blifvit berörda, hvilka stå i samband med denna fråga, måste jag utbedja mig Kammarens uppmärksamhet för en kort stund.

Såsom bekant, är frågan om skogslagstiftning icke ny i Sverige, utan har, såsom den förste talaren visade i den historik hvarmed han under 1¼ timmas tid underhöll Kammaren, stått på dagordningen under många hundra år. Under tiden har derom talats, skrifvits i oändlighet, pressen har arbetat för dess lösning, våra största patrioter hafva uttryckt sina bekymmer öfver skogarnes sköfning, komitéer hafva grundligt forskat, och tillstyrkt lagar till förekommande af skogsbrist. Landtbruksakademien har funnit sig föranlåten att yrka på skydd för skogen, likaså hafva hushållningssällskapen uttalat den åsigt att skogsafverkningen vore drifven så långt, att något borde göras mot densamma. Hittills hafva vi dock icke kommit längre än till en skogslag för Gotland, hvilken dock efter hvad en talare uppgifvit icke är så fullständig som önskvärdt vore, och en skogslag för Norrbottens län, och

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

vidare att skogsåverkan i strafflagen blifvit stämplad med sitt rätta namn. Det är allt som vunnits, och är visserligen icke mycket; men man får vara belåten med hvad man fått, trösta sig med att Rom icke bygdes på en dag och hoppas på framtiden. Alla andra förslag rörande skogslagstiftningen hafva undanskjutits under förevändning, att det behöfdes ej annat än fullständig frihet för skogsegaren att sköta sig sjelf, så skulle allt blifva godt och väl; att de ifrågasatta lagstiftningsåtgärderna vore ett ingrepp i eganderätten, som icke kunde tillåtas, och att med växande värde på skogen och lättare kommunikationer skulle skogsskötsel komma af sig sjelf. Låt oss då se till, hvarthän tillämpningen af dessa teorier ledt! Gå vi så först till de europeiska kulturstaterna, der kommunikationerna öfverhufvud taget äro bättre och fullständigare än här, och der skogsprisen äro ofantligt mycket högre — ty der tillgodogöres skogen i allmänhet till alla dess minsta delar — hvad har resultatet der varit af de lätta kommunikationerna och höga prisen? Jo, att frestelsen blifvit för stark för skogsegaren att afverka sin skog, att hela landsdelar blifvit skoglösa och att följaktligen lagstiftningen måst ingripa med mycket stränga lagar mot skogssköfvingen. Dessa lagar äro till och med så stränga, att t. ex. i Würtemberg den enskilde icke får sjelf sköta sin skog, utan denna är satt under statens vård, och egaren njuter deraf endast afkastningen. Äfven i det öfriga Tyskland har man en ganska sträng skogslagstiftning. I Danmark veta vi, att hvar och en, som köper en jordegendom icke får derifrån afverka skog till afsalu förrän efter 10 år, utan endast till husbehof. Alla de utländska lagar i afseende å skogsväsendet, utfärdade under de sista 30 åren, om hvilka jag haft tillfälle taga kännedom, hafva hufvudsakligen gått ut på dels att se till att den mark, som icke vore tjenlig till åkerbruk, skulle beredas till skogsmark, detta sedan man kommit underfund med skogens inverkan på klimatet, dels ock att sörja för den afverkade skogens återväxt. Låt oss nu gå till Sverige och se till hvad kommunikationerna och de höga prisen der åstadkommit! Om vi då först taga i betraktande förhållandet vid de äldsta och förnämsta af våra kommunikationer, de haf som omgifva våra kuster och börja vid norska gränsen i Bohuslän och följa kusten utefter, så se vi att der finnes föga skog; den har efterhand blifvit afverkad, och hafsvindarne hafva sedan icke tillåtit dess återväxt. Halland är af samma orsak kalt nästan ända till smäländska gränsen, och med vestra delen af Skåne är förhållandet ungefär enahanda; men gå vi öfver sundet, så skola vi der finna landet höljdt af de herrligaste skogar, hvilket danskarne sjelfva tillskrifva sina stränga skogsförfattningar. Fortsätta vi färden vidare till Blekinge och Kalmar län, så är skogen äfven der i det närmaste uthuggen. Gå vi öfver från fastlandet till Gotland, der den ena af de ärade reservanterne mot Lag-Utskottets förslag har sin verksamhet, så visar det sig, att om icke den nuvarande skogslagen der kommit till stånd, hade ön snart varit fullständigt kalhuggen, och att sedan få skog på en ö med Gotlands formation och läge, utsatt som den är för alla

vindar, hade troligen varit lika omöjligt som på Jutlands vestkust. Gå vi sedan vidare uppåt, skola vi se, att utefter hela kusten ända till ryska gränsen finnes egentligen icke någon skog; der finnas visserligen träd, men icke hvad man egentligen menar med skog, utan det mesta, som kunnat realiseras, är afverkad. Kasta vi våra blickar inåt landet, t. ex. till Småland (representeradt af den andra af de ärade reservanterne) som kunde vara mellersta Sveriges rikaste skogsprovins, hvad finna vi väl der? Alla, som rest på södra stambanan genom Småland, kunna vitsorda att jag målar efter naturen, då jag säger, att man knappast någonstädes ser ett större träd, utan är allt, som kunnat säljas, afverkad, och hvad som står qvar är endast buskar och sådana träd som blifvit skadade vid fällningen, som äro förkrympta eller missväxta; marken är öfvervuxen med ljung och enbuskar, och ingenting gjordt för skogens återväxt. Ungefär på samma sätt står det till i öfriga delar af landet; jag yttrar mig här som ögonvittne, ty jag har under min tretio-åriga bana såsom jernvägsingeniör och chef i norra och mellersta väg- och vattenbyggnadsdistrikten innefattande Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands, Jemtlands, Gefleborgs, Stora Kopparbergs, Upsala, Stockholms—Westerås, Örebro och Södermanlands län genomkorsat landet i ganska många riktningar och nästan öfverallt funnit samma elände och förhållandet allra värst utmed kommunikations- och flottlederna, emedan skogen der lättast kunnat afyttras.

När man älskar sitt land, med de täcka sjöarne, skogarne och lunderna, hvilka äro dess förnämsta naturliga prydnader, när man ser huru dessa senare härjas och utrotas med eld och jern, och tänker sig huru landet kunde se ut, om det omhuldades och vårdades, så kan man i sanning blifva förtviflad öfver den herskande råheten, egennyttan och bristen på skönhetssinne.

Jag ber emellertid här få anmärka, att jag från denna dystra målning med glädje undantager de större egendomar, der skogen, likasom allt annat, skötes på ett i alla hänseende förtjenstfullt och rationelt sätt, likaså flera utaf sågverksbolagen i norra Sverige, i synnerhet de, som köpt sin skog med evärdelig eganderätt, ty mot den der bedrifna cirkulationsblädningen kan intet med fog anmärkas.

Jag medgifver således gerna, att det finnes undantag från regeln, och mitt klander gäller egentligen den stora del af svenska folket, som sammanlagdt eger den vidsträcktaste skogsarealen och som icke följer någon annan skogslag än den, deras egen fördel dikterat, icke känner annan skogskultur än att afverka så mycket, som kan säljas, och skulle anse såsom en mycket stor förebräelse, om man med fog kunde säga, att de begått något så litet affärs-messigt, som att kasta bort ett öre på odling af skog, hvilket först gifver afkastning åt efterkommande. Det är dessa, som jag vill bränmärka, och det är dem, vi måste lagstifta för, men icke för dem, som sköta sin skog väl. Om vi nu besinna, att de maste-träd, de bjelkar och de sågblock, som i dag fällas, grott i Gustaf I:s, Gustaf II Adolfs och Carl XII:s dagar, och att det fordras

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

århundraden, innan våra efterkommande i femte eller sjette led få se sådana träd af de frön, som i dag sås; om vi vidare besinna, att skogarne äro vår förnämsta och oundgängligaste nationalegendom, att de i närvarande stund inbringa öfver 100 millioner årligen och med en riktig skötsel kunna i all framtid med stigande värden lemna oss en vida högre afkastning; då vi veta, att hela vår jernhandtering vår industri beror på skogarne och att ett så nordligt beläget land, som Sverige skulle vara fullkomligt obeboeligt utan skog, tror jag man måste erkänna, att tiden är inne att göra något för att de icke må blifva ödelagda, och säkert är, att den statsman, som ville använda sin kraft och sitt snille på åstadkommandet af en god skogslagstiftning för Sverige, skulle göra sig väl förtjent om fäderneslandet och blifva välsignad af våra efterkommande.

Man har anmärkt, att det allmänna icke skulle ega rätt att inkräkta på den enskildes rätt genom att stifta lagar om skogens skötande. Mine herrar! jag betraktar skogen såsom ett fideikommiss, anförtrodt åt oss af våra förfäder och hvaraf vi väl ega rätt att taga inkomsten, men som vi skola förvalta, vårda och förkofra, men icke förstöra och förskingra. Betraktar man saken från denna synpunkt, som jag anser vara den enda rätta, och anser man tillbörligt, att en enskild person, som icke kan sköta sina affärer, sättes under förmyndare, så är det, åtminstone för mig, alldeles klart, att staten eger rätt att sätta den under sitt förmynderskap, som icke vill eller förmår iakttaga sina medborgerliga pligter. Denna princip är dessutom redan tillämpad i expropriationslagen, bränvinslagstiftningen, jagt- och fiskeristadgan och till viss grad äfven skiftesstadgan med flera författningar.

Jag medgifver emellertid att det icke är lätt att säga, huru den skogslag skulle vara beskaffad, som skulle vara lämplig för Sverige med dess stora utsträckning i norr och söder, olika klimat, olika jordmån, olika befolkningsförhållanden, olika folkvanor och en mängd andra förhållanden, som dervid måste tagas i betraktande.

Hvar och en, som haft med skogsskötsel att göra, vet väl att bästa sättet att ordna densamma, är att indela skogen till trakthuggning och sköta den alldeles såsom annan bärande mark allt efter de olika ändamål, som kunna äsyftas. Så kan man till exempel ställa sin skogshushållning på pitprops, något, som jag försäkras ingalunda är den minst inbringande, om skogen är så belägen, t. ex. på vestra kusten, att exporten icke blir för dyr; vidare på ved, på byggnadsvirke, på sågblocken, allt *efter* som det kan befinnas ändamålsenligast. Hufvudsaken är, att skogshushållningen ordnas efter en på förhand uppgjord plan, som derefter följes. Man indelar då skogen i vissa trakter, hvilkas antal beräknas efter de olika ändamålen. Befinnes det sålunda fördelaktigast att odla pitprops, så delar man in den delen af sin skogbärande mark, som man vill använda för detta ändamål, i 15 å 20 delar, vill man hafva kol- eller vedskog, delas den in i 30 till 50 delar, för byggnadstimmer i 70 å 80 delar och för gröfre virke

i 100 å 150 delar, hvaraf i alla dessa händelser, en del årligen afverkas under det att skogen å de öfriga får växa till. På detta sätt försättes i ständig cirkulation, och man har alltid lika afkastning af skogen. Det bästa sättet vid denna skogskötsel är att kalhugga och återså och plantera, ty derigenom åstadkommes den hastigaste återväxt och erhålles följaktligen största afkomst. En sådan skogshushållning, hvilken för denna Kammares upplysta ledamöter det torde varit onödigt beskrifva, passar för södra och mellersta Sverige och har äfven på flera ställen tillämpats med mycket godt resultat. Skogen uppväxer på detta sätt just som säden på en åker, och skilnaden emellan åkerbruk och en på detta sätt ordnad skogskötsel är endast att åkern skördas hvarje år, men skogen å de med längre mellanrum återkommande perioder då den, med sin långsamma utbildning, hunnit utvecklas för sitt ändamål. En på detta sätt ordnad skogshushållning passar emellertid icke för norra Sverige, der vidderna äro allt för stora, för att indelning till trakhuggning skulle vara möjlig. Om man känner att årliga afverkningen från Norrlands skogar från och med Dalarne utgör, efter hvad jag från fullt pålitligt håll erfarit, 12 till 15 millioner bjelkar och sågblock, och man tillika vet, att på hvarje tunnland gammal skog öfverhufvud taget icke kan påräknas mer än i medeltal 10 block, skulle det vara en areal af 1,200,000 å 1,500,000 tunnland, hvarifrån afverkningen i Norrland tages: Om man besinnar att detta utgör 60 å 70 kvadratmil, finner man att det är omöjligt att å en så vidsträckt areal inrätta en ordnad trakhuggning med återsådd eller plantering, dels emedan en sådan fordrar kalhuggning, och det vore otänkbart att afyttra allt det afverkade undermåliga virket, dels också för de oerhörda kostnaderna, dels ock slutligen för bristen på arbetare, utan der måste skogshushållningen hufvudsakligen ställas på blädning, såsom äfven skett å statens och de bäst skötta privata skogarne i Norrland, der man afverkat de mogna träden och låtit de andra stå på tillväxt.

Skogshushållningen i Sverige borde således grundas på två olika principer. För södra delen af riket, i likhet med utlandets, grundas på att all mark som ej är tjenlig för åkerbruk eller utgjordes af s. k. impedimenter, skulle användas till skogsodling, att frihet lemnades rörande afverkningen, men ovilkorlig skyldighet stadgades för skogens återplantering och möjligen förbud att någon viss tid efter egendomshandel afverka skog till afsalu. I norra provinserna åter borde, enligt hvad förut är anfördt, lagen grundas på blädning, med förbud att afverka mera än återväxten.

Denna princip är äfven i hufvudsak den, som blifvit följd i skogslagen för Norrbotten, hvilken just utgår derifrån att man bör söka förekomma öfverdrifven afverkning af ungsbogen för att tillgång på moget virke alltid skall finnas, och min tanke är, att hvarken Riksdagen genom antagandet af denna lag eller Kongl. Maj:t genom densamma fastställande gjort sig skyldiga till en så stor blunder, som någre af de talare, hvilka i afton yttrat sig, velat antyda. Utom Riksdagen har jag hört insinueras, att orsa-

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

ken till Vesterbottens önskan, att få Norrbottenslagen utsträckt äfven dit, skulle endast vara enskildt intresse, nemligen de stora sågverksegarnes, hvilka genom förbud för sparrhuggning få bättre tillgång på arbetare. Då man emellertid vet, att tre landsting efter hvarandra begärt denna lag, kan man vara säker, att, om landstingens beslut icke varit ett uttryck af allmänna meningen inom länet, skulle de landstingsmän, som deltagit i beslutet, icke blifvit återvalde. Vidare har lagen blifvit förordad af Konungens Befallningshafvande och Skogsstyrelsen, och det är ju otänkbart, att dessa auktoriteter skulle hafva lånat sig till verktyg för enskilda intressen, hvadan jag vid sådana insinuationer icke vill fästa det ringaste afseende.

Innan jag väckte ifrågavarande motion, sökte jag göra mig noga reda för dithörande förhållanden, hvilka jag dessutom under 7 års resor i Vesterbotten såsom Väg- och Vattenbyggnads-distriktchef varit i tillfälle att lära känna, och min öfvertygelse om lämpligheten af hvad jag föreslagit, har än ytterligare blifvit stärkt genom läsningen af en brochyr, rörande skogsförhållanden i Norrbotten af W—n, som nyligen blifvit utdelad i Kammaren, och hvaraf jag anhåller få uppläsa några utdrag, hvarvid jag särskildt fäst mig därför att de öfverensstämma med min egen erfarenhet om samma förhållanden i Vesterbotten. Det heter der: "Sparrhygget bedrifves dels af skogsegaren, bonden sjelf, dels olofligt, men efter häfdvunnen slapphet i rättsbegrepp och brist på mod att anropa lagens bistånd, ostraffadt af s. k. inhysingar eller lösa arbetare, som byggt backstugor åt sig på skattehemmanen, dels slutligen för sparlexportörernes räkning på skogslotter, å hvilka de genom köp erhållit afverkningsrätt. I vissa trakter påstås att all skog genom dylika afverkningskontrakt, som förr afslötos för 8 år, men senare vanligen blott på 2 år, öfvergått till exportörernes disposition".

På ett annat ställe säges: "många, heter det i Konungens Befallningshafvandes skrifvelse i Januari 1874, som inse det för deras hemmans bestånd farliga deri att afhända sig afverkningsrätten, hafva dock blifvit nödgade dertill derigenom att de insett svårigheten, för att icke säga omöjligheten, att under dessa tider skydda skogen för åverkan, och när tänkande hemmansegare kommit till dylikt resultat, hafva andra följt exemplet, så att när några personer i en by öfverlemnadt sin skog till afverkning, flertalet bland de öfriga snart äfven dertill varit hugade".

Slutligen förekommer följande: "I Norrbottens län med en befolkning inalles vid 1870 års slut af 76,057 personer, utgjorde inhysingar eller backstugusittare med sina familjer 6,392 personer. I citerade skrifvelse af Januari i detta år säger Konungens Befallningshafvande att i många byar den lösa befolkningens antal är $\frac{2}{3}$ af och i en del till och med lika stor med den fasta. Bonden har utan besinning tillåtit inflyttande arbetare att uppslå kojor på hans skog och aldrig ifrågasatt annat än att de fritt skulle taga sitt husbehof af skog på egendomen. Ja, hans flathet säges gått så långt, att han saklöst lemnat inhysingars tilltag

att till försäljning för egen räkning fälla träd, och i brist af mod att försäkra sin eganderätt, sålt sin skog på afverkningskontrakt för att för sig tillgodogöra dess värde“. Det är således rent af till följd af fruktan för dessa inhysingar, som skogsegarne i Norrbotten ofta sålt sin skog för att få någon inkomst af densamma. Efter dessa premisser kommer författaren emellertid till alldeles motsatta slutsatser. Jag vill icke påstå att den s. k. Norrbottenslagen är något fullkomligt i sitt slag, utan lemnar åtskilligt öfrigt att önska, men den är dock bättre än ingen, och bristerna kunna efter vunnen erfarenhet förbättras; och då Vesterbottens folk förklarar sig belåtna med lagen, som den är och de auktoriteter, nemligen Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Skogsstyrelsen, för hvilkas opartiskhet fördomsfrihet och förmåga att bedöma saken, jag för min del hyser mera förtroende än mina ärade motståndares i denna Kammare, ser jag icke något skäl, hvarföre min motion icke skulle bifallas, helst sedan Kammaren för 2 år sedan beslutat samma lag för Norrbottens län, hvarför jag yrkar bifall till Lag-Utskottets förslag.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Herr Wærn, Carl Fredrik: Det är icke underligt om diskussionen om en lag sådan som den här ifrågavarande mycket rör sig om sjelfva principerna. Hvad mina tänkesätt i denna fråga angår, så äro de så kända, att redan detta kunde befria mig från att nu taga till ordet, och jag skulle i alla händelser icke hafva gjort det i denna sena timma, om det icke vore för att förklara att dessa principer enligt min tanke icke böra hafva något med förevarande fråga att göra eller åtminstone, att hvad som jemte dem förekommer är af den vigt att det för närvarande företrädesvis bör tagas i betraktande. Detta är frågan, huruvida det kan vara lämpligt att fortgå på den väg att låta landstingen lagstifta; om det är skäl nog för antagandet af en lag, att ett landsting förklarar sig önska densamma och om Kammaren kan hafva skäl att frångå sina åsigtter i detta fall. En aktad talare sade, att han hoppades att Kammaren ville vidhålla de åsigtter den hade då ifrågavarande lag sista gången behandlades. Jag ber att få erinra att vid det tillfälle, då Norrbottenslagen förekom, begärdes och erhöills proposition på en reservation "att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t anhålla det samma lagstiftning med de jemkningar, som kunna af ortförhållandena påkallas, måtte af Kongl. Maj:t förklaras gällande äfven för Vesterbottens län, "så vidt derom af landstinget göres framställning". Reservanterna voro herrar Asplund, Falk och Reutersvärd, men de kunde icke genomdrifva sin vilja i detta fall, utan reservationen afslogs af denna Kammare. Hvarföre? Jo, derföre att Kammaren ansåg att Norrbottenslagen var af den beskaffenhet, att man borde hafva någon erfarenhet af dess verkningar, innan man gick vidare på samma bana. Då blir frågan: hafva vi sedan dess vunnit en sådan erfarenhet? För min del måste jag bestrida att någon erfarenhet vunnits om denna lag haft nyttiga verkningar eller icke. Ett år har förflutit, men omständigheterna hafva varit så-

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

dana, att lagens verkningar icke kunnat göra sig gällande, och allra minst har man kunnat få någon erfarenhet i sådant afseende som här är det viktigaste, nämligen om dess inre godhet och om möjligheten att kontrollera dess efterlefnad, och dock är lagen så beskaffad, att äfven de, som helt och hållet gilla dess tendenser, medgifva att ofantligt mycket återstår för att kunna åstadkomma sådan kontroll. Nu är det min uppfattning, att statsmakterna, af hvilka det här är Riksdagen, som skall fatta sitt beslut, icke hafva mindre ansvar för en lags godhet, därför att lagen är lokal. Är det icke vår skyldighet att noga pröfva dessa lagar med samma omsorg som andra, äfven fastän de gälla blott en del af landet? Hvart skall det taga vägen, om hvarje landsting för sig får bilda sin enskilda lag, och äro vi icke på väg att få ett något besynnerligt tillstånd i landet?

Den siste talaren sade, att den statsman i Sverige, som skaffade oss en god skogslag, vore förtjent af fäderneslandets tacksamhet. Deri instämmer jag så mycket mer, som jag själf gjort försök i denna riktning, men misslyckats. Jag anser det emellertid vara högst behöfligt, att hvad som föreslås blir noga utredd och pröfvadt, ty att fortgå på detta sätt och egentligen låta ett landsting bestämma lagen, det vore enligt min tanke, att glömma vårt ansvar såsom lagstiftare, hvilket ålägger oss att söka göra en lag så god som möjligt, och att rådfråga erfarenheten om lagens verkan inom det ena distriktet, innan vi antaga den äfven för ett annat. I detta hänseende tillåter jag mig erinra om, att en lag af den natur, som ifrågavarande, som angår utförsel af vissa produkter, inverkar icke allenast på den provins, den företrädesvis gäller, utan äfven på andra provinser. Det gäller här mycket frågan om mitt och ditt. Norrbottenslagen tillkom i viss mån genom en agitation, och denna agitation afsåg egentligen dispositionen af tillgängliga arbetskrafter. Det fans för litet arbetare för den stora rörelse, som de goda konjunkturerna under åren 1871—1873 gäfvö anledning till. Det gick derhän, att jordegarne icke kunde behålla sina tjenare, ty då personer bådo mig att verka för antagandet af lagen och jag dervid alltid frågade dem: hvarföre viljen J hafva denna lag? fick jag till svar: vi kunna icke behålla våra drängar. Agitationen understöddes synnerligast af sågverksegarne, af samma anledning, som dock icke öppet uttalades, nämligen att de för timmerfällning och flottning saknade tillräckligt antal arbetare, emedan desse hade bättre förtjenst på sparrhuggning. Men hvad blir nu följden om ett landsting för sitt län utverkar förbud för utförsel af undermåligt virke, men detta förbud icke blir gällande för andra delar af riket? Jo, naturligtvis att så snart utländingen der han är van att köpa sparrar får till svar, att icke mer än en viss kvantitet kan levereras till följd af den nya skogslagen, vänder han sig med sin requisition till andra provinser. Der inträffar då prisstegring till följd af den starka efterfrågan och alla andra, som köpa skogsprodukter af detta slag blifva derpå lidande. Utskottet har observerat detta, men sagt att dermed är ingen fara, ty det skulle

endast komma att gälla öfriga delar af Norrland, hvilka för öfrigt "ännu hafva tillräcklig myckenhet af moget timmer, hvilket vid afverkning lemna vida högre behållning än det omogna". Då jag läser denna mening, kan jag icke afhålla mig från att säga, att hvarken Utskottet eller någon annan vet hvilket timmer, som gifver bästa inkomsten, utan detta beror på konjunkturerna, och hvad angår påståendet, att endast de andra delarne af Norrland kunde hafva ondt af ifrågavarande lag, vill jag erinra derom, att här är fråga om sparrar, och att sådana kunna vara mycket olika. Enligt Kommerskollegii uppgifter hålla de sparrar, som exporteras från Piteå i medeltal, 4, 5 till 6 kubikfot, men de från Sundsvall fulla 12, och de från Hudiksvall hafva ungefär samma groflek, nemligen under åren 1872 och 1874 12, men under 1873 9 kubikfot i medeltal. Då således icke requisitioner på sparrar af de dimensioner, som pläga utföras från Norr- och Vesterbotten, kunde från de öfriga norrländska länen erhållas, emedan dessa till följd af lokala förhållanden endast lemna gröfre sparrar, så måste köparen, för att få sitt behof af smärre sparrar fylldt, gå längre ned till det sydligare Sverige. Först hafva vi då Malmö, derifrån de exporterade sparrarne under ett år höllo 4 och ett annat år 3 kubikfot, Kalmar med 4 till 5, Halmstad med 5 till 6, Visby med 7 och Strömstad med 2 till 3 kubikfot. Således om Norr- och Vesterbottens län icke kunna fullgöra-requisitionerna, komma Danmark och hertigdömena, som hafva en fullt etablerad handel med Kalmar län och Halland, att dit skicka sina requisitioner, och der uppdriiva priserna. Ett antagande af Norrbottenslagen äfven för Vesterbotten skulle sålunda kunna betydligt rubba affärsförhållandena äfven i södra Sverige. Jag tror för min del, att den lagstiftning, som angår in- och utförsel, icke bör ordnas efter landstingens beslut, utan bör framgå af en omsorgsfull pröfning af statsmakterna och om möjligt blifva lika för hela riket.

Hvarför skulle man nu gå in på den här föreslagna undantagslagen? Jo, säger man, därför att hela provinsen med sådan enighet begärt den. Denna enighet anföres gång på gång, och jag tror icke, att jag misstager mig om jag säger, att många, som varit tveksamme, beslutit sig för att bifalla lagen, derför att de resonnerat som så: "när de sjelfve vilja hafva lagen, hvarför skulle de då icke få den". Men, huru förhåller det sig i sjelfva verket härmed? Hafva de begärt denna lag? Nej! De begärde en annan lag och först då de ej fingo den, hafva de förklarat, att de åtnöjde sig med denna. Dessutom, hvad som icke torde vara så allmänt känt, är att två stora socknar, nemligen Nordsjö och Jörn, innehållande öfver 30 qvadratmil, hafva hos Kongl. Maj:t protesterat mot lagens antagande. Sjelfva Norrbottenslagen är för öfrigt icke lika med Skogskomiténs förslag, icke lika med Landshöfdingens och icke tillstyrkt af Skogsstyrelsen. Man har funnit fullt upp med fel uti den, men ett landsting uttalade enhälligt sin vilja och fick den slutligen fram, och nu har ett annat landsting fogat sig uti densamma dock under uttrycklig förklaring, att de helst önskade ett annat af dem sjelfva uppgjort förslag till lag.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Festerbotten.
(Forts.)

Det är genom öfvertalning bifallet till Norrbottenslagen tillkommit. Och att det varit en ganska stark agitation och terrorism är icke blott allmänt känt, utan visas äfven af de bref, som hitkommit och i dag blifvit här uppläste. I ett af dessa bref uppgifves dubbelt så stor export, som verkligen egt rum; och en annan brefskrifvare har gifvit intyg om hvad som skall komma att hända. Är icke detta kriterier på att en agitation verkligen eger rum, och böra icke statsmakterna äfven deraf blifva varnade och manas att fortsätta på den bana, som de inslagit genom att vid antagande af Norrbottenslagen vägra att gå längre, innan man noga pröfvat denna lags verkningar? Hvad angår det intyg, som blifvit afgifvet om den nytta lagen redan medfört i Norrbottens län genom att minska åverkan af lösa arbetare, så tillåter jag mig att säga att, ehuru stort värde jag obetingadt medger hvarje intyg af Landshöfding Widmark, jag dock tillåter mig tro, att icke ensamt denna lag utan äfven andra förhållanden, synnerligast ändringarne i strafflagen om åverkansbrott åstadkommit detta resultat. För min del tror jag att man må hysa hvilka tankar som helst vare sig om statens befogenhet att inskränka den enskildes rätt, en sak, som jag ej ifrågasätter, eller om behofvet af en bättre skogshushållning, så bör man dock pröfva godheten i och för sig af hvarje lag innan den antages, och i denna stund har Kammaren icke annat att stödja sig vid än landstingets begäran.

Jag tillstyrker afslag å Utskottets hemställan.

Herr Ribbing, Sigurd: Den förste talaren i ämnet har redan gifvit ett vackert löfte först och sedan exempel på huru man bör fatta sig kort. Ännu större skäl finnes, vid denna sena timma, för mig till detsamma, och jag skall äfven försöka att göra det, ehuru jag erkänner att det är mycket frestande med afseende på de argument af olika slag, som här blifvit framställda, att något utförligare fördjupa sig i ämnet.

En enda anmärkning af allmänare art skall jag bedja att få göra, innan jag öfvergår till en såvidt möjligt kortfattad pröfning och ett bemötande af dessa argument. Angående skogarnes inverkan på klimatet hafva så pass grundliga och långvariga iakttagelser blifvit gjorda och vetenskapliga förklaringar öfver de förhållanden, som dessa iakttagelser konstaterat, hafva lemnats tillräckligt fullständiga, för att man skall kunna våga det påståendet att om inflytandet, det förderfliga inflytandet på klimatet af skoglöshet nekas, så beror ett sådant förnekande på okunnighet om både iakttagelser och förklaringar öfver dem, hvilka ligga uppenbara för hvar mans ögon, som vill se dem och om dem taga notis. Dermed vill jag ingalunda neka, att andra orsaker *tillika* inverka på klimatet. Om man således anför att till exempel England eller vestra kusten af Sverige, der skog saknas, jemförelsevis har god nederbörd, under det att andra trakter af Sverige, der tillgång på skog finnes, har mindre nederbörd, så hvad bevisar väl det? Jo, att det är med denna sak såsom med de flesta

andra, att en verkan icke uppkommer blott af en enda orsak utan jemte denna kan hafva många andra. Jag vill heller icke besvara Kammarern med att tala om förklaringen af nyssnämnda, af den förste talaren anförda faktum, ty denna förklaring är utan tvifvel bekant för hvar och en, som derpå velat hafva reda.

Hvad nu saken i fråga angår, så, om jag skall försöka att resumera de skäl, hvilka blifvit företrädesvis anförda emot det nu föreliggande lagförslaget, hafva de å ena sidan blifvit tagna från synpunkten af den enskilde och hans dyrbara frihet. Det har blifvit sagdt, att man icke bör inskränka friheten, speciellt icke handelsfriheten, liksom icke individens i allmänhet: man bör alltså icke hindra folk att använda sin egendom, såsom de vilja, vore det än till förstöring deraf. Så ock med Vesterbottningarne och den frihet att förstöra sin skog, de sjelfva begärt att få genom lag inskränkt och begränsad. Det påminner mig mycket lifligt om ett tillfälle då, uti den kommun som jag tillhör, arbetarne ingingo till kommunalstyrelsen med anhållan om inskränkning i den bränvinsutskänkning, som utöfvades på krogarne. Nej, svarade kommunalstyrelsen, er frihet skulle lida på den saken, derföre kan er anhållan icke blifva beviljad. Det var således friheten att förstöra sig sjelfva som man icke ville taga bort eller hindra: arbetarne skulle mot sin egen vilja och begäran nödgas att hafva denna frihet till krogbesök kvar. Jag vill likväl härvid erinra om en sak: friheten är ett vilkor för de mest goda och stora gerningar, som hafva utförts; men den *kan* ock missbrukas. Den är ett *vilkor*, men icke ett ändamål i sig sjelf. Vore den i sig sjelf ändamål, skulle den icke kunna missbrukas, ty det goda kan aldrig blifva ondt. Hvarföre stiftar man väl i allmänhet lagar? Jo för att *begränsa* friheten. Icke behöfdes det om friheten i sig sjelf vore god. Det är den icke, men den har sitt förträffliga värde såsom *medel*.

Nu säger man emellertid, beträffande den af mig nämnda begäran från Vesterbotten: att det är ju blott landstinget, som förklarar, — och nemligen *tre* gånger *enhälligt* förklarar, — att *det* önskar denna inskränkning uti den fria afverkningrätten, men icke sjelfva folket. Det vore ungefär som om Kongl. Maj:t, då Riksdagen för honom anmäler ett beslut, som den för sin del fattat, skulle svara: visserligen har Riksdagen, den lagliga representationen för Sverige beslutat så och så, men riksdagsbeslut kan man icke fästa något afseende vid, man måste hafva och åstadkomma ett plebiscit för att veta folkets verkliga mening. Att sådana åtgärder äskades och vidtogos af Napoleon den tredje är en bekant sak; men deraf följer dock icke, efter min tanke, att de öfverhufvud taget och speciellt för oss, som ega *verkligt* och ända till kommunalstyrelsen *genomfördt* konstitutionellt samhällsskick, böra anses vara förträffliga. Men ej nog härmed, man har derutöfver rentaf velat bevisa, att Landstingets tre gånger uttalade enhälliga opinion icke *kan* vara folkets i Vesterbotten mening, ty: vore folket enigt i att ej vilja öfverdrifven afverkning af skogen, behöfde man icke någon lag mot sådan afverkning. I sanning en ny snillrik upptäckt,

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

hvarvid, till en början, Lag-Utskottet och Riksdagen sjelf, såsom lagstiftande, blefve öfverflödiga. Låt oss kalla tillsammans folket, låt vederbörande myndigheteter, t. ex. Konungens Befallningshafvande tillfråga menigheteterna: skulle ni verkligen vilja stjäla? Nej, svaras med säkerhet. Ergo: ingen stöld är vidare att befara, då ej heller något straff, alltså ingen strafflag mot olofligt tillgrepp behöfves, ty folket har ju sjelft förklarat, att det vill icke stjäla.

Med detta sätt, hvarpå man ansett sig böra förringa landstingets framställningar, i anseende till deras omfattning, har föränats ett annat: i anseende till det värde, som vore att tillmäta desamma. Man har nemligen påstått, att de blifvit framkallade genom en skarp agitation och att de i sjelfva verket äro beroende dels deraf att drängarne, när de kunna få sysselsättning med sparrhygge, icke vilja arbeta på åkern eller andra ställen, hvarföre husbönderna blifvit ledsna, eller ock deraf att skogssegare gjort upp mindre välbetänkta skogsafverkningskontrakt, hvarifrån de nu ville blifva fria. Jag skall icke vidare uppehålla mig vid dessa påståenden. Endast det vill jag vid dem påminna om, att i öfrigt, under andra förhållanden, anser man att när menniskor anföra goda skäl för en åsigt eller ett åtgörande, det anses vara att behandla dem om ej mindre honnett, dock mindre delikat, ifall man säger: dessa skäl äro icke edra verkliga skäl, utan de verkliga skälen äro andra, dåliga. Men antag ock, att det står så illa till i Vesterbotten med dess landsting och de verkliga skäl detta haft för sina förnyade petitioner. Hvad som deremot *icke* är åtminstone mig veterligt, är att drängar från Vesterbotten, flera än som kunnat erhållas, behöfts, eller att ofördelaktiga och okloka afverkningskontrakt der ingåtts af revierförvaltarna i Vesterbotten, af Konungens Befallningshafvande, af Skogsstyrelsen, hvilken har sitt säte i Stockholm. Alla dessa hafva likväl, oberoende af priset på drängarne samt af skogsafverkningskontrakt, tillstyrkt Norrbottenslagens utsträckning till att gälla äfven för Vesterbotten. De måste då åtminstone hafva andra skäl, förmodar jag. För min del håller jag mig, vid betraktande af hela denna sak, hellre till fakta, än till underskjutna motiv hos de handlande, och faktum är, såsom redan af en representant från Vesterbotten här blifvit anmärkt, att ehuru egennyttan och den enskilda fördelen i en angelägenhet, sådan som den ifrågakvarande, onekligen ega mycket att betyda eller utgöra starka frestelser, har icke desto mindre en enhällig anhållan, låt vara af den lagliga representationen för länet och icke af några andra, upprepade gånger uttalats till förmån för Vesterbottens och fäderneslandets bästa. Det är i denna anhållan invånarne der dock icke skulle få sin vilja fram, utan ovilkorligen nödgas bibehålla en frihet, som de sjelfve önskade få inskränkt.

Den andra synpunkt, från hvilken argument mot Lag-Utskottets betänkande under diskussionen blifvit hemtade, är synpunkten af det allmännas, statens intresse, och en högt ärad talare har från denna synpunkt nyss här anfört skäl, som då de

väl sagda orden uttalades, syntes mig — jag nekar icke dertill — vara af öfverväldigande betydelse. Icke desto mindre måste jag upprigtigt uttala, att vid närmare begrundande af dessa skäl, de föreföllo mig hvila på en förunderlig synvilla hos den ärade talaren. Han har emot den föreslagna lagen förnämligast yrkat att man icke bör göra undantagslagar annat än vid yttersta nödfall, ty det vore en farlig väg man då komme in på, och deraf drog han den slutsats, att den nu föreslagna lagen borde afslås. Jag ber att härvid få anmärka, att vid all lagstiftning regeln, icke undantaget, är att verka för åstadkommande af skydd för hvars och ens frihet inom de gränser, denna frihet kan stå tillsammans med alla andras frihet och med statens eller det helas, och en sådan af lagen begränsad och sanktionerad frihet är hvad som kallas rättighet. Ty en juridisk rättighet måste för att såsom sådan existera af staten sanktioneras, och statens första uppgift, dess uppgift såsom rättsanstalt, består just i att vid de enskilda, motsatta och med hvarandra kämpande intressena och deras konflikt mot hvarandra framträda såsom ordnande och friheten begränsande makt, enligt nyss nämnda grundregel, ingalunda blott undantagsvis eller såsom undantag. Men väl är att märka, att vid denna begränsning af de enskilda intressena och friheterna, hvilken den publika makten genom rättslagarne har att sätta, denna makt icke har att inskränka sig till afseende blott på det närvarande ögonblicket eller de nu existerande individerna, utan den har lika väl att göra begränsningen med afseende på den närvarande generationens förhållande till de kommande generationerna. Jag kan för min del med hänsyn till nyssnämnda anmärkning alltså ej säga annat, än att för mig förefaller det såsom om vid ifrågasvarande lagförslag vore fråga om *regel* för all lagstiftning, nemligen att gifva ett stadgande om rättsförhållanden emellan nutiden och framtiden, men icke om någon undantagslagstiftning.

Vidare har samme ärade talare sagt, att statens enhet skulle äfventyras genom olika lagar för olika delar af densamma, sådana som den nu föreslagna. Jag ber med anledning deraf blott att få påminna om hvad som redan förut blifvit yttradt i detta afseende, nemligen att, i synnerhet uti ett vidsträckt land med olika klimatiska och öfriga förhållanden, ekonomiska lagar ofta *måste*, om de skola fylla sitt ändamål, blifva olika för särskilda delar af landet. Derjemte vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att statens enhet icke är en enhet utan mångfaldig och individuel olikhet, utan fastmera innefattar en sådan, är en enhet i och af mångfald. Dermed följer, att då sjelfva naturen anvisar behovet af olikheter, sådana också kunna få existera, såsom rätt och lag, och detta utan fara för enheten i och af det hela.

Komma så de under diskussionen framställda bevisen, af allehanda art, för olägenheterna, svårigheterna, ja obehöfligheten af den föreslagna lagen, bevis, hvilkas skarpsinnighet jag beundrat. Man har sålunda, och för att i nämnda afseende blott anföra ett exempel, visat ingenting mindre, än att ingen öfverdrifven skogsafverkning, ingen skogssköfving finnes uti Norrland, jemte flera

*Den s. k. Norrbotten-
lagens
tillämpning i
Vesterbotten.
(Forts.)*

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

dylika öfverraskande påståenden, som vi här hafva fått höra. Visserligen har skogskomitén användt år för att pröfva huru med skogsbeståndet och afverkningen i Norrland förhölle sig; invånarne uti Vesterbotten, som lefvat der år ut och år in, hafva visserligen genom sin representation pröfvat saken och yttrat sig deröfver; likaledes Konungens Befallningshafvande på stället och revierförvaltarna, alla efter åratals bekantskap med förhållandena och erfarenhet, och de hafva samtliga kommit till det resultat, som de i kraftiga och åskådliga framställningar uttalat, att skogsköfvingen inom länet pågår i en för framtiden högst oroväckande grad. Sådan tid, dylika besvärliga undersökningar på ort och ställe behöfvas ej här. Inom de fyra murarne af denna Kammare hafva vi, på en liten qvart hört med siffror och bevis afgjort, att i Vesterbotten öfverafverkning och misshushållning med skog *ej finnes*. Metoden är ej obekant, åtminstone ej för mig; den består i hvad som inom vetenskapen kallas "construction a priori". Man proklamerade en tid uti vissa vetenskaper, att man för vinnande af vetande aldeles icke behöfde känna de faktiska förhållandena, erfarenheten var onödig, man blott bevisade huru det *måste* vara, eller hvad som *icke kunde* vara möjligt; och onekligt är, att härvid ofta ett glänsande skarpsinne bragtes i dagen. Flera talare i denna Kammare hafva nu förtgått på samma bana för att belysa den fråga, som sysselsätter oss, och jag betvivlar ej att deras anföranden äro förtjenta af samma nyss nämnda loford, som kommit den konstruktiva metoden i vetenskaperna till del. Dock bör jag, beträffande denna metod, ej fördölja en omständighet: ingenting har, såvidt jag vet, till den grad dekrediterat de vetenskaper, i hvilka den användts, som just denna mycket berömda "construction a priori". Hvad mig angår, så har jag med uppmärksamhet följt de här presterade bevisen. Likaledes har jag mycket noga tagit del af den broschyr, som signaturen "W—n" gifvit oss om Norrlands natur och förhållanden. Men jag måste erkänna att jag är tillräckligt stark uti min tro på erfarenheten och på fakta för att ändå tillmäta ännu större vikt åt de omdömen, som uttalats af personer, hvilka hafva längre eller ständigt erfarenhet af förhållandena, och till dem räknar jag invånarne på stället, samt den styrelse, som har till konstant uppdrag att öfvervaka och hålla uppsigt öfver skogsförhållandena i hela landet. Och hvad särskildt beträffar den bevisade omöjligheten af öfverafverkning af skog i Vesterbotten, så hafva ej ens dessa bevis förbluffat mig: jag har för ofta, uti andra ämnen, läst att det och det vore omöjligt, under det att en beklaglig verklighet har kommit efter och visat mig motsatsen.

Kongl. Maj:ts nädiga svar på Vesterbottens läns landstings anhållan har också blifvit anfördt såsom skäl för ett afslag å nu föreliggande förslag. Jag vill med anledning deraf fästa uppmärksamheten på att detta Kongl. svar är svar på landstingets anhållan att Kongl. Maj:t ville i nådig proposition till Riksdagen föreslå, det Norrbottenslagen äfven skulle antagas såsom gällande för Vesterbotten. Jag tror, att man bör skilja emellan om Kongl. Maj:t förklarar sig

vara emot ett lagförslag — låt vara att det kommer från ett lands-
ting — och om Kongl. Maj:t har förklarat, att han vid ett sådant icke
vill taga initiativet inför Riksdagen. Det är två saker som icke äro
precist desamma, och jag tager mig friheten att här hålla mig till
Kongl. Maj:ts uttryckligen förklarade afsigt med sitt nådiga svar,
utan att dervid våga förutsätta annat eller mera än hvad Kongl.
Maj:t sjelf angifvit. Jag skulle icke heller finna det oförklarligt,
ehuru jag icke skall inlåta mig på några gissningar härom, att
Kongl. Maj:t kunde vilja bifalla en af Riksdagen antagen lag,
utan att dock sjelf vilja föreslå Riksdagen en sådan. Jag skulle
också kunna anföra några skäl för min tro att — såsom äfven
af ordalagen synes — meningen med Kongl. Maj:ts svar är den
nämnda; det förefaller mig såsom om de skäl, som Kongl. Maj:t
för sin vägran anfört, vore af något egen beskaffenhet, om de
verkligen skulle beteckna, att Kongl. Maj:t vore emot sjelfva den
begärda utsträckningen af Norrbottenslagen till att gälla äfven
för Vesterbotten. Om man t. ex. — enligt det första bland de af
Kongl. Maj:t för nådigt afslag å Vesterbottens-petitionen anförda
grunder — säger: öfverdrifven skogsafverkning är ett ondt;
nu har ett län begärt att blifva befriadt från detta onda;
ergo bör intet län blifva fritt derifrån, så är det en slutsats,
som jag icke tror att Kongl. Maj:t vill draga. Helt annat är det,
om man resonnerar såsom herr W—n gjort i sin broschyr och
äfven en talare här yttrat, att det är en stor fördel uti att
skogsafverkning sker och sker uti stor skala, dels derföre att
arbetsprisen sålunda höjas uti de orter, der sådan afverkning på-
går, och dels äfven derföre att ju mera man tager bort af
skogen, desto mindre blir det kvar, ju mindre det är kvar desto
dyrare blir skogen, och ju dyrare den blir, desto bättre kommer
man att spara derpå. Ty med detta resonnement är det visser-
ligen helt naturligt att sätta sig emot den af Vesterbottningarne
begärda utsträckningen af lagen äfven till dem: herr W—n vill
dervid sätta sig emot att den olyckan skulle drabba Vesterbotten,
att arbetarne der ej finge god förtjenst och tillika att skogen der-
städes blefve förödd, just i följd af det laga förbudet att föröda
den. En annan fråga är visserligen den om det nämnda resonne-
mentet sjelft håller streck. Det är nemligen annars känt och
erkänt, att t. ex. ingen förträffligare metod finnes att rensa landet
från skog, än att draga fram jernvägar öfverallt der skog finnes,
ty då stiga trävaruprisen, och då går åt äfven hvad som annars
icke lönat sig att afverka. Detta är ju också naturligt, ty huru
roligt det än må vara att tänka, att om en 200 år ens efterkom-
mande hafva god skog, ifall jag sparar den, så är det dock kanske
för mången, synnerligen om han är i behof af penningar, af ännu
större intresse att tänka: att han behöfver taga ej blott $\frac{1}{200}$ -del
af skogen ärligen, för att behålla den vid bestånd, utan att han bör
taga hela skogen och sälja den på en gång, hvilket onekligen
också blir betydligt större hjälp för en mager kassa.

Slutligen har man anfört såsom skäl mot att antaga denna
lag äfven för Vesterbotten, dels att den icke vore tillräckligt

*Den s. k. Norr-
bottenslagens
tillämpning i
Vesterbotten.
(Forts.)*

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

pröfvad och att man icke egde nog erfarenhet om dess verkningar, dels att lagen vore olämplig. Om det vore fråga om att förändra en nyss antagen lag, skulle jag finna det förstnämnda skälet förklarligt nog, ty det kunde ju då vara fråga om ett mer eller ett mindre af lämplighet, som kunde vara att tänka på. Men här gäller det ju blott att utsträcka *tillämpningen* af en lag, som redan *är* antagen. Har man då väl antagit den utan föregående pröfning, utan skäl? Så illa vill jag icke tänka om Riksdagen.

Hvad åter beträffar lagens påstådda olämplighet, så har man, för att ådagalägga denna, hufvudsakligen yrkat, att kontrollen öfver lagens efterlefnad skulle blifva svår, om icke omöjlig. Det är dock besynnerligt, att skogsstyrelsen tillstyrkt först Norrbottenslagen och sedermera dess tillämpande för Vesterbotten; likaså Konungens Befallningshafvande i båda länen; ja landshöfvingen, eller en f. d. landshöfding i Norrbottens län, var motionär i Norrbottenslagen. Dessa myndigheter böra dock väl kunna hafva förmåga att bedöma frågan om möjligheten af att tillämpa lagen; ty icke får man förutsätta, att Kongl. Maj:t tillsatt embetsmän, som icke skulle begripa saken bättre, lika litet som att de skulle föreslå en lag, som vore omöjlig att bringa till verkställighet.

Jag skall nu icke längre upptaga Kammarens tid. Att Andra Kammaren redan antagit Utskottets förslag, torde vara för denna Kammare bekant. Jag anser visst icke denna lag vara något ideal af lag; just till följd af dess ofullständighet för sitt ändamål, skogens skyddande, kan utan tvifvel mycket vara att emot densamma anmärka, och invändningar mot den kunna lätt framställas på det sätt, att den ene framdrager ett stadgande, som han tycker vara bäst för skogens skydd, den andre ett annat — af sådana, som i en verkligt fullständig skogslag tvifvelsutän *alla* skulle kunna igenfinnas. Då nu likväl Riksdagen antagit denna lag för Norrbotten, oaktadt samma invändningar då äfven emot densamma framställdes, samt landstinget i Vesterbottens län itereradt och enhälligt begärt dess utsträckning äfven till det länet och alltså, liksom förut Riksdagen i afseende på Norrbotten, ansett den lämplig, finner jag för min del ingen våda uti att antaga lagen såsom gällande äfven för Vesterbotten. Att Kongl. Maj:t vanligen bäst kan göra och framlägga lagar, är jag den förste att erkänna; men när nöden är stor och man icke får någon lag eller något förslag till sådan från Kongl. Maj:t, så blifva, vare sig Riksdag eller landsting, ju tvingade att sjelfva försöka åstadkomma ett sådant förslag. Man får väl på detta sätt måhända icke det bästa, men man får dock något, och något är likväl bättre än intet. För min del anhåller jag alltså vördsamt om bifall till Utskottets förslag.

Herr Carleson: Efter det yttrande, Herr von Ehrenheim afgifvit, har jag föga att tillägga. De som här förorda lagen, synas antaga, att den innehåller något annat och vida mera, än deruti verkligen förefinnes. Af lagens 8 paragrafer innefatta ju de 7 senare endast bestämmelser om tillämpningen af den första,

och i denna finnes hvarken förbud eller ens minsta hinder för skogsegaren att förstöra sin skog så mycket han behagar. Han får fortfarande såsom hittills nedbränna den för beredande af mulbete och kan fullkomligt ödelägga skogsmarken utan åliggande att åter göra den skogbärande då den endast dertill är tjenlig. Lagen innefattar ett förbud för skogsegare att i form af rundt biladt eller sågadt virke skeppa till in- eller utländsk ort sådana barrträd, som hänföras till undermåliga och blifvit huggna utan särskildt tillstånd och utstämpling; men tillåter honom att på hvad annat sätt som helst, t. ex. genom flottning, bortskaffa det huggna hvarth han behagar. Lagen förbjuder skogsegaren att inom en sâginrättnings ganska inskränkta område upplägga undermåligt virke af förenämnda beskaffenhet, men tillåter honom att i närheten af sågverket upplägga samma virke till försâgning vid passande tillfälle och ställer det försâgade under skydd af andra paragrafens första moment. Lagen förbjuder hemmansegaren sjelf att, utan särskildt utverkadt samt med kostnad och besvär förbundet tillstånd, för sitt oundgängliga husbehof använda af hemmanets egen skog sådant undermåligt virke, som han måste låta försâga annorstâdes än vid gården. Det är ett stadgande, som uppenbarligen är ofantligt lätt att kringgå och nästan alldeles omöjligt att öfvervaka, helst lagens efterlefnad skulle ensamt för Westerbottens län kräfva en skogsbetjening lika talrik som den, som nu finnes i någotdera af Svea eller Göta riken. En lag, hvars iakttagande beror på befolkningens godtycke, och som verkligen gör så stor inskränkning i eganderätten, som innefattas i första punkten af första paragrafen, synes endast egnad till att skapa lagbrytare, som icke kunna åtkommas, och den är säkerligen mera egnad att till sådana lagbrytare än till goda skogshushållare uppfostra landets befolkning. På grund för öfrigt af de skäl, hvilka hindrat Kongl. Maj:t att till Riksdagen framställa något förslag om lagens antagande för Westerbottens län, förenar jag mig med dem, som yrka afslag å Utskottets förevarande hemställan.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten. (Porta.)

Herr Bennich: Jag har för ett par år sedan varit i tillfälle att afgifva ett officielt utlåtande i anledning af förslaget till skogslag för Norrbotten, som man nu vill göra gällande äfven för Westerbotten. I detta utlåtande, som meddelades vid Särskilda Utskottets betänkande vid 1874 års riksdag, sökte jag, utan något syfte för öfrigt, att specielt gagna eller motarbeta Norrbottens intressen, ådagalägga de uppenbara olägenheter, som skulle följa af en så beskaffad lag, som den för Norrbotten föreslagna och sedermera antagna. Ett år har sedan lagen blef gällande förflutit, och den erfarenhet, jag under denna tid erhållit, har icke jäfvat min förut uttalade åsigt derom, att tillämpningen af lagen skulle nödvändigt medföra mycket stora olägenheter och besvärligheter, utan att i någon jemförlig mån gagna de intressen, man sökt med lagen befrämja. Jag har till och med från samma personer och samma myndigheter, som den tiden lifigt påyrkade lagens antagande, fått höra bittra klagomål öfver att lagens efterlefnad kontrollerades.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

De vilja icke vidare underkasta sig de vilkor, under hvilka lagen tillkom och som de sjelfva föreslogo vid dess utfärdande. Så har det befunnits i Norrbotten, oaktadt året 1875, såsom Herrarne veta, icke var gynnsamt för sådana träkonjunkturer. Hade åter en stark export varit i fråga, så är otvifvelaktigt att svårigheterna vid lagens tillämpning skulle hafva känts i mycket högre grad tryckande. Nu vill man utsträcka detta till Vesterbotten, och jag är öfvertygad om, att, i samma mån man utsträcker denna lag, skola olägenheterna i fråga om kontrollen komma att kännas mera tryckande. Man har här på mångfaldiga skäl, som det nu är något sent att upptaga, förfäktat nödvändigheten af en lag, så beskaffad som denna. För min del tror jag, att det kan vara väl behöfligt, och i hög grad önskligt att vi få en statsman, som en gång tager hand om skogslagstiftningen och bringar den till ett för landet önskligt slut, men en så beskaffad lag, som nu föreslagits, är ingalunda tillfredsställande. Hvad man verkligen vill åstadkomma med denna lag, derom är jag icke fullt säker. Den förhindrar icke afverkning; den tvärtom gör skogen värdelös der den står, och föranleder dertill, att personer, som skulle vårda sin skog, om de finge något för den, upphöra att göra det, då de icke kunna realisera den. Det är en af följderna af denna lagstiftning. En talare från stockholmsbanken yttrade såsom ett bevis på den oerhörda skogssköfning, som pågår, att, enligt meddelande af en mycket trovärdig person, från endast Skellefteå hamn skulle under år 1875 exporterats öfver en million sparrar. Jag har officiellt utdrag af tulljournalerna för hela Vesterbottens län, hvaraf framgår att hela exporten år 1875 inskränkte sig till 332,000 sparrar. Sådana äro de uppgifter, som meddelas under hand från trovärdiga personer, och på hvilka man vill, att Riksdagen skall bygga sina beslut. Hvad är i sjelfva verket en export af 332,000 sparrar från ett så stort och skogrikt län? I det utlåtande, jag talade om för en stund sedan och som jag afgaf år 1874, visade jag, att hela denna export af ungskog ej motsvarar mer än $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{4}$ af den kubikmassa ved, som Stockholms stad bränner upp under ett år. När man får se dessa stora staplar af träid vid hamnarne, baxnas man och påstår att skogen förödes, men man betänker icke att vid jernhandteringen uppbrännas mycket större massor af skog såsom kol. Om vi onödigtvis hafva en lag om stängselskyldighet, som föranleder förstörande af femtio gånger mera skog än hela exporten, det fästa vi oss icke vid, men det som exporteras och som man får betaldt för, det är det, som faller i ögonen. En mycket snillrik man, representant för ett af de norra länen, för öfrigt bosatt i Upsala, roade Kammaren nyss med hvarjehanda framställningar. Jag vågade icke inlåta mig i någon vidlyftig diskurs med honom. Bland annat anförde han, att det att Kongl. Maj:t vägrat aflåta proposition på lagens antagande för Vesterbotten såsom förut för Norrbotten, vore något helt annat, än att Kongl. Maj:t skulle underkännt lagens värde. För min del antager jag för alldeles gifvet, utan att känna regeringens tankar i det fallet, att hade regeringen ansett tiden vara

inne och grunden i denna lag egnad att äfven tillämpas på Westerbotten, så hade Kongl. Maj:t säkerligen ej undandragit sig att taga initiativ och framlägga en proposition derom. Man har åberopat ortmyndigheternas framställningar. Landsting och enskilda personer från Westerbotten hafva begärt lagens antagande. Jag respekterar ortmyndigheternas framställningar rätt mycket, äfvensom de opinioner, som i särskilda orter kunna göra sig gällande, men något absolut förtroende vill jag icke fästa vid deras önskingar. Det skulle mycket väl, i synnerhet under en numera förfluten tid, kunnat inträffa och jag tror att det äfven har inträffat, att en ort, som nu har sitt eget landsting, t. ex. Norrköpings stad, kunde petitionera om förbud för införsel af kläden, under förberärande, att de eljest icke kunde berga sig. Skulle då Riksdagen säga: här har Norrköping begärt förbud för införsel af kläde, och hvarföre skulle vi neka dem det? En annan ort, t. ex. Göteborg, kunde säga: gif oss frihandel, det behöfva vi. Så går det, om vi skola lagstifta för olika delar af riket efter hvad opinionerna på den ena eller andra orten begära. Jag tror att vi måste se på andra förhållanden. Det är sant, att man icke kan a priori konstruera, utan måste rådfråga erfarenheten, men man saknar väl icke erfarenhet därför, att man icke är bosatt i Westerbotten? Man kan väl derförutan hafva erfarenhet om hvar det tager vägen med skogslagstiftningen. Jag tror att det kan bevisas, att det finnes orter i Sverige, som aldrig exporterat en pinne, men med förträfflig skogsmark, der det dock icke finnes någon skog mera just därför, att skogen icke haft något värde. Skogsegarne sköfva den; hvarföre? jo därför, att de hellre vilja hafva bete för några kreatur, än en skog som icke gifver någon afkastning. Skogen börjar dock få värde äfven i Westerbotten, och det ju mera kommunikationerna utvecklas. I samma mån skogen får värde, hushållar man bättre med den, hvilket deremot icke befordras, genom en sådan lagstiftning som den ifrågavarande. För min del får jag till följd af de betänkligheter jag hyser vid och de olägenheter jag anser uppstå af lagens antagande, på det bestämdaste afstyrka bifall dertill.

Herr Asplund: Då man får ordet i en så sen timma som denna, är det en skyldighet att inskränka sitt yttrande till det minsta möjliga. Det är dock ur ett par synpunkter, som jag anser frågan ännu behöfva i någon mån skärskådas.

Man säger, att i samma mån, som skogen får värde, kan den räkna på värn. Detta har blifvit ett slagord; men det kan behöfva undersökas om det verkligen håller streck, att då skogen får högre värde, skogsegaren tager bättre vård om den. Visar erfarenheten detta? Gå vi till de trakter icke blott i vårt land, utan äfven i andra länder, der så mycken sköfving egt rum, att icke någon skog mera finnes, har denna sats derstädes gjort sig gällande? Hvarför då icke på Island och Jutlands vestkust med flera orter, der skogen är fullkomligt sköfjad? Kan det nekas, att skogen der steg i värde, i samma mån tillgången derpå förminskades? Det

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Westerbotten.
(Forts.)

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

är ju öfverensstämmande med handelns vanliga lag; men om denna lag nu tillämpas på de isländska förhållandena, började man att der så skog, då den fick större värde? Nej! det gjorde man icke. Detta visar den sorgliga, den nakna verkligheten.

Beklagligtvis sammanblandar man förhållandena i de nordliga och de sydliga delarne af vårt land. Man kan icke, stödd på erfarenheten i de senare, komma till samma slutsats med afseende på de förra. Såsom ett slående bevis på origtigheten af den grundsats, man nu söker göra gällande i fråga om skogslagstiftning för Vesterbotten, att nemligen värdet framkallar vård, förefaller mig det obestriddliga förhållande, att denna grundsats icke vunnit tillämpning på de trakter, der skog i följd af verkställd sköfving numera icke finnes och icke kan genom plantering åstadkommas. Sedan skogen väl blifvit utrotad, är det nemligen å vissa orter för sent att odla den, ty der växer då icke mera någon skog. Det visar framför allt Jutlands vestkust. De ytterst kostsamma ansträngningar, man gjort för skogens återväxt derstädes, hafva varit fruktlösa. Det är detta man vill förekomma i Norrland. Det är, jag upprepar det, en olycklig villfarelse af södra och mellersta Sveriges skogsegare att anse sig på grund af erfarenheten från sina trakter kunna bedöma förhållandena deruppe och att på grund häraf förfakta en grundsats, som *möjligen* kan ega sin tillämpning på förhållandena hos dem, men *helt visst icke* skall göra sig gällande i Vesterbotten förr, än när skogarne äro så sköflade, att förhållandena göra en återplantering omöjlig.

Jag frågar vidare: hvarföre tillämpas icke en liknande grundsats i alla andra fall, der lagstiftaren ansett nödigt göra inskränkningar i eganderätten eller det fria utbytet. Hvarföre sättes den, som icke väl sköter sin egendom, under förmyndare? Man borde ju, med tillämpning af den ifrågavarande grundsatsen, kunna resonera sålunda: I den mån en person förstör sin egendom, får återstoden för honom ett högre värde och med det högre värdet följer en bättre vård. Ergo är förmyndarevården i detta fall öfverflödig. Jag skulle kunna anföra flera sådana exempel, men jag får icke inlåta mig på en fullständigare utredning härutinnan.

Om man antager den ifrågavarande lagen, säger man vidare, skall det verka förhöjning af priset å skogsprodukter i Kalmar län och annorstädes, dit en större efterfrågan på virke, i följd af inskränkningen i Vesterbotten, komme att vända sig. Nåväl! Hvad fara ligger då deri? Man påstår ju, att det just är det stegrade värdet, som är nyttigt för skogens skydd. Skogsegare i dessa orter få ju högre pris på sin pitprops och sina sparrar. Det borde ju således vara i dubbelt hänseende fördelaktigt. Nu påstår man deremot, att det vore för dessa orters skogsvård menligt att i Vesterbotten införa Norrbottenslagen. Häri ligger således en motsägelse som icke låter sig förklara.

Jag skall inskränka mig till att taga upp blott *en* ytterligare sida af saken och dermed sluta. En talare förebrådde en motståndare, att han fäste sig vid konsekvensen så, att Första Kamraren, som antagit lagen för Norrbotten, också borde bifalla dess

utsträckning till Westerbotten. Denne talare återopade härvid, att Första Kammaren år 1874 motsatte sig lagens utsträckning till Westerbotten. Olyckligtvis för den talaren är detta ett misstag. Särskilda Utskottet, hvilket jag hade äran tillhöra såsom ledamot, hade i en punkt föreslagit, att denna särskilda lagstiftning med de jemkningar, som kunde af ortförhållanden påkallas, måtte af Kongl. Maj:t förklaras gällande äfven för ett eller flera af de öfriga norrländska länen, såvidt derom af vederbörande landsting gjordes framställning. Derom uppstod en mycket långvarig diskussion, men slutet blef, att Första Kammaren med 34 röster mot 20 antog denna punkt i Utskottets betänkande, hvarigenom till Kongl. Maj:t öfverlemnades, att, då landstinget i Westerbotten inkom till Kongl. Maj:t och begärde lagens utsträckning till Westerbotten, Kongl. Maj:t derom kunde förordna. Andra Kammaren afslog emellertid punkten. Jag hoppas således, att återopandet af konsekvensen skall något betyda i denna Kammare. Om Första Kammaren 1874 ansåg lämpligt att utsträcka norrbottenslagen till Westerbotten, så borde man med skäl kunna förvänta att Kammaren skall göra det nu också; och jag kan ej rätt förstå, hvarföre man så ihärdigt motsätter sig denna konsekventa åtgärd, hvartill man jemväl manas af alldeles likartade förhållanden inom de begge länen. Man säger, låt oss pröfva norrbottenslagen, innan vi vidare utsträcka dess tillämpning. Jag antager, att Första Kammaren pröfvade norrbottenslagen, innan den antogs; och dermed är väl den erforderliga pröfningen gjord. Man talar om terrorism och agitationer. Jag vill icke inlåta mig på en närmare undersökning, huruvida Westerbottens läns enhälliga och tre gånger upprepade anhållan att få denna lag är framkallad af någon terrorism; men jag vågar betvifla det. Deremot har jag klart för mig, att det finns en terrorism, som agiterar i frågan nu. Man hyser sjelf och söker hos andra väcka en fruktan för lagens än vidare utsträckning. Se der i min tanke egentliga orsaken dertill, att det mellersta och södra Sveriges representanter hafva en verklig obenägenhet att bifalla den nu ifrågakarande utsträckningen. Det är en obehöflig fruktan; denna norrbottenslag kan icke blifva lämplig för sydligare orter, än Westerbotten, möjligen också för något af de andra norra länen. Dessutom har man väl tillräcklig motståndskraft, då det gäller ens eget skinn, och derföre bör icke en sådan fruktan menligt inverka på den nu föreliggande frågans lösning. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr de Maré: Den ärade talaren från Jemtland, som så lifligt framstälde de fördelar, som skulle komma Vesterbotten till godo, om ifrågakarande lag blef till denna provins utsträckt, fäste sig vid ett misstag, som den ärade talaren från Göteborg begick då han yttrade, att det var Första Kammaren, som afslog det Särskilda Utskottets hemställan att till Kongl. Maj:t öfverlemnades att förordna om Norrbottenslagens utsträckning till Vesterbotten, derest landstinget derom gjorde anhållan. Ett ofrivilligt misstag

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Dens. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

kan lätt begås, men då det blir strängt bedömdt, så skulle man kunna vänta, att den talare, som så hårdt fält domen, icke själf begick något misstag. I slutet af sitt anförande låter han oss dock höra, att Första Kammaren år 1874 pröfvade Norrbottenslagen innan den antog densamma. Jag var då, såsom han, ledamot af Kammaren och det Särskilda Uskottet och jag vågar bestämdt påstå, att någon pröfning icke föregick antagandet af Norrbottens lagens första §. Det skedde i en bråd vändning och till lika mycken förvåning för honom och dem, hvilka önskade dess antagande, som för dem, hvilka lika med mig önskade dess förkastande och hoppades ett afslag af denna Kammare. Sedan denna paragraf var antagen, ville icke Kammaren förkasta de andra paragraferna, sannolikt af en måhända skyldig aktning för sig själf. Emellertid tillåter jag mig aldeles bestämdt påstå, att någon pröfning icke föregick lagens antagande i denna Kammare. Vidare har han tillåtit sig att begå det lilla misstaget, att anföra den *enhälliga* opinionen inom provinsen såsom skäl för bifall till Lag-Utskottets tillstyrkan af denna lags antagande för Vesterbotten. Han glömde nemligen, hvad kort förut af en talare blifvit upplyst, att två högst betydliga namngifna kommuner petitionerat att *icke* få lagen antagen. Den absoluta enhälligheten tål således vid en smula justering. Det skäl, på hvilket man emellertid här synes mest vilja fota en förhoppning om bifall till Lag-Utskottets föreliggande betänkande, är denna, såsom man anser, så enhälliga opinion i Vesterbotten. Jag tillåter mig icke betvifla att en sådan rätt allmän der fins, men nog vore det möjligt att den är något tillkonstlad. Det låter nemligen tänka sig, att stora sågverksegare funne för sig fördelaktigt att alla träd i länet finge växa tills de kunde lemna grofva plank; eller kunde det icke vara möjligt, att en oförsigtig skogsegare, som sålt afverkningsrätten på sin skog under visst antal år utan att iakttaga den försigtighet, som på senare tider lärer iakttagas, att icke träd under viss storlek får afverkas, funne det fördelaktigt om en lag mellankomme, som förhindrade afverkningen af undermåligt virke, så att den sålda skogen i stället finge växa och således komma tillbaka till egaren vid den bestämda afverkningstidens slut. Det skulle slutligen vara möjligt, att invånarne i städerna kunde tycka det vara fördelaktigt, om afverkningen något minskades af de mindre träd, som vanligen användas till ved och den prisstegring därför, som på de senare åren egt rum, derigenom måhända förekommas. Om man lägger tillsammans alla dessa tre intressen, så låter det kanhända förklara sig, att landstinget enhälligt önskat att få en sådan lag utsträckt till provinsen; ty, om jag icke misstager mig, består den del af befolkningen i Vesterbotten, som har rättighet att välja landstingsmän, hufvudsakligen af sågverksegare, skogsegare och stadsinnevånare. Resten af Vesterbottens läns invånare, som ega så mycket att de kunna deltaga i valet af elektor för landstingsmannaval, torde vara temligen lätt räknade. Om man således antager att landstingets beslut tillkommit på grund af *denna* allmänna opinion i Vesterbotten, tror jag att man, med all aktning

för denna opinion i öfrigt, derpå icke får fästa alltför stort afseende. Här har för resten blifvit af så många talare upplyst, hvilken verklig obetydlighet dessa sparrar, som spela en så stor rol, i sjelfva verket är, jemfördt med den skogsafverkning, som sker i och för förbrukningen af kol vid ett eller annat jernverk, och huru lätt vore att i ett par af nutidens masugnar använda samma kubikmassa trä, som nu exporteras i form af sparrar från Vesterbotten, samt huru liten denna kubikmassa är mot hvad i Stockholm eldas upp årligen, så att det torde icke kunna förnekas, att det är att se spöken på ljusa dagen, om man tror, att den skogsafverkning för sparrar, som nu eger rum, innebär fara för att verklig skogsbrist skulle komma att ega rum. Är skogsarealen i Vesterbotten så stor, som uppgifves, och som ingen tillåter sig att betvifla, och är det sant, att man icke kan med fördel afverka för export finare timmer annat än utesfetter stränderna af de flottbara elfvarne och några mil på sidorna derom, då antager jag för visst att någon egentlig skogsbrist icke kan uppkomma genom afverkning af det så kallade undermåliga virket. Slutligen är jag öfvertygad att, om slik undantagslagstiftning skulle fortfarande antagas provins efter provins, blefve det slutligen ett sådant oefterrättlighetstillstånd att de, som nu vilja genomdrifva denna lags antagande för Vesterbotten, säkert skulle önska att så icke skett. På dessa skäl röstar jag för afslag å Lag-Utskottets förslag.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Herr Ribbing, Carl: Det har redan af föregående talare och synnerligen af en talare från upplandsbänken blifvit uttryckt, huru viktigt det är, att man vid all lagstiftning noga aktar sig för att lagen göres så, att den kan kringgås. För min del anser jag att här är en fara å färde i detta fall. Det har också af en ärad talare från kalmarbänken blifvit citeradt från Norrbottenslagen, huru som man verkligen icke skulle kunna kontrollera afverkningen. Jag skall bedja att till hvad som då nämndes få lägga att jag tror att det blir alldeles omöjligt att kontrollera dessa afverkade träd, då det i andra momentet af 2:dra § nämnes att: "af träd, som lemnar mer än en sågstock, må trädets öfre del eller toppstocken ej hänföras till undermåligt virke och såsom sådant tagas i beslag, der det tydligen visar sig eller ådagaläggas, att det virke är taget af träd, som ej är undermåligt, eller af träd, som är med vederbörligt tillstånd för skeppning eller sågning afverkadt." För min del tror jag, att det i de flesta fall blir alldeles omöjligt att säga, om trädet är en toppstock eller en rotstock. Då man för resten i afseende på skogshushållning söker att gå öfvertygelsens väg, och jag för min del alltid hållit före att denna inre norm för människans handlingssätt, isynnerhet då fråga är om ekonomisk lagstiftning, är den bästa och säkraste vägen, och då, genom på senare tider inrättade skogsskolor, anstälde skogsingenjörer och dessutom högre pris på skogen, öfvertygelsen att dermed måste på bättre sätt hushållas, vunnit i styrka, så kan jag icke tro att det är skäl att antaga en lag sådan som

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten. (Forts.)

denna. Det har sagts, att denna lag vore dock något och något är bättre än intet, men om lagen är sådan, att den kan kringgås, tror jag att detta något är sämre än intet. Jag kunde hafva mera att tillägga, men då timman är sen och man säkerligen vill hafva frågan snart bragt till slut, så inskränker jag mig att yrka afslag å förslaget.

Herr Wallenberg: Med den ärade talaren på kalmarbänken i hans skildring af hvad som kan vara en möjlighet i afseende på motiven till den opinionsyttring, som Vesterbottens landsting afgifvit, instämmer jag. Jag tror han har rätt, och då kan det icke skäligen begäras, att jag skall instämma med den ledamot på stockholmsbänken, som sagt att derföre att ett landsting uttalat det och det, derföre skall Första Kammaren besluta i öfverensstämmelse med landstinget. Det är att nedsätta Första Kammarens beslutanderätt, och då behöfva vi icke hålla så långa öfverläggningar, om vi anse vår beslutanderätt så ringa. Jag ber att få fästa herrarnes uppmärksamhet på, att då det var fråga om exporttullarnes borttagande, som diskuterades rätt allvarsamt och långvarigt, så föregicks den frågan af en omständlig utredning, och ett af hufvudskälen, som anfördes för dessa tullars borttagande, var att kontrollen var så svår. Nu vill man införa exportförbud, som är mycket värre att kontrollera, utan att staten deraf får någon inkomst, endast kostnad och, jag vågar påstå, utan att staten deraf drager något motsvarande gagn. Det har blifvit yttradt af den yngre ledamoten från Jemtland, att här vore fråga om att utsträcka försöket med Norrbottenslagen äfven till Vesterbotten, och det, sade han, vore väl icke så farligt. Ja, det är ett vackert erkännande, att detta är ett försök. Han har äfven försäkrat att det icke kan komma i fråga att gå längre än till och med Vesterbotten. Derom tror jag icke han vet något, och säkert är, att, om den här frågan skall behandlas med sensationspolitik, så kan man icke bestämma hvart det leder. Lika säkert som att, om en sådan skogslag föreslogs för hela riket, herrarne icke skulle få ihop tio personer att votera för den samma, lika säkert kan antagas att man icke kan bestämma: der är gränsen i dag och der är den i morgon. Under för handen varande omständigheter bjuder verkligen klokheden att se tiden något an. Den ärade talaren på norrbottensbänken har behagat yttra, att han har en stark tro på erfarenheten. Jag är alldeles af samma uppfattning, men hvilken erfarenhet kan vinnas af en lag, som icke är mera än årsgammal? Det är svårt att få en stark tro på en så svag grund. Annu återstår en annan sak som ej får förglömmas, nemligen vårdslösheten med skogarne, och de åtgärder, som deremot böra vidtagas. Den är lika skadlig för skogens bestånd, som någon slags afverkning för afsalu. Jag går så långt, att jag tror att vårdslösheten är den skadligaste. Det är icke mer än ett år sedan vi fingo en lag, som efter tjugo års strider förklarade åverkan för hvad den verkligen är, nemligen tillgrepp. Vi behöfva väl se till hvad denna lag kan verka till

att motverka vårdslösheten. Jag tror den kan verka ganska betydligt. Många talare hafva anført ett skäl, som ej kunnat undgå att på mig göra intryck, nemligen att då man icke kan hindra dem, som förderfva och fara vårdslost fram med skogen, hvarföre skall man då hindra dem, som lagmessigt tillgodogöra någon del af skogen för att den skall lemna någon afkastning? Den yngre ledamoten från Jemtland har framdragit exempel från Island, men han får väl vara så artig att bevisa att det någonsin funnits duglig skog på Island. Men förrän han gör det, får han låta det argumentet fara. Jag hänvänder mig då med större tacksamhet till den äldre ledamoten från Jemtland. Han har med faktiska uppgifter och siffror slagit ned en sensationsnyhet i ett bref, som jag tror vara anonymt, om icke apokryfiskt. Jag yrkar afslag å Utskottets hemställan.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Herr Sjölund: Så vidt jag har mig bekant lär icke skogsförödelsen i allmänhet vara så stor inom Vesterbottens län, som man vill påstå och framhålla, på andra ställen än i närheten af lastageplatserna; men på längre afstånd derifrån eger en sådan skogsförödelse icke rum, enär en mindre sparre eller sågstock icke tål den dryga transportkostnaden, som vida öfverstiger varans värde.

Skulle förhållandet vara såsom en föregående ärad talare framställt att, utverkas ej förbud mot afverkning af ungskog, blir landet ödelagd, hvad vinnes då med att förbjuda försäljningen af vissa dimensioner träd, som äro skeppningsbara, när man tillåter svedjande, dervid det icke är nog med att man hugger ned ungskogen utan man bränner upp den jemte matjorden, hvaraf skogen har sin återväxt, hvilket jemväl ofta sker vid kolningar och dylikt, men detta hör man aldrig omtalas såsom skogsförödelse.

En föregående ärad talare har sagt, att, när Vesterbottens inbyggare i allmänhet äro ense och begärt föreliggande lagförslag — såväl Konungens Befallningshafvande som landsting, jägeribetjening och kommunalstämmorna hafva nemligen tillstyrkt det — så hyste talaren icke något betänkande att bifalla förslaget. Mig åter synes att, när Vesterbottens inbyggare så allmänt kommit till den öfvertygelsen, att det är skadligt att hugga och försälja ungskog, det då är öfverflödigt att lagstiftningen träder emellan. Den ärade motionären har sagt, att afsigten med föreliggande lagförslag är att motverka egennyttan, men efter hvad mig veterligt är, är frågan framkallad af egennyttan hos de större sågverksegarne, som anse att det lönar sig bättre att försåga en gröfre sågstock och försälja den deraf erhållna förädlade varan än en mindre och för att från marknaden utestänga de mindre träexportörerne, som handla med sparrar och virke af sådana mindre dimensioner. Hemmans- eller skogsegare, som försålt sina skogar med eller utan begränsad afverkningsrätt, hafva tänkt, att, blir det lagförbud emot försäljningen af mindre dimensioner träd, kunna dessa då stå kvar tills arrendetiden utgått. Krono- och jägeribetjeningen, som å sin sida funnit att i och med föreliggande lag-

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

förslag det för den blir en god affär genom erhållande af $\frac{2}{3}$ -delar utaf det i beslag tagna virkets värde, har sannolikt af denna anledning tillstyrkt förslaget. Jag har hört äldre män på de så kallade skogsbygderna berätta, att i forntiden måste de vid missväxtår fälla skogen, taga barken deraf och bereda den till bröd; nu hafva lyckligare förhållanden inträffat, när man får fälla skogen, forsla den till vattendragen, försälja den och dermed skaffa sig naturlig föda, och äfven derigenom skaffa sig tillgångar att utdika sina träsk, hvilket åter betydligt förbättrat klimatet och motverkat frost. Vi behöfva blott tänka oss, att de nordliga orterna blifva hemsökta af ett missväxtår. Den gröfre skogen är uthuggen. Man eger visserligen enligt detta lagförslag att tillkalla jägeribetjeningen för att stämpla hvad som af den mindre skogen kan och får afverkas. Jägeribetjeningens skyldighet är då att undersöka skogsskiftet. Frågas då, huru kan staten anskaffa tillräcklig jägeribetjening, då utsyningarne på hösten förekomma. Då nu dertill nöd inträffar, har icke skogsegaren rätt att fordra ögonblicklig hjälp med utsyningen, som dock säkerligen icke kan lemnas honom. Jag anhåller af dessa skäl om afslag å föreliggande förslag.

Många ledamöter hördes nu ropa på proposition.

Herr Brun: Jag vill ej upptaga tiden länge. Jag vill helt kort anmärka, att jag finner många olägenheter både för den enskilde och för det allmänna af den ifrågavarande lagen, hvarföre jag icke kan understödja densamma. För den enskilde innebär den stort ingrepp i hans disposition öfver skogen, och denna olägenhet för den enskilde måste verka ofördelaktigt för det allmänna. Men det är på en särskild omständighet jag önskar fästa herrarnes uppmärksamhet i min egenskap af både hemmansegare och sågverksegare. Jag anser att det fins ett annat medel att för hela riket åstadkomma skydd och återväxt af ungskog, ett medel som är fullt tillförlitligt och som det förvånar mig icke oftare framställes. Det är ovedersägligt att skydd för skogen behöfves icke blott i Norrland utan öfver allt i Sverige; derom hafva vi alla kännedom, som rest i de södra delarne af riket och sett de stora kala sträckor, der man nu tager de allra sista pitpropsstörarne. Men innan jag framställer detta förslag, som jag vet kommer att låta obehagligt i en eller annans öron, vill jag anföra ett par konstaterade förhållanden. Det ena är, att ju högre norrut man kommer i Sverige, desto mindre betalas virket dels på grund deraf, att frakten är högre och dels deraf att trädets textur blir lösare ju längre norrut man kommer. Den andra ovedersägliga satsen är, att man af smäcker skog får mindre värdefullt sågtimmer än af grof skog. Vi veta nemligen att det endast är af grof skog, som man får plankdimensioner. Den smäckra skogen åter lemnar en vara, som betalas långt mindre i proportion till kubikalnen. Här af följer att, om man tillämpar en lag för hela riket, som hämmar öfverdrifven utförsel af ungskog, så skulle den verka bättre ju

högre norrut man kom. En sådan lag anser jag borde stadga *exporttull*. En dylik tull är redan antagen af norrmännen, ett praktiskt folk, som veta hvad de göra. Just därför att Sverige icke har någon exporttull och således denna vara här får köpas billigare än i andra länder, utföres den. Det är på dessa förhållanden jag velat fästa Kammarens uppmärksamhet.

Den s. l. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Herr Wærn: Jag är skyldig Kammaren en förklaring af ett yttrande, som jag fälde, då jag förra gången hade ordet. Jag kunde ej med säkerhet minnas i hvilkendera Kammaren det var, som förslaget om lagens utsträckande till Vesterbotten afslogs, och jag gick därför efter handlingarne. Jag vill tillägga, att möjligen kom mitt dåliga minne deraf, att jag vid den tiden hade tillträde till och vexelvis besökte båda Kamrarna. Emellertid då en högt aktad talare sagt att denna Kammare borde i konsekvens med förra sitt beslut antaga förslaget om lagens utsträckning till Vesterbotten, skickade jag efter Utskottets utlåtande och fann i femte punkten deraf, bland annat, att Utskottet hemställt, "att motionen, så vidt den afser mellersta och södra delarne af riket äfvensom Norrbottens län, ej må till vidare åtgärd föranleda", men observerade icke att punkten 5 hade två moment. Jag läste dem väl båda, men fattade icke meningen, hvaremot jag fann att den proposition, som begärdes af en bland reservanterne, lydde så: "att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det samma lagstiftning med de jemkningar, som kunna af ortförhållanden påkallas, måtte af Kongl. Maj:t förklaras gällande äfven för Vesterbottens län, så vidt derom af landstinget göres framställning". Då det var denna proposition, som med nej besvarades i voteringen, så antog jag, att det var Första Kammaren, som afslog förslaget om Norrbottenslagens utsträckning. Så långt var mitt påstående i enlighet med rätta förhållandet, men jag märkte icke, att det i motsats härtill af Första Kammaren antagna förslag var mom. b af 5:te punkten, att Riksdagen skulle hos Kongl. Maj:t anhålla "det samma lagstiftning med de jemkningar, som kunna af ortförhållanden påkallas, måtte af Kongl. Maj:t förklaras gällande äfven för ett eller flere af de öfriga norrländska länen, såvidt derom af vederbörandelandsting göres framställning. Jag gjorde ett misstag och det kan jag icke annat än erkänna. Men då talaren sade att jag *förebrädde* en annan talare, att han åberopat konsekvensen i Kammarens beslut för bifall till förevarande förslag, då det vore Första Kammaren som förut afslagit detsamma, så måste jag på det bestämdaste protestera mot att jag förebrädde den ärade talaren någonting. Skulle det ens emot hvarje afsigt hos mig legat något i min ton, som lät såsom förebräelse, så ber jag gerna den ärade talaren om ursäkt. Jag ville blott tillkännagifva en annan åsigt, och jag tror icke, att Första Kammaren anser det, att hafva en annan åsigt, vara en förnärmelse. En annan talare har påstått mot mig att jag *hånfullt* skulle yttrat mig om *dåliga motiv*. Deremot måste jag likaledes bestämdt protestera. Jag yttrar mig aldrig hånfullt

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

och jag har bestämdt icke yttrat något om dåliga motiv. Jag har endast anfört hvad man sagt mig i Norrbotten, och om hemmansegarne der vilja hafva en särskild lag för att få behålla sina drängar, så är detta icke enligt min uppfattning något dåligt motiv, men jag anser det fortfarande för ett alldeles *otillräckligt* motiv för Riksdagen att derpå grunda beslut om ett partielt utförselsförbud.

Ropen på proposition förnyades.

Herr Pettersson, Gustaf: Ropen på proposition gifva mig anledning att vara kortare än hvad jag i allmänhet eljest plägar vara, men då här blifvit taladt om, att erfarenheten skall tagas till råd och jag eger en sådan, mer än 40-årig, i afseende på skogsaffärer och hvad dermed har gemenskap, så anser jag för en pligt att uttala mig i en fråga, som omfattas med ett så ofantligt stort intresse som denna. Jag har under denna långa tid genom personligt deltagande i skogsförrättningar sett mycket, lärt åtskilligt och glömt intet deraf. Jag har sett huru skogen sköflas icke till följd af bristande lagar, utan till följd af lagar, som föreskrifva sköfving. Jag har sett huru oförståndigt man tillvägagår och sköflar skogen genom att hänsynslöst borttaga den. Jag har haft till uppdrag i allmänhet att förskaffa isynnerhet moget virke. Min lott har varit att söka upp de mogna träden. I detta ärende har jag från mina yngre år börjat i södra delen af Kalmar län. Jag har från Kalmar län öfvergått till Östergötland, Nerike, Gestrikland och slutligen till Dalarne, och jag ber att få säga, att minskningen derstädes i tillgången på sådana träd är ofantlig. Jag har visserligen gjort ett besök i Norrland, men kan icke på grund deraf uttala något omdöme om förhållandena der, men sunda förnuftet säger att, då skogen borttages, jorden flyter från bergen. Det är numera omöjligt att på dessa ställen återplantera skog. När sådant kan ske i dessa trakter, verkligen så gynnade framför Norrland, hvad kan icke det sunda förståndet föreställa sig om skogssköfvingen får fortgå i de norrländska länen. Jag har hört talas om Islands elände, der man måste taga sin tillflykt till fiskskeletter för att finna bränsle. Skulle någon vilja bidra till att Norrlands innebyggare komme i samma belägenhet som Islands. Jag vill icke dela ansvaret för att man tanklöst lemnar skogen åt vinstbegäret hos köpmännen, hvilka jag sjelf tillhör, och vinstbegäret hos skogsmånglare. Jag tror bättre om Första Kammaren; jag föreställer mig, att den skall taga i öfvervägande dessa provinsers nordliga läge, hvilket ovilkorligen påkallar en undantagslag. Jag är ingen synnerlig beundrare af denna lag, emedan jag inser svårigheten med kontrollen, men jag instämmer med många andra talare, som här sagt, att *någon* lag är bättre än *ingen* och framför allt ser jag i denna lag ett medel att bevara den tillväxande skogen åt provinsen. Den förhindrar spekulationen både att sälja och köpa afverkningsrätten intill sista pinnen. Jag tillhör således den mening, som understödjer lagens

utsträckande till Vesterbotten. Ett bref har här blifvit uppläst. Man har sagt att det icke är tillförlitligt, kanske apokryfiskt. Jag har, i afsigt att få reda på verkliga förhållandet, i middags telegraferat till Nordmaling till en man, från hvilken jag visste att jag skulle få ett på verklig öfvertygelse grundadt svar. Detta, som utgör svar på min fråga, om Norrbottenslagen der i orten kunde anses lyckobringande, lyder: Norrbottenslagen anses här högst önskvärd och, såsom jag tror, öfver allt i länet. Den mannens ord förlitar jag mig fullkomligt på. Han säger: *jag tror öfverallt i länet. Han är försigtigare än att säga, jag vet.* Han är för rätträdig att säga annat än hvad han kan stå för. En annan talare har sökt förringa värdet och betydelsen utaf exporten af smått virke. Jag tillåter mig, med anledning af en uppgift, som jag fått från officiella handlingar, meddela den upplysning att kvantiteten af utskeppade sparrar från Sveriges samtliga hamnar under tiden från 1865 till 1874 utgjorde icke mindre än 9,800,000 stycken och af pitprops under samma tid 76,500,000 stycken. Denna export hade under tiden successivt ökats så att den det sista af de nämnda åren var fyrdubbelt större än under det första. Nu hemställer jag hvad följden kan blifva om exporten af denna småskog, som skall utgöra grunden för skogens bestånd i de norra provinserna, fått ohejdadt pågå, om denna småskog skall utskeppas i samma stegrade proportion som hittills. Följden deraf skall blifva att skog upphör att finnas till. Mig förundrar det, att man är så ytterst samvetsgrann om den enskilda eganderätten i detta fall, då man i andra, af skyldig omtanke för det helas bestånd, följer en annan grundsats. Jag tillåter mig upprepa hvad jag förut sagt om fiskeristadgan. Förut ansåg sig hvarje kustbo hafva rättighet till oinskränkt fiske kring sina skär, men så kom Kongl. Maj:t och Riksdagen med en fiskeristadga, som icke blott inskränkte rättigheten att taga fisk till en mycket kort tid af året utan äfven i ett annat afseende inskränkte denna rättighet genom att föreskrifva maskornas storlek på näten. Derigenom hafva alla deras förut egande nät blifvit utan värde. Så behandlar man denna befolkning under det man är så ömtålig om skogsegarnes eganderätt. Jag tror att denna ömtålighet har, såsom man antydt, alldeles särskilda orsaker. Jag vill icke inlåta mig på att söka utfinna dem, men jag upprepar ännu en gång: ansvarigheten för underlåtenhet att göra hvad som kan göras för att rädda Norrland från undergång vill jag icke dela. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande dels ock afslag derå, framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades talrika ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på afslag å samma utlåtande, då svaren likaledes utföllo med talrika så väl ja som nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Den s. k. Norrbottenslagens tillämpning i Vesterbotten.
(Forts.)

Många ledamöter begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Lag-Utskottets utlåtande N:o 27, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, afslås utlåtandet.

Omröstning företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—41.

Nej—46.

Sedan Kammaren, uppå Herr Grefven och Talmannens framställning, beslutit, att de i dag för första gången bordlagda ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde, åtskildes Kammaren kl. $\frac{1}{2}$ 1 på natten.

In fidem
O. Brakel.